

MAGYARORSZÁG HIVATALOS LAPJA
2024. július 23., kedd

Tartalomjegyzék

35/2024. (VII. 23.) MNB rendelet	A jegybanki alapkamat mértékéről	5192
36/2024. (VII. 23.) MNB rendelet	Az „Árpád-házi Szent Kinga” arany emlékérmé kibocsátásáról	5193
37/2024. (VII. 23.) MNB rendelet	Az „Árpád-házi Szent Kinga” rézötövetű emlékérmé kibocsátásáról	5195
8/2024. (VII. 23.) MK rendelet	A fejezeti és központi kezelésű előirányzatok kezeléséről és felhasználásáról szóló 17/2022. (XII. 1.) MK rendelet tulajdonosi joggyakorlással kapcsolatos címrendi kiegészítéssel összefüggő módosításáról	5197
30/2024. (VII. 23.) BM rendelet	Egyes gyermekvédelmi és szociális tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról	5199
13/2024. (VII. 23.) HM rendelet	Az önkéntes tartalékos jogállásról	5207
15/2024. (VII. 23.) AB határozat	A turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvényben a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevők adatszolgáltatásával kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról	5224
16/2024. (VII. 23.) AB határozat	Az egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításról szóló kormányrendeletek módosításáról szóló 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet 6/K. §-a és 2. mellékletében foglalt táblázat 49. sora alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványok elutasításáról	5233
17/2024. (VII. 23.) AB határozat	Az ügyvédi letétbe helyezett letét kifizetésével kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról	5250

IV. A Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletei, valamint az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendeletei

A Magyar Nemzeti Bank elnökének 35/2024. (VII. 23.) MNB rendelete a jegybanki alapkamat mértékéről

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 171. § (1) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának döntésére tekintettel a következőket rendelem el:

- 1. §** A jegybanki alapkamat mértéke 6,75%.
- 2. §** (1) Ez a rendelet 2024. július 24-én lép hatályba.
(2) Hatályát veszti a jegybanki alapkamat mértékéről szóló 24/2024. (VI. 18.) MNB rendelet.

Dr. Matolcsy György s. k.,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

A Magyar Nemzeti Bank elnökének 36/2024. (VII. 23.) MNB rendelete az „Árpád-házi Szent Kinga” arany emlékérme kibocsátásáról

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 171. § (1) bekezdés d) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** (1) A Magyar Nemzeti Bank – Árpád-házi Szent Kinga tiszteletére – „Árpád-házi Szent Kinga” megnevezéssel 100 000 forintos címletű arany emlékérmét bocsát ki.
(2) A kibocsátás időpontja: 2024. július 24.
- 2. §** (1) Az emlékérme 986 ezrelék finomságú aranyból készült, súlya 6,982 gramm, átmérője 22 mm, széle sima.
(2) Az emlékérme előlapján Árpád-házi Szent Kinga – Tóth Dávid szobra alapján készült – ábrázolása látható, bal kezében liliomszállal. Az ábrázolástól balra az előlap felső szélétől jegygyűrű-ábrázolásba futó függőleges vonalháló látható, alatta egy sóbánya-akna nyílásának stilizált képével. Az előlap bal oldalán, a vonalhálóval párhuzamosan az „ÁRPÁD-HÁZI SZENT KINGA”, jobb oldalon, a liliomszál ábrázolása körüli félköriratban a „MAGYARORSZÁG”, lent, két sorban Árpád-házi Szent Kinga születésének és halálának évét jelölő „1224” és „1292” felirat olvasható. Az emlékérme előlapjának képét az 1. melléklet tartalmazza.
(3) Az emlékérme hátlapján, sókristály-motívummal övezett jegygyűrű-ábrázolásban az ószandeci kolostorépület részletének ábrázolása látható, alatta az „ÓSZANDEC” felirattal. A hátlap szélén, felső köriratban a „100000” értékjelzés és a „FORINT” felirat, vízszintesen, bal oldalon a „2024” verési évszám, jobb oldalon a „BP” verdejel, lent – a sókristály-motívumba illesztve – a „WIELICZKA” felirat olvasható, alatta Soltra E. Tamás tervezőművész mesterjegye látható. Az emlékérme hátlapjának képét a 2. melléklet tartalmazza.
- 3. §** Az emlékérméből 2000 darab készíthető, különleges – ún. proof – technológiával.
- 4. §** Ez a rendelet 2024. július 24-én lép hatályba.

Dr. Matolcsy György s. k.,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

1. melléklet a 36/2024. (VII. 23.) MNB rendelethez

Az emlékérmé előlapjának képe:

2. melléklet a 36/2024. (VII. 23.) MNB rendelethez

Az emlékérmé hátlapjának képe:

A Magyar Nemzeti Bank elnökének 37/2024. (VII. 23.) MNB rendelete az „Árpád-házi Szent Kinga” rézötvtvözetű emlékérme kibocsátásáról

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 171. § (1) bekezdés d) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** (1) A Magyar Nemzeti Bank – Árpád-házi Szent Kinga tiszteletére – „Árpád-házi Szent Kinga” megnevezéssel 3000 forintos címletű rézötvtvözetű emlékérmét bocsát ki.
(2) A kibocsátás időpontja: 2024. július 24.
- 2. §** (1) Az emlékérme 75% réz, 4% nikkel és 21% cink ötvözetéből készült, súlya 4,2 gramm, átmérője 22 mm, széle sima.
(2) Az emlékérme előlapján Árpád-házi Szent Kinga – Tóth Dávid szobra alapján készült – ábrázolása látható, bal kezében liliomszállal. Az ábrázolástól balra az előlap felső szélétől jegygyűrű-ábrázolásba futó függőleges vonalháló látható, alatta egy sóbánya-akna nyílásának stilizált képével. Az előlap bal oldalán, a vonalhálóval párhuzamosan az „ÁRPÁD-HÁZI SZENT KINGA”, jobb oldalon, a liliomszál ábrázolása körüli félköriratban a „MAGYARORSZÁG”, lent, két sorban Árpád-házi Szent Kinga születésének és halálának évét jelölő „1224” és „1292” felirat olvasható. Az emlékérme előlapjának képét az 1. melléklet tartalmazza.
(3) Az emlékérme hátlapján, sókristály-motívummal övezett jegygyűrű-ábrázolásban az ószandeci kolostorépület részletének ábrázolása látható, alatta az „ÓSZANDEC” felirattal. A hátlap szélén, felső köriratban a „3000” értékjelzés és a „FORINT” felirat, vízszintesen, bal oldalon a „2024” verési évszám, jobb oldalon a „BP.” verdejel, lent – a sókristály-motívumba illesztve – a „WIELICZKA” felirat olvasható, alatta Soltra E. Tamás tervezőművész mesterjegye látható. Az emlékérme hátlapjának képét a 2. melléklet tartalmazza.
- 3. §** Az emlékérméből 5000 darab készíthető.
- 4. §** Ez a rendelet 2024. július 24-én lép hatályba.

Dr. Matolcsy György s. k.,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

1. melléklet a 37/2024. (VII. 23.) MNB rendelethez

Az emlékérmé előlapjának képe:

2. melléklet a 37/2024. (VII. 23.) MNB rendelethez

Az emlékérmé hátlapjának képe:

V. A Kormány tagjainak rendeletei

A Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető miniszter 8/2024. (VII. 23.) MK rendelete a fejezeti és központi kezelésű előirányzatok kezeléséről és felhasználásáról szóló 17/2022. (XII. 1.) MK rendelet tulajdonosi joggyakorlással kapcsolatos címrendi kiegészítéssel összefüggő módosításáról

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 109. § (5) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 1. melléklet I. pont 21. alpontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 148. § (1) bekezdés 2. pontjában meghatározott feladatkörében eljáró pénzügyminiszterrel egyetértésben – a következőket rendelem el:

- 1. §** A fejezeti és központi kezelésű előirányzatok kezeléséről és felhasználásáról szóló 17/2022. (XII. 1.) MK rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 55. §-a a következő (11) bekezdéssel egészül ki:
„(11) E rendeletnek a fejezeti és központi kezelésű előirányzatok kezeléséről és felhasználásáról szóló 17/2022. (XII. 1.) MK rendelet tulajdonosi joggyakorlással kapcsolatos címrendi kiegészítéssel összefüggő módosításáról szóló 8/2024. (VII. 23.) MK rendelettel (a továbbiakban: Módr7.) megállapított 2. § (2) bekezdését, 1. mellékletében foglalt táblázat 18b. sorát a Módr7. hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell.”
- 2. §** A Rendelet 1. melléklete az 1. melléklet szerint módosul.
- 3. §** A Rendelet 2. § (2) bekezdés 1. pontjában az „és 12–16. sora” szövegrész helyébe a „,12–16. és 18b. sora” szöveg lép.
- 4. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Rogán Antal s. k.,
Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető miniszter

1. melléklet a 8/2024. (VII. 23.) MK rendelethez

A Rendelet 1. mellékletében foglalt táblázat a következő 18a. és 18b. sorral egészül ki:

	(A)	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
1.	Áht. azonosító	Cím név	Alcím név	Jogcím-csoport név	Jogcím név	Előirányzat célja	Kifizetésben részesülők köre	Támogatás biztosításának módja	Támogatási előleg	Rendelkezésre bocsátás módja	Visszafizetés határideje	Biztosíték	Kezelő szerv	Lebonyolító szerv	Európai uniós forrásból finanszírozott költségvetési támogatás káreműködő szervezete)
18a.				21/1/2 A Miniszterelnöki Kabinetiroda tulajdonosi joggyakorlásával kapcsolatos kiadások											
18b.	404428			21/1/2/1 A Miniszterelnöki Kabinetiroda tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó társaságok forrásjuttatásai	Az előirányzat fedezetet nyújt a Miniszterelnöki Kabinetiroda tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó gazdasági társaságok 1) tulajdonosi támogatására; 2) tőkeemelésének és pótbefizetésének finanszírozására. A tulajdonosi támogatás a támogatási igény benyújtásakor már megkezdett tevékenységekre is nyújtható, amelyek azok megkezdésekor megfeleltek a támogatási feltételeknek.	A Miniszterelnöki Kabinetiroda tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó gazdasági társaságok.	Tulajdonosi támogatás esetén az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény szerinti, az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter jóváhagyása esetén a támogatási szerződésben vagy támogatói okiratban foglaltaknak megfelelően.	Tulajdonosi támogatás esetén előleg folyósítható.	Tulajdonosi támogatás esetén egy összegben vagy részletekben, idő- vagy teljesítésarányosan; tőkeemelés, pótbefizetés esetén a tulajdonosi joggyakorló határozata alapján.	Tulajdonosi támogatás esetén a támogatási szerződés vagy támogatói okirat szerint; pótbefizetés esetén szerződés szerint.	Az Ávr. 84. § (2) bekezdése szerinti lehetséges biztosítékok.	-	-	-	

A belügyminiszter 30/2024. (VII. 23.) BM rendelete egyes gyermekvédelmi és szociális tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 162. § (2) bekezdés a)–c), j) és l) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 66. § (1) bekezdés 27. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva,

a 2. alcím tekintetében a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 132. § (2) bekezdés b), c) és k) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 66. § (1) bekezdés 30. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva,

a 3. alcím tekintetében a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 132. § (2) bekezdés f) pontjában foglalt felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 66. § (1) bekezdés 30. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva,

a 4. alcím tekintetében a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 132. § (3a) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 66. § (1) bekezdés 30. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva,

az 5. alcím tekintetében a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 434. § (7) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 66. § (1) bekezdés 2. és 27. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 119. § 1. pontjában meghatározott feladatkörében eljáró igazságügyi miniszterrel egyetértésben –,

a 6. alcím tekintetében a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 132. § (2) bekezdés b), f) és k) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 66. § (1) bekezdés 30. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva,

a 7. alcím tekintetében a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 132. § (2) bekezdés k) pontjában, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 30. § (2) bekezdésében, valamint a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény 31. § (7) bekezdés c) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 66. § (1) bekezdés 30. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva

a következőket rendelem el:

1. A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet módosítása

- 1. §** A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (a továbbiakban: Nmr.) 3. § (5d) bekezdés a) pontja a következő af) alponttal egészül ki:
(A gyermekvédelmi szakellátás nem vezető munkakörei közül
a Gyermekvédelmi gondozás, nevelés, fejlesztés szakmacsoportba tartozó munkakörök: „af) nevelőszülő;”
- 2. §** Az Nmr. „Veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer” alcíme a következő 11/A. §-sal egészül ki:
„11/A. § A Gyvt. 17. § (4d) bekezdésében meghatározott kiemelt veszélyeztető okra utaló körülmények
a) a gyermek szexuális bántalmazására utaló körülmények közül,
aa) a gyermek testnyílásainak nem baleseti eredetű, külső behatás okozta sérülése,
ab) a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermek várandóssága, ideértve azt az esetet is, amikor a tizennegyedik életévét betöltött várandós gyermek esetében megállapítható, hogy a születendő gyermek fogantatására a tizennegyedik életév betöltése előtt került sor,
ac) ha a gyermek vagy közeli hozzátartozója tizennyolcadik életévét betöltött személy által elkövetett szexuális abúzusról számol be,
b) a gyermek fizikai bántalmazására utaló körülmények közül a nem baleseti eredetű, az érintettek által elmondottakkal nem összeegyeztethető eredetű, külső behatás okozta

- ba) súlyos sérülés,
- bb) többszörös, különböző időben keletkezett, a gyógyulás különböző stádiumait mutató sérülés,
- bc) többszörös törések egyidejű jelenléte,
- c) a gyermek súlyos elhanyagolására utaló körülmények közül,
- ca) ha a gyermek törvényes képviselője a Gyvt. 130/A. § (3) bekezdésében foglaltak szerint kifejezetten megtagadja az együttműködést az egészségügyi alapellátást nyújtó szolgáltatóval,
- cb) kötelező védőoltás beadásának megtagadása,
- cc) a gyermek súlyos fokú alultápláltsága, illetve a harmadik életévét be nem töltött gyermek esetében a gyermek egészségét veszélyeztető ellátatlansága,
- d) a gyermek által megkísérelt öngyilkosság, ha a gyermek még nem részesül egészségügyi ellátásban, gyermekjóléti alapellátásban vagy gyermekvédelmi szakellátásban, illetve pszichés megsegítésben.”

3. § Az Nmr. 22. §-a a következő (7) és (8) bekezdéssel egészül ki:

„(7) Ha a bíróság által elrendelt, az (1) bekezdés a) vagy b) pontja szerinti szolgáltatás igénybevételével megvalósuló kapcsolattartáson a kapcsolattartásra kötelezett vagy jogosult személy legalább hat hónapon keresztül nem jelenik meg, és elmaradását nem menti ki, a szolgáltatás nyújtását a család- és gyermekjóléti központ vezetője felfüggesztheti arra az időszakra, amíg a kapcsolattartásra kötelezett vagy jogosult személy ismételen nem kezdeményezi az (1) bekezdés a) vagy b) pontja szerinti szolgáltatás biztosítását. A felfüggesztésről a család- és gyermekjóléti központ értesíti a bíróságot, a gyámhatóságot, valamint a kapcsolattartásra kötelezett és jogosult személyt.

(8) Ha a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal a Gyvt. 39/A. § (4) bekezdése alapján az (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti szolgáltatást biztosító család- és gyermekjóléti központot kizárta, az (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti szolgáltatást a fővárosi és vármegyei kormányhivatal által újonnan kijelölt család- és gyermekjóléti központ nyújtja.”

4. § Az Nmr. II. Fejezet 4. Címe a következő 58/A. §-sal egészül ki:

„58/A. § A gyermekek átmeneti gondozása során a szolgáltatásnyújtásnak a miniszter által jóváhagyott és a Szociális Ágazati Portálon közzétett szakmai módszereit alkalmazva kell eljárni.”

5. § Az Nmr. 77. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A teljes körű ellátás részeként nyújtott ruházat gyermekenként legalább 6 váltás fehérneműt, valamint 3 váltás hálóruhát, továbbá az évszaknak megfelelő legalább 2 váltás hétköznapi (otthoni és utcai) felsőruhát és cipőt, valamint alkalmi és sportruházatot tartalmaz. A ruházattal kapcsolatos költségek éves összege nem lehet kevesebb a szociális vetítési alap összegének 500%-ánál.”

6. § Az Nmr. 97. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A szakszolgálat olyan nevelőszülőnél történő elhelyezésre tehet a gyámhivatalnak javaslatot, akivel a nevelőszülői hálózat a Gyvt. 66/B. § (1) bekezdése szerinti keretmegállapodást kötött, és akinek adatai a Gyvt. 98. §-a szerinti szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzésre kerültek. A gyámhivatal elhelyezési döntését és a beutaló szerv ideiglenes hatályú elhelyezésről szóló döntését követően a nevelőszülői hálózat haladéktalanul a nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony és a helyettes szülői jogviszony egyes kérdéseiről szóló kormányrendelet szerinti tartalommal kiegészítő megállapodást köt a nevelőszülővel.”

7. § Az Nmr. 101. §-a a következő (4) és (5) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A nevelőszülő legfeljebb 3 napra ideiglenes jelleggel befogadja azt az ellátást igénylő gyermeket, aki lakóhelyéről önkényesen eltávozott, vagy szülője, gondozója elhagyta, és emiatt ellátás és felügyelet nélkül maradt. A befogadott gyermek számára ideiglenes gondozást kell biztosítani.

(5) A nevelőszülői hálózat a befogadásról értesíti a gyermek törvényes képviselőjének lakóhelye szerint illetékes család- és gyermekjóléti központot, valamint a gondozási napok nyilvántartása érdekében a befogadás tényét rögzíti a GYVR gondozási helyek férőhely-nyilvántartási alrendszerében.”

- 8. §** Az Nmr. 106. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(3) A Gyvt. 66/D. § (1) bekezdés d) pontjában foglalt esetben a nevelőszülői hálózat a jogviszony megszűnéséről írásban értesíti a nevelőszülőt és – ha nem a szakszolgálat biztosítja a nevelőszülői ellátást – a szakszolgálatot, amely a változást a GYVR gondozási helyek férőhely-nyilvántartási alrendszerében feltünteti.”
- 9. §** Az Nmr. 109. § (1) bekezdése a következő c) ponttal egészül ki:
(A gyermekotthon megszakítás nélküli munkarend szerint működő, bentlakásos gyermekintézmény, amely)
„c) a gyámhatóság döntése alapján biztosítja a Gyvt. 87. § (1) bekezdés a)–c) pontja szerinti egyes gyámi feladatok tekintetében a gondozott gyermek törvényes képviselőjét.”
- 10. §** Az Nmr. III. Fejezet 5. Cím „Feladatai” alcíme a következő 109/A. §-sal egészül ki:
„109/A. § (1) A gyermekvédelmi gyámnak a gyermekotthonnak a Gyvt. 87. § (1) bekezdés a)–c) pontja szerinti feladatok ellátására gyámként történő kirendelésére irányuló megkeresését követően a gyermekotthon haladéktalanul a fenntartó hozzájárulását kéri a gyámi feladatok ellátásához. A fenntartó hozzájárulását és a gyermekotthon egyes gyámi feladatok ellátására vonatkozó vállalását a gyermekotthon a megkereséstől számított 15 napon belül megküldi a gyermekvédelmi gyámnak.
(2) A gyámhatóságnak a gyermekotthon egyes gyámi feladatok ellátására gyámként történő kirendelését követően a gyermekotthon
a) a Gyvt. 87. § (1) bekezdés a)–c) pontja szerinti feladat felmerülése esetén kijelöli az adott ügyben a gyámi feladatokat ellátó, a Gyvt. 84. § (7) bekezdésében foglaltaknak megfelelő személyt és erről értesíti a gyámhatóságot, valamint a gyermekvédelmi gyámot,
b) a gyámi feladatokat ellátó személy részére – képviseleti jogosultsága igazolása érdekében – gyermekenként igazolást állít ki, amely tartalmazza
ba) az igazolást kiállító gyermekotthon nevét, székhelyét, telefonszámát és elektronikus levélcímét,
bb) az egyes gyámi feladatok ellátására kijelölt személy nevét,
bc) az egyes gyámi feladatok ellátására kijelölt személynek a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról szóló rendelet szerinti nyilvántartási számát,
bd) az igazolt adatra vonatkozó rendelkezést, azzal, hogy az egyes gyámi feladatok ellátására kijelölt személy pontosan mely, a Gyvt. 87. § (1) bekezdés a)–c) pontja alá tartozó ügyben a gyermek törvényes képviselője,
be) a kijelöléssel érintett kiskorú személyazonosító adatait,
bf) a kijelölés kezdetének időpontját,
bg) annak megállapítását, hogy a kijelölés a bd) alpont szerinti ügy elvégzéséig vagy a kijelölés visszavonásáig érvényes,
bh) a kijelölés kiállításának helyét és idejét,
bi) a gyermekotthon magasabb vezetőjének, vezetőjének aláírását és
bj) az intézmény bélyegzőlenyomatát.
(3) A gyermekotthon a (2) bekezdés b) pontja szerinti megbízást visszavonja, ha
a) a gyermekotthon gyámi tisztsége megszűnik vagy azt a gyámhatóság megszünteti,
b) az egyes gyámi feladatok ellátására kijelölt személy foglalkoztatási jogviszonyának megszűnésével vagy megszüntetésével,
c) az egyes gyámi feladatok ellátására kijelölt személy tekintetében olyan változás következik be, hogy a Gyvt. 84. § (7) bekezdése alapján nem jelölhető ki gyámként,
d) más személy kijelölése válik szükségessé az adott ügyben a gyermek törvényes képviselőjének ellátására.”
- 11. §** (1) Az Nmr. 126/B. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A speciális gyermekotthon vezetője
a) gondoskodik a gyámhivatal által a Gyvt. 81/B. § (1) bekezdés a) pontja szerint elrendelt nevelési felügyelet végrehajtásáról,
b) a Gyvt. 81/B. § (1) bekezdés b) pontja szerinti esetben írásban kezdeményezi a gyámhivatalnál a gyermek nevelési felügyeletének elrendelését.”
(2) Az Nmr. 126/B. §-a a következő (1a) bekezdéssel egészül ki:
„(1a) A speciális gyermekotthon vezetője az (1) bekezdés b) pontja szerinti kérelmében tájékoztatást nyújt a gyámhivatalnak a gyermek aktuális személyiségállapotáról, a nevelési felügyelet elrendelését megalapozó okról, és javaslatot tesz a nevelési felügyelet időtartamára. A speciális gyermekotthon vezetője a kérelmet egyidejűleg

megküldi a gyermekjogi képviselőnek, a gyermekvédelmi gyámnak és a vármegyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottságnak is.”

- 12. §** Az Nmr. 129/A. §-a a következő (1a) bekezdéssel egészül ki:
 „(1a) Az (1) bekezdés szerinti részvizsgálatok elvégzésétől akkor lehet eltekinteni, ha hat hónapnál nem régebbi vizsgálati eredmény áll rendelkezésre.”
- 13. §** Az Nmr. 148/D. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
 „148/D. § A szakszolgálat az örökbefogadással összefüggő feladatait a gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter által jóváhagyott, az általa vezetett minisztérium honlapján, valamint az Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat honlapján közzétett örökbefogadási módszertani útmutató figyelembevételével látja el.”
- 14. §** Az Nmr. 155. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
 „(4) Az ügyelet ad felvilágosítást az üres férőhelyekről, valamint az ideiglenes (átmeneti) gondozási feladatokat is ellátó nevelőszülőről és gyermekotthonról a Gyvt. 135. § (3a) bekezdés f)–g) pontja szerint vezetett nyilvántartások alapján.”
- 15. §** Az Nmr. a következő 186. §-sal egészül ki:
 „186. § A gyermekvédelmi szakellátásban gondozott gyermek ruházatára fordítandó, az egyes gyermekvédelmi és szociális tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 30/2024. (VII. 23.) BM rendelettel megállapított 77. § (1) bekezdésében foglalt megemelt éves összeg időarányos része 2024. július 1-jétől jár, ha a gyermek és a gondozási hely az egyéb jogosultsági feltételeknek megfelel. Ennek megfelelően 2024. évben a teljes körű ellátás részeként nyújtott ruházattal kapcsolatos költségek éves összege 106 875 forintnál nem lehet kevesebb.”
- 16. §** Az Nmr.
1. 3/B. § (5) bekezdésében a „tíz” szövegrész helyébe a „húsz” szöveg,
 2. 22. § (5) bekezdésében a „hálózat működtetőjével” szövegrész helyébe a „hálózattal” szöveg,
 3. II. Fejezet 4. Cím „A működtető feladatai” alcím címében a „működtető” szövegrész helyébe a „helyettes szülői ellátást biztosító szolgáltató” szöveg,
 4. 59. § (2) bekezdésében a „működtető” szövegrészek helyébe a „helyettes szülői ellátást biztosító szolgáltató” szöveg,
 5. 59. § (3) bekezdésében a „működtető” szövegrész helyébe a „helyettes szülői ellátást biztosító szolgáltató” szöveg,
 6. 59. § (4) bekezdésében a „hálózatot működtető” szövegrész helyébe a „hálózat” szöveg,
 7. 62. § (3) bekezdésében az „Az önálló helyettes szülőt foglalkoztató, illetve helyettes szülői hálózatot működtető” szövegrész helyébe az „A helyettes szülői ellátást biztosító” szöveg,
 8. 87. § (3) bekezdésében a „hálózat működtetőjével” szövegrész helyébe a „hálózattal” szöveg,
 9. 92. § (1) bekezdés nyitó szövegrészében a „hálózat működtetőjével” szövegrész helyébe a „hálózattal” szöveg,
 10. III. Fejezet 4. Cím „A nevelőszülői hálózatot működtető feladatai” alcím címében a „hálózatot működtető” szövegrész helyébe a „hálózat” szöveg,
 11. 94. § (1) bekezdésében az „a működtető” szövegrész helyébe az „az intézmény” szöveg,
 12. 95. § (4) bekezdésében a „működtető” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózat” szöveg,
 13. 98. § (1) bekezdésében a „működtető” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózat” szöveg,
 14. 97. § (2) bekezdésében a „nevelőszülői hálózatot működtető” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózat” szöveg és a „működtető” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózat” szöveg,
 15. 98. § (2) bekezdésében a „működtető” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózat” szöveg,
 16. 99. §-ában a „működtető” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózat” szöveg,
 17. 100. § (3) bekezdésében a „működtetőt” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózatot” szöveg,
 18. 100. § (3b) bekezdésében a „hálózatot működtető” szövegrész helyébe a „hálózat” szöveg,
 19. 100. § (4) bekezdésében a „hálózatot működtető” szövegrész helyébe a „hálózat” szöveg,
 20. 101. § (1) bekezdés záró szövegrészében a „működtetőt” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózatot” szöveg,
 21. 102. § (1) bekezdésében a „működtetőt” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózatot” szöveg,
 22. 102. § (2) bekezdésében a „működtető” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózat” szöveg,

23. 103. § (1) bekezdésében a „működtető” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózat” szöveg és a „működtetőt” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózatot” szöveg,
24. 103. § (4) bekezdésében a „működtető” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózat” szöveg,
25. 104. § (1) bekezdésében a „működtetőt” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózatot” szöveg,
26. 105. § (4) bekezdésében a „hálózatot működtető” szövegrész helyébe a „hálózat” szöveg,
27. 105. § (7) bekezdésében a „működtetőnek” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózatnak” szöveg,
28. 106. § (1) bekezdésében a „működtetőt” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózatot” szöveg,
29. 107. § (1) bekezdésében a „működtetőt” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózatot” szöveg,
30. 108. § (2) bekezdésében a „működtetőt” szövegrész helyébe a „nevelőszülői hálózatot” szöveg,
31. 117. § (2) bekezdésében a „szakszolgáltatást” szövegrész helyébe a „befogadás tényét rögzíti a GYVR gondozási helyek férőhely-nyilvántartási alrendszerében” szöveg,
32. 125/A. § (1) bekezdésében az „a működtető” szövegrész helyébe az „az intézmény” szöveg,
33. 129/A. § (2) bekezdésében a „módosítására vonatkozó” szövegrész helyébe a „módosítására, továbbá indokoltsága esetén a nevelési felügyelet elrendelésére vonatkozó” szöveg,
34. 143. § (3) bekezdés a) pontjában a „hálózatot működtető” szövegrész helyébe a „hálózat” szöveg,
35. 1. számú melléklet „II. Szakellátások” cím 1. pontjában a „szakmai vezető” szövegrész helyébe az „intézményvezető / szakmai vezető” szöveg,
36. 1. számú melléklet „II. Szakellátások” cím 2., 2/b) és 2/c) pontjában az „intézményvezető” szövegrész helyébe az „intézményvezető / szakmai vezető” szöveg,
37. 2. számú melléklet I. Rész „I. Alapellátások” cím 1. pontjában a „felsőfokú szociális szakképzettség” szövegrészhez fűzött megjegyzésben az „általános szociális munkás” szövegrész helyébe az „általános szociális munkás, gondoskodáspolitikai menedzser, okleveles gondoskodáspolitikai szakember” szöveg,
38. 2. számú melléklet II. Rész „I. Alapellátások” cím 1. pontjában a „családterapeuta” szövegrész helyébe a „családterapeuta, családkonzulens” szöveg,
39. 2. számú melléklet II. Rész „I. Alapellátások” cím 1/a. pontjában az esetmenedzser/szociális diagnózist készítő esetmenedzser sorában a „családterapeuta” szövegrész helyébe a „családterapeuta, családkonzulens” szöveg,
40. 2. számú melléklet II. Rész „I. Alapellátások” cím 1/a. pontjában a tanácsadó sorában a „családterapeuta” szövegrész helyébe a „családterapeuta, családkonzulens, okleveles szociális gazdaság szakember” szöveg és az „addiktológiai szakpszichológus” szövegrész helyébe az „addiktológiai szakpszichológus, autizmus szaktanácsadó” szöveg,
41. 2. számú melléklet II. Rész „I. Alapellátások” cím 1/a. pontjában az óvodai és iskolai szociális segítő sorában a „gyógypedagógus” szövegrész helyébe a „gyógypedagógus, teológus, hittanár, hittanár, okleveles pasztorális tanácsadó / okleveles pasztorális tanácsadó és szervezetfejlesztő szakember” szöveg,
42. 2. számú melléklet II. Rész „I. Alapellátások” cím 6. pontjában a családgondozó sorában a „családterapeuta” szövegrész helyébe a „családterapeuta, családkonzulens” szöveg,
43. 2. számú melléklet II. Rész „I. Alapellátások” cím 7. pontjában a családgondozó sorában a „családterapeuta” szövegrész helyébe a „családterapeuta, családkonzulens” szöveg,
44. 2. számú melléklet II. Rész „II. Szakellátások” cím 2. pontjában a fejlesztő pedagógus sorában a „speciális gyermekotthonban, speciális lakóotthonban, gyermekotthon speciális csoportjában tanító, tanár” szövegrész helyébe a „tanító, tanár” szöveg, a „szociálpedagógus” szövegrész helyébe a „szociálpedagógus, autizmus szaktanácsadó” szöveg

lép.

17. §

Hatályát veszti az Nmr.

1. 56. § (2a) bekezdés nyitó szövegrészében a „működtetője” szövegrész,
2. 85. § (7) bekezdés nyitó szövegrészében a „működtetője” szövegrész,
3. 87. § (4) bekezdésében a „működtetője” szövegrész,
4. 95. § (2) bekezdésében a „működtetője” szövegrész,
5. 95. § (3) bekezdésében a „működtetője” szövegrész,
6. 97. § (1) bekezdése,
7. 100. § (1) bekezdésében a „működtetője” szövegrész,
8. 101. § (2) bekezdés nyitó szövegrészében a „működtetője” szövegrész,
9. 101. § (3) bekezdésében a „működtetője” szövegrész,

10. 102. § (5) bekezdés nyitó szövegrészében a „működtetője” szövegrész,
11. 103. § (5) bekezdésében a „működtetője” szövegrész,
12. 104. § (3) bekezdés nyitó szövegrészében a „működtetője” szövegrész,
13. 106. § (2) bekezdés nyitó szövegrészében a „működtetője” szövegrész,
14. 107. § (2) bekezdésében a „működtetője” szövegrész,
15. 107. § (3) bekezdés nyitó szövegrészében a „működtetője” szövegrész,
16. 108. § (3) bekezdésében a „működtetője” szövegrész,
17. 129/A. § (2) bekezdésében a „továbbá” szövegrész,
18. 155. § (1) és (2) bekezdése.

2. A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet módosítása

- 18. §** A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet (a továbbiakban: SZCSM rendelet) a következő 79/A. §-sal egészül ki:
- „79/A. § A pszichiátriai betegek, illetve a szenvedélybetegek részére nappali ellátást nyújtó intézménynek rendelkeznie kell a területileg illetékes pszichiátriai vagy addiktológiai gondozóval kötött együttműködési megállapodással.”
- 19. §** Az SZCSM rendelet 110/B. §-a a következő (1c) bekezdéssel egészül ki:
- „(1c) Az intézményvezető a szükségletfelmérés elvégzését követő 15 napon belül átadja a komplex szükségletfelmérés dokumentációjának egy példányát az igénybevevő vagy törvényes képviselője részére.”
- 20. §** (1) Az SZCSM rendelet 111. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
- „111. § (1) Az alapszolgáltatást és szakosított ellátást nyújtó szolgáltatók és intézmények a szociális ágazat irányítását végző miniszter által jóváhagyott és a Szociális Ágazati Portálon közzétett szakmai módszereket alkalmazva járnak el.
- (2) A szociálpolitikáért felelős miniszter a Szociális Ágazati Portálon közzéteszi
1. a házi segítségnyújtás,
 2. a falu- és tanyagondnoki szolgáltatás,
 3. a család- és gyermekjóléti szolgáltatás,
 4. a támogató szolgáltatás,
 5. a közösségi ellátások,
 6. az idősek nappali ellátása,
 7. a pszichiátriai betegek nappali ellátása,
 8. a szenvedélybetegek nappali ellátása,
 9. a demens személyek nappali ellátása,
 10. az utcai szociális munka,
 11. a hajléktalanok éjjeli menedékhelye,
 12. a támogatott lakhatás,
 13. a komplex szükségletfelmérés elvégzése,
 14. a szociális diagnózis elkészítése
- szakmai módszereit.”
- (2) Az SZCSM rendelet 111. § (2) bekezdése a következő 15. és 16. ponttal egészül ki:
- (A szociálpolitikáért felelős miniszter a Szociális Ágazati Portálon közzéteszi)
- „15. a fogyatékos személyek nappali ellátása,
16. az idősek otthona”
- (szakmai módszereit.)
- 21. §** Az SZCSM rendelet
- a) 26. § e) pontjában az „intézményekkel” szövegrész helyébe az „intézményekkel, szolgáltatókkal” szöveg,
 - b) 39. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontjában az „intézménybe” szövegrész helyébe a „szolgáltatóhoz” szöveg,
 - c) 120. § (4) bekezdésében a „2025” szövegrész helyébe a „2027” szöveg,

- d) 3. számú mellékletében foglalt táblázat B:3 mezőjében az „egészségügyi tanár” szövegrész helyébe az „egészségügyi tanár, gondoskodáspolitikai menedzser” szöveg,
- e) 3. számú mellékletében foglalt táblázat B:4 mezőjében az „okleveles egyetemi ápoló” szövegrész helyébe az „okleveles egyetemi ápoló, okleveles gondoskodáspolitikai szakember” szöveg,
- f) 3. számú mellékletében foglalt táblázat F:6 és F:7 mezőjében az „autista személyek gondozója” szövegrész helyébe az „autista személyek gondozója, autizmus szaktanácsadó” szöveg,
- g) 3. számú mellékletében foglalt táblázat B:8 mező terápiai munkatárs sorában az „autizmus specifikus szolgáltatásszervező” szövegrész helyébe az „autizmus specifikus szolgáltatásszervező, autizmus szaktanácsadó” szöveg, a „pedagógiai munkatárs (gyógypedagógiai asszisztens)” szövegrész helyébe a „pedagógiai munkatárs (gyógypedagógiai asszisztens), pedagógiai munkatárs (pedagógiai asszisztens), pedagógiai asszisztens” szöveg,
- h) 3. számú mellékletében foglalt táblázat B:10 mezőjében a „katekéta – lelkipásztor munkatárs” szövegrész helyébe a „katekéta – lelkipásztor munkatárs, közösségi pszichiátriai rehabilitációs konzultáns” szöveg,
- i) 3. számú mellékletében foglalt táblázat B:11 mezőjében az „okleveles szociális gazdasági szakember” szövegrész helyébe a „gondoskodáspolitikai menedzser, okleveles gondoskodáspolitikai szakember, okleveles szociális gazdaság szakember” szöveg,
- j) 3. számú mellékletében foglalt táblázat B:11 mezőjében a „hajléktalanellátás esetében felsőfokú végzettség” szövegrész helyébe a „hajléktalanellátás esetében felsőfokú végzettség, közösségi pszichiátriai rehabilitációs konzultáns” szöveg,
- k) 3. számú mellékletében foglalt táblázat E:7 mezőjében a „demenciával élők gondozója” szövegrész helyébe a „demenciával élők gondozója, demencia gondozó” szöveg,
- l) 3. számú mellékletében foglalt táblázat F:6 és F:7 mezőjében az „autista személyek gondozója” szövegrész helyébe az „autista személyek gondozója, autizmus szaktanácsadó” szöveg lép.

22. § Hatályát veszti az SZCSM rendelet

- a) 1. § (2) bekezdés második mondata,
- b) 39/E. §-a,
- c) 39/M. §-a,
- d) 110/B. § (3) bekezdés a) pontja.

3. A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000. (VIII. 4.) SZCSM rendelet módosítása

23. § A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000. (VIII. 4.) SZCSM rendelet 2. § (6) bekezdés a) pont aa) alpontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Teljesíti a továbbképzési kötelezettségét az, aki az adott továbbképzési időszak alatt a munkaköréhez kapcsolódó területen)

„aa) az Országos Képzési Jegyzékben, szakmajegyzékben szereplő szakképesítést, felnőttképzés keretében szakképesítést vagy felsőfokú alapképzésben oklevelet szerez.”

4. A kiemelt ápolási díjra való jogosultságot megalapozó körülményekről szóló 82/2013. (XII. 29.) EMMI rendelet módosítása

24. § A kiemelt ápolási díjra való jogosultságot megalapozó körülményekről szóló 82/2013. (XII. 29.) EMMI rendelet 1. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„1. § A kiemelt ápolási díjjal kapcsolatos ügyekben eljáró hatóság a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 43. § b) pontja alapján a kiemelt ápolási díjra való jogosultságot a magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegségekről és fogyatékoságokról szóló 5/2003. (II. 19.) ESZCSM rendelet (a továbbiakban: Mcspr.) 1. § (2) bekezdésében meghatározott szakorvosnak a szociálpolitikáért felelős miniszter által e célra rendszeresített formanyomtatványon kiállított igazolása alapján állapítja meg. A formanyomtatványt a kormányzati portálon, valamint a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok honlapján közzé kell tenni.”

- 25. §** A kiemelt ápolási díjra való jogosultságot megalapozó körülményekről szóló 82/2013. (XII. 29.) EMMI rendelet a következő 1/A. §-sal egészül ki:
 „1/A. § Az 1. § szerinti szakorvosi igazolás tartalmazza
 a) az igazolás kiállítását kérő személy nevét,
 b) az ápolat gyermek azonosítására szolgáló adatokat,
 c) annak igazolását, hogy az ápolat gyermek az Mcspr. 1. számú melléklete szerinti, az ott meghatározott súlyosságú betegségek vagy fogyatékoságok valamelyikében szenved,
 d) a diagnózist és annak BNO kódját,
 e) azt, hogy az ápolat gyermek tekintetében a kiemelt ápolási szükséglet fennáll-e, és ha igen, milyen indokok alapján,
 f) az igazolás érvényességi idejére vonatkozó adatot és
 g) az igazolás kiállítójának azonosítására szolgáló adatot.”

- 26. §** Hatályát veszti a kiemelt ápolási díjra való jogosultságot megalapozó körülményekről szóló 82/2013. (XII. 29.) EMMI rendelet 1. melléklete.

5. A javítóintézetek rendtartásáról szóló 1/2015. (I. 14.) EMMI rendelet módosítása

- 27. §** A javítóintézetek rendtartásáról szóló 1/2015. (I. 14.) EMMI rendelet
 a) 5. § (2) bekezdésében a „helyen ki kell függeszteni” szövegrész helyébe a „helyre ki kell helyezni” szöveg,
 b) 38. § (4) bekezdésében az „eltávozás és a szabadság” szövegrész helyébe az „ideiglenes hatállyal elhelyezett vagy nevelésbe vett fiatalok eltávozásának és szabadságának” szöveg és a „lakóhelye szerinti gyámhivatalt és a fiatalok” szövegrész helyébe a „gondozási helyét és” szöveg,
 c) 1. melléklet 2. pont 2.2. alpontjában az „orvos 1 fő /intézmény (főfoglalkozásban)” szövegrész helyébe az „orvos 1 fő/intézmény” szöveg és a „pszichiáter 1 fő/intézmény (részfoglalkozásban)” szövegrész helyébe a „pszichiáter 1 fő/intézmény” szöveg,
 d) 2. mellékletében az „általános szociális munkás” szövegrész helyébe az „általános szociális munkás, gondoskodáspolitikai menedzser, okleveles gondoskodáspolitikai szakember” szöveg lép.

6. A vezetői megbízással rendelkező szociális szolgáltatást nyújtó személyek vezetőképzéséről szóló 25/2017. (X. 18.) EMMI rendelet módosítása

- 28. §** (1) A vezetői megbízással rendelkező szociális szolgáltatást nyújtó személyek vezetőképzéséről szóló 25/2017. (X. 18.) EMMI rendelet (a továbbiakban: R1.) 1. § (2) bekezdés f) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(A vezetőképzésben való részvételi kötelezettség nem vonatkozik:)
 „f) a felsőfokú szociálpolitikus, szociális munkás, szociálpedagógus, szociális szervező, szociális menedzser, gondoskodáspolitikai menedzser vagy okleveles gondoskodáspolitikai szakember végzettséggel és – bármilyen tudományterületen szerzett – tudományos fokozattal rendelkező személyre;”
- (2) Az R1. 1. § (2) bekezdése a következő h) ponttal egészül ki:
(A vezetőképzésben való részvételi kötelezettség nem vonatkozik:)
 „h) arra a személyre, aki felsőoktatási intézmény képzési rendszerében teljesítette a szociális vezetőképzési modulokat.”
- 29. §** Az R1. 1. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:
 „(5) A (2) bekezdés h) pontja szerinti esetben a szociális vezetőképzési modulok teljesítésének elismerése és a szociális vezetőképzési tanúsítvány kiállítása a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézettől (a továbbiakban: NSZI) kérhető.”
- 30. §** Az R1. 10/B. § (1) bekezdésében az „a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet (a továbbiakban: NSZI)” szövegrész helyébe az „az NSZI” szöveg lép.

7. A szociális ágazati képzésekről és vizsgakövetelményekről szóló 14/2022. (IV. 29.) EMMI rendelet módosítása

- 31. §** A szociális ágazati képzésekről és vizsgakövetelményekről szóló 14/2022. (IV. 29.) EMMI rendelet (a továbbiakban: R2.) 2. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(4) A pályázó a képzés lebonyolítására képzési típusonként külön pályázatot nyújt be.”
- 32. §** Az R2. 4. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) Az NSZI és az általa írásban kijelölt szakértő jogosult a képző képzésébe és a 3. § (7) bekezdés c) pontja szerinti dokumentumba a képzés helyszínén betekinteni, továbbá bekérheti a képzőtől a megvalósítást igazoló dokumentumokat. A betekintési jog gyakorlásához a képző biztosítja a dokumentációhoz, személyi és tárgyi feltételek ellenőrzéséhez szükséges hozzáférést, és megadja az ahhoz kapcsolódó felvilágosítást.”
- 33. §** Az R2. 5. § (9) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(9) A vizsgacsoport létszáma minimum 8 fő, maximum 30 fő. A vizsgázói létszámoktól indokolt esetben az NSZI eltérést engedélyezhet.”
- 34. §** Az R2.
a) 5. § (3) bekezdésében a „megszervezni” szövegrész helyébe az „előkészíteni” szöveg,
b) 5. § (4) bekezdésében az „NSZI-nek” szövegrész helyébe az „NSZI-nek mint vizsgaszervezőnek” szöveg lép.

8. Záró rendelkezések

- 35. §** (1) Ez a rendelet – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.
(2) A 2. § és a 24–26. § 2024. szeptember 1-jén lép hatályba.
(3) A 20. § (2) bekezdése 2025. január 1-jén lép hatályba.

Dr. Pintér Sándor s. k.,
belügyminiszter

A honvédelmi miniszter 13/2024. (VII. 23.) HM rendelete az önkéntes tartalékos jogállásról

A honvédek jogállásáról szóló 137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet 30. § (1) bekezdés b) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 112. § 1. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

I. FEJEZET *ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK*

- 1. §** (1) E rendelet hatálya a honvédek jogállásáról szóló 137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Hjkr.) 29. § 15. pontja szerinti önkéntes tartalékosra terjed ki.
(2) Az önkéntes tartalékosra az állomány tagjának szolgálati viszonyára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni az e rendeletben foglalt eltérésekkel.
(3) E rendeletet a Hjkr. 29. § 4. pontja szerinti egészségügyi beosztású önkéntes tartalékosra az egészségügyi beosztású katonákra vonatkozó sajátos szabályokról szóló miniszteri rendeletben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(4) Nem alkalmazható az önkéntes tartalékosra

- a) a Hjkr. 4. § (2), (4) bekezdése, 5. § (4), (7) bekezdése, 10. § (1), (3) bekezdése, 11. § (5), (8)–(9) bekezdése, 13. § (2) bekezdése, 14. § (3)–(6) bekezdése, 15. § (1) bekezdés b) pont 4., 5. és 15–17. alpontja, (2) bekezdés b)–c), e) pontja, (4)–(7) bekezdése, 16–18. §-a, 19. § (1) bekezdése, 20. §-a, 23. § (4)–(6) bekezdése, 24. § (3)–(4), (7) bekezdése, 32. § (3), (8)–(12), (14), (16)–(19), (28), (30), (34), (37), (39) bekezdése,
- b) a hivatásos és szerződéses állomány tagjára vonatkozó személyügyi szabályokról szóló 6/2024. (VI. 28.) HM rendelet (a továbbiakban: SZÜ rendelet) 2. § (2) bekezdése, 6. § (6) bekezdése, 7. § (1) bekezdése, 9. § (4) bekezdése, 10. § (2) bekezdése, 13. §-a, 16. § (2) bekezdése, 17–19. §-a, 23–24. §-a, 27–29. §-a, 31–35. §-a, 39–41. §-a, 43. §-a, 45. §-a, 56–70. §-a, 76. §-a, 89–91. §-a, 92. § (3) bekezdése, 96–98. §-a, 99–108. §-a, 109–112. §-a,
- c) a hivatásos és a szerződéses katonai szolgálatra való egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelmények és ellenőrzésük keretszabályairól szóló 9/2024. (VI. 28.) HM rendelet,
- d) a honvédelmi egészségkárosodási ellátásról szóló 10/2024. (VI. 28.) HM rendelet.

2. § E rendelet alkalmazásában

1. *állományba vételi okmány*: az önkéntes tartalékos szolgálati viszonyt létesítő szerződése,
2. *döntésre jogosult elöljáró*: annak a honvédelmi szervezetnek az állományilletékes parancsnoka, amelynek különleges jogrendi időszakra kiadott állománytáblájában az önkéntes tartalékos állományba vételi okmányában meghatározott szolgálati beosztás rendszeresítésre került,
3. *elektronikus út*: a Honvédelmi Minisztérium Költségvetés Gazdálkodási Információs Rendszer Ügyfélszolgálati Rendszer alkalmazásával küldött üzenet vagy elektronikus levél használata,
4. *honvédelmi úti baleset*: az a baleset, amely az önkéntes tartalékost a lakásáról, szállásáról a szolgálati helyére, onnan a lakására, szállására menet közben éri,
5. *őrzés-védelmi feladatot ellátó önkéntes tartalékos*: az az őrzés-védelmi beosztásra szerződött önkéntes tartalékos, aki rendelkezésre állási időben a fegyveres biztonsági őrségről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény (a továbbiakban: FBŐ törvény) alapján fegyveres biztonsági őr munkakörben valamely gazdasági társaság alkalmazottjaként a munkáltatói jogkört gyakorló gazdasági társaság és a Honvédelmi Minisztérium közötti megállapodás alapján a megállapodásban megjelölt ingatlan vagy ingóság őrzés-védelmi feladatait látja el.

II. FEJEZET

ALAPVETŐ JOGOK KORLÁTOZÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ RENDELKEZÉSEK

3. § Az önkéntes tartalékos esetében a tagsági viszony létesítése, illetve fenntartása nem tiltható meg, azonban tényleges szolgálatteljesítése esetén a politikai célt szolgáló szervezetben fennálló tagsági viszonyából eredő jogait nem gyakorolhatja, illetve politikai tevékenységet nem folytathat.

- 4. §** (1) A külföldre utazás és tartózkodás bejelentésének tartalmaznia kell az önkéntes tartalékos elérhetőségére vonatkozó adatokat is.
(2) A külföldre utazás megtiltását írásban indokolni kell.

5. § A rendelkezésre állási időszakban lévő önkéntes tartalékos külföldre utazása csak különleges jogrend, illetve honvédelmi válsághelyzet idején tiltható meg.

III. FEJEZET

SZOLGÁLATI VISZONY LÉTESÍTÉSE

6. § Az önkéntes tartalékos tábournoki rendfokozattal rendszeresített beosztásba kizárólag abban az esetben kerülhet felvételre, ha az önkéntes tartalékos szolgálati viszony létesítését megelőzően hivatásos szolgálati viszonyban tábournoki rendfokozatba került kinevezésre vagy előléptetésre.

1. Az egészségi, a pszichikai és a fizikai alkalmasság ellenőrzése

- 7. §**
- (1) Az önkéntes tartalékos egészségi, pszichikai alkalmassági követelményeit, illetve az alkalmasság megállapítására vonatkozó szabályokat a Honvéd Vezérkar főnöke (a továbbiakban: HVKF) határozza meg.
 - (2) El kell tekinteni az önkéntes tartalékos egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságának vizsgálatától abban az esetben, ha az önkéntes tartalékos szolgálati viszony a hivatásos vagy a szerződéses szolgálati viszony megszűnésével egyidejűleg létesül, feltéve, hogy a hivatásos vagy a szerződéses szolgálati viszonyt nem az állomány tagjának egészségi vagy pszichikai állapota miatt szüntették meg.

2. Az állományba vétel és az alapkiképzés

- 8. §**
- (1) A döntésre jogosult előljáró az állományba vétel napjával az önkéntes tartalékost a honvédelmi szervezet különleges jogrend időszakára kiadott állománytáblájában rendszeresített szolgálati beosztásba helyezi, ha megfelel a szolgálati beosztás betöltéséhez a HVKF által meghatározott követelményeknek.
 - (2) Első beosztásába az önkéntes tartalékos az (1) bekezdésben meghatározott követelmények teljesítése hiányában is kinevezhető, azzal, hogy altiszti rendfokozattal rendszeresített beosztás esetében két éven, tiszti rendfokozattal rendszeresített beosztás esetében három éven belül teljesítenie kell a beosztás betöltéséhez előírt követelményeket.
 - (3) A szolgálati beosztás betöltéséhez előírt követelményeket a jelentkező tudomására kell hozni.
- 9. §**
- (1) Az önkéntes tartalékos szolgálati viszony legalább kettő, legfeljebb öt év időtartamra létesíthető.
 - (2) Az (1) bekezdéstől eltérően az őrzés-védelmi feladatot ellátó önkéntes tartalékos szolgálati viszonya az FBÖ törvény hatálya alá tartozó foglalkoztatási jogviszony fennállásának idejéig tart.
- 10. §**
- (1) Az önkéntes tartalékos szolgálati viszony létesítése esetén az állományba vételi okmányban rögzíteni kell különösen
 - a) az állományba vétel tényét és annak elfogadását,
 - b) a próbaidő időtartamát,
 - c) a viselt rendfokozatot,
 - d) a szolgálati beosztást,
 - e) a beosztáshoz tartozó napidíjat és
 - f) a vállalt szolgálati időt.
 - (2) Az állományba vételi okmányt az önkéntes tartalékosnak legkésőbb a szolgálatteljesítés első napján, a szolgálati viszonytal kapcsolatban összeállított tájékoztatót az alapkiképzés teljesítését követő hét munkanapon belül kell elektronikusan vagy postai úton megküldeni.
- 11. §**
- (1) Az önkéntes tartalékosnak az alapkiképzést a szolgálati viszony létesítését követő egy éven belül kell teljesítenie.
 - (2) Az önkéntes tartalékos végzettségére, képzettségére, valamint az általa ellátandó feladat jellegére tekintettel a HVKF engedélyezheti az alapkiképzés (1) bekezdés szerinti egy éven túli teljesítését.
 - (3) Az önkéntes tartalékos kérelmére mentesíthető a 17. § (1) bekezdés b) pontja szerinti jogkövetkezmény alól, ha a 17. § (2) bekezdése szerinti időtartamon belül igazolja, hogy a szolgálati viszony létesítését követően olyan egészségi vagy családi körülmény merült fel, amely miatt az alapkiképzés teljesítésére nem volt lehetősége.
 - (4) A (3) bekezdés szerinti kérelmet a döntésre jogosult előljáró tíz napon belül bírálja el. A kérelem döntésre jogosult előljáró általi elutasítása esetén az önkéntes tartalékos szolgálati viszony a döntésre jogosult előljáró határozatának önkéntes tartalékosal történő közlését követő ötödik napon belül szűnik meg.
 - (5) A kérelem döntésre jogosult előljáró általi elfogadása esetén az alapkiképzést a kérelem beadásának alapjául szolgáló körülmény megszűnését követő egy éven belül kell teljesíteni. Ennek elmaradása esetén a szolgálati viszony a határidő leteltét követő ötödik munkanapon megszűnik, ismételt mentesítési kérelem nem nyújtható be.

IV. FEJEZET

SZOLGÁLATI VISZONY, ILLETVE SZOLGÁLATI BEOSZTÁST ÉRINTŐ VÁLTOZÁSOK A SZOLGÁLATI VISZONY FENNÁLLÁSA ALATT

3. A szerződésben vállalt szolgálati idő módosítása

- 12. §** (1) Az önkéntes tartalékos által vállalt szolgálati időt – az annak letöltését követő naptól – a felek közös megegyezéssel írásban az öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig, alkalmanként – a SZÜ rendelet 20. § (1) bekezdése kivételével – legfeljebb öt évvel hosszabbíthatják meg.
- (2) A Hjkr. 13. § (1) bekezdése szerinti szerződéshosszabbítás esetén az állományilletékes honvédelmi szervezet személyügyi szerve legkésőbb az önkéntes tartalékos szolgálati viszony lejártát megelőző hatvanadik napig telefonon vagy elektronikus úton felveszi a kapcsolatot az önkéntes tartalékoskal a szerződésmódosítás személyes megjelenéssel történő aláírása időpontjának egyeztetése érdekében.
- (3) Az önkéntes tartalékos erre irányuló kérése esetén a személyes megjelenésétől el kell tekinteni, és a szerződésmódosítást postai úton, ajánlott, tértivevényes küldeményként kell részére megküldeni.
- (4) Ha az önkéntes tartalékos a (2) bekezdésben meghatározottak szerint leegyeztetett időpontban nem jelenik meg, vagy a (3) bekezdés szerinti esetben az aláírt szerződésmódosítást az állományilletékes honvédelmi szervezet részére a szolgálati viszony lejártát megelőző harmincadik napig nem küldi meg, az állományilletékes honvédelmi szervezet személyügyi szerve elektronikus úton vagy telefonon figyelmezteti, hogy amennyiben az aláírt szerződésmódosítást a szolgálati viszony lejártáig nem küldi meg, vagy nem írja alá személyesen, az önkéntes tartalékos szolgálati viszonya megszűnik.

4. Szolgálati beosztásba áthelyezés

- 13. §** (1) Az önkéntes tartalékos más szolgálati beosztásba fennálló szerződése módosításával helyezhető.
- (2) Az önkéntes tartalékos más szolgálati beosztásra felkészítésével, kiképzésével kapcsolatos követelményeket a HVKF határozza meg.
- 14. §** Ha az önkéntes tartalékos a 13. § (1) bekezdése szerinti szerződésmódosítással történő áthelyezése esetén a döntésre jogosult eljáró megváltozik, a szerződés módosítása során az egyes honvédelmi szervezeteket a döntésre jogosult eljárók együttesen képviselik.

5. A vezénylés

- 15. §** Képzésre, kiképzésre vezénylés esetén, ha a vállalt szolgálati idő a kötelezően szolgálati viszonyban töltött idő alatt jár le, a vezénylés feltétele, hogy a felek a tényleges szolgálatteljesítés időtartamát legalább a kötelezően szolgálati viszonyban töltendő idő tartamára meghosszabbítsák.
- 16. §** (1) Az önkéntes tartalékos a Hjkr. 11. §-a szerinti más szervnél történő szolgálatteljesítése esetén a vezénylés időtartama alatt rendelkezési állományba helyezés nélkül teljesít tényleges szolgálatot.
- (2) Az önkéntes tartalékos külföldi szolgálatot kizárólag erre vonatkozó írásbeli jognyilatkozatba foglalt beleegyezése alapján teljesíthet.

V. FEJEZET

SZOLGÁLATI VISZONY MEGSZŰNÉSE, MEGSZŰNTETÉSE

6. Az önkéntes tartalékos szolgálati viszony megszűnése e rendelet erejénél fogva

- 17. §** (1) E rendelet erejénél fogva szűnik meg az önkéntes tartalékos szolgálati viszony
- a) ha az önkéntes tartalékos az előírt egészségi, pszichikai, fizikai követelményeknek határidőn belül nem felel meg,
- b) ha az önkéntes tartalékos az alapkiképzést a 11. § (1) bekezdésében meghatározott egyéves időtartamon belül felróható okból nem teljesíti, kivéve, ha a HVKF az alapkiképzés egy éven túli teljesítését engedélyezte,

- c) ha a Mészáros Lázár ösztöndíjas a tanulmányainak befejezését követő legfeljebb három hónapon belül hivatásos vagy szerződéses szolgálati viszonyt létesít.
- (2) A szolgálati viszony az (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben a jogerős határozat kézhezvételétől számított ötödik munkanapon, a b) pontja szerinti esetben az ott meghatározott határidők leteltét követő ötödik munkanapon, a c) pont szerinti esetben a hivatásos vagy szerződéses szolgálati viszony létesítését megelőző napon szűnik meg.
- (3) E rendelet erejénél fogva szűnik meg az önkéntes tartalékos szolgálati viszony
- a) hivatásos vagy szerződéses szolgálati viszony létesítése esetén, az ezt megelőző napon,
 - b) ha az önkéntes tartalékos nemzetbiztonsági ellenőrzéséről készült biztonsági szakvélemény nemzetbiztonsági kockázatot állapított meg, vagy az önkéntes tartalékos az ellenőrzéshez szükséges biztonsági, illetve hozzájáruló nyilatkozatot határidőben nem tette meg, a közlést, illetve a határidő leteltét követő ötödik munkanapon.

7. Az önkéntes tartalékos szolgálati viszony megszüntetése egyoldalú jognyilatkozattal

- 18. §** (1) Az önkéntes tartalékos szolgálati viszonyt bármelyik fél egyoldalú jognyilatkozatával indokolás nélkül megszüntetheti.
- (2) Az önkéntes tartalékos szolgálati viszony az (1) bekezdés szerinti jognyilatkozat közlését követő naptól számított két hónap elteltével szűnik meg. A felek ennél rövidebb időtartamban is megállapodhatnak.
- (3) Nem szüntetheti meg az önkéntes tartalékos a szolgálati viszonyát egyoldalú jognyilatkozatával
- a) a külföldi szolgálat időtartama alatt,
 - b) különleges jogrend, illetve honvédelmi válsághelyzet ideje alatt.
- 19. §** (1) Az önkéntes tartalékos szolgálati viszonyának megszüntetésére irányuló egyoldalú jognyilatkozatát a döntésre jogosult előljárónak címezve nyújthatja be.
- (2) Az önkéntes tartalékos a 18. § (2) bekezdése szerinti rövidebb időtartamban történő megállapodást az (1) bekezdés szerinti jognyilatkozatában kezdeményezheti. A másik fél a kezdeményezéssel kapcsolatos álláspontját a jognyilatkozaton haladéktalanul rögzíti. A rövidebb megszűnési időben történő megállapodás a jognyilatkozaton feltüntetett egybehangzó akarattal jön létre.
- (3) A rövidebb megszűnési időt úgy kell megállapítani, hogy az önkéntes tartalékos az átadás-átvételi és elszámolási kötelezettségét teljesíteni tudja, valamint részére illetménye és egyéb járandóságai a szolgálati viszony megszűnését, megszüntetését követő tizenötödik napon kifizethetők legyenek.

8. Eljárás a szolgálati viszony megszűnése, megszüntetése esetében

- 20. §** Ha az önkéntes tartalékos szolgálati viszony hivatásos, szerződéses szolgálati viszony létesítése miatt szűnik meg, a megszűnés tényét az állományba vételi okmányban rögzíteni kell.

VI. FEJEZET

A SZOLGÁLATI VISZONY TARTALMA

9. A szolgálatteljesítésre vonatkozó általános szabályok

- 21. §** (1) A szolgálati viszony keretében, az önkéntes tartalékos felett döntésre jogosult előljáró köteles különösen
- a) a tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékost szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok szerint foglalkoztatni, részére az egészséges és biztonságos szolgálatteljesítés feltételeit biztosítani, annak követelményeiről őt tájékoztatni,
 - b) a szolgálati feladatok ellátását úgy megszervezni, hogy a tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos a szolgálati viszonyból eredő jogait gyakorolni, kötelezettségeit teljesíteni tudja,
 - c) a szolgálati feladatok elvégzéséhez szükséges tájékoztatást megadni, a szolgálatteljesítést irányítani vagy vezetni, és
 - d) az önkéntes tartalékos illetményét és egyéb járandóságait biztosítani, a szolgálati viszonnal összefüggő kötelezettségek teljesítése során indokoltan felmerült költségeit megtéríteni.

- (2) Ha a döntési jogkör gyakorlása során a döntésre jogosult előjáró intézkedése az önkéntes tartalékos jogainak korlátozásával jár, a döntésre jogosult előjárónak a több lehetséges és alkalmas korlátozás közül azt kell választania, amely az önkéntes tartalékosra a legkisebb sérelemmel jár.

22. § Az önkéntes tartalékos köteles különösen

- a) a kiértékelhetőségét biztosítani, valamint a kiértékelhetőségének ellenőrzését tűrni,
- b) behívásakor az előírt helyen és időben, szolgálatképes állapotban megjelenni, a szolgálatteljesítést megkezdeni, illetve e célból rendelkezésre állni,
- c) a szolgálatteljesítés ideje alatt szolgálatképes állapotát fenntartani, továbbá a szolgálatképes állapotának ellenőrzését tűrni,
- d) a szolgálati feladatait a szolgálati viszonyra vonatkozó szabálynak megfelelően, szükség esetén a veszély vállalásával, elvárható szakértelemmel és gondossággal, pártatlanul és igazságosan végrehajtani,
- e) erre irányuló parancs esetén a szolgálatteljesítés érdekében rendelkezésre állni, és szolgálatot teljesíteni, így különösen ór-, ügyeleti és készenléti szolgálatot adni,
- f) az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeknek eleget tenni, és az ezek ellenőrzése érdekében szükséges felméréseknek, szűréseknek és vizsgálatoknak magát alávetni, egészségének megóvása, valamint gyógyulása érdekében az előírt orvosi utasításokat betartani,
- g) a számára előírt oktatásban, képzésben, kiképzésen részt venni, a vizsgákat letenni,
- h) a szolgálatteljesítés alatt és szolgálaton kívül is honvédhez méltó magatartást tanúsítani,
- i) a rendelkezésére bocsátott fegyvert, felszerelést, ruházatot, gép- és harcjárműveket és egyéb eszközöket, anyagokat rendeltetésszerűen használni, megőrizni, és karbantartott állapotát fenntartani, és
- j) az általa kezelt, a tudomására jutott, valamint a minősített adatokat megőrizni, továbbá az azok védelmére vonatkozó szabályokat betartani.

- 23. §**
- (1) Az önkéntes tartalékos vállalhatja, hogy hat hónap folyamatos kiképzésen vesz részt.
 - (2) Az (1) bekezdésben meghatározott időtartam egy alkalommal további hat hónappal, az önkéntes tartalékos beleegyezésével meghosszabbítható.
 - (3) Az (1) bekezdésben meghatározott kiképzésen történő részvételi szándékát az önkéntes tartalékos az állományilletékes honvédelmi szervezet személyügyi szerve részére megküldött, a döntésre jogosult előjárónak címzett, írásbeli jognyilatkozattal jelzi.
 - (4) Az alapkiképzéssel rendelkező önkéntes tartalékos a (3) bekezdés szerinti nyilatkozatában vállalhatja, hogy szakbeosztások betöltéséhez szükséges szakkiképzésen vesz részt szakmai honvédelmi szervezetnél.
 - (5) A (3) bekezdés szerinti nyilatkozattételének lehetőségéről az önkéntes tartalékos szolgálatra jelentkezőt a jelentkezéskor tájékoztatni kell.
 - (6) A (4) bekezdés szerinti szakkiképzési követelményeket, valamint a szakkiképzésre kijelölt honvédelmi szervezeteket a HVKF határozza meg.
 - (7) Az (1)–(2) és (4) bekezdés szerinti kiképzés teljesítése esetén az önkéntes tartalékos részére a felsőoktatási felvételi eljárásról szóló 423/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet 20. §-a szerinti többletpontok felvételi eljárásban történő érvényesítéséhez szükséges igazolást legkésőbb a kiképzés teljesítését követő 5 napon belül az állományilletékes honvédelmi szervezet személyügyi szerve állítja ki.

VII. FEJEZET

BEHÍVÁS, SZOLGÁLATHALASZTÁS

10. Behívásra vonatkozó szabályok

- 24. §**
- (1) Az önkéntes tartalékos tényleges szolgálatteljesítését telefonon, elektronikusan vagy postai úton közölt behívóparancs rendeli el.
 - (2) Az önkéntes tartalékos évente minimum hét nap szolgálatot köteles teljesíteni, amelynek teljesítésétől a területvédelmi ezredek középírányító, más magasabb szintű parancsnokság jogállású honvédségi szervezetének parancsnoka eltekinthet.
 - (3) Az önkéntes tartalékos beosztásra történő felkészítésre első alkalommal legfeljebb 25 kiképzési napra, ezt követően a szerződésben foglalt időtartamig évente legfeljebb 15 kiképzési napra hívható be.

- (4) Ha az önkéntes tartalékos beosztásra történő felkészítése a (3) bekezdésben foglalt időtartamot meghaladó szervezetszerű tanfolyamon történik, a (3) bekezdés szerinti időtartamot az önkéntes tartalékos beleegyezésével a tanfolyam elvégzéséhez szükséges időtartammal meg kell hosszabbítani.
- (5) A (3) bekezdés szerinti kiképzésen felül az önkéntes tartalékos háromévente összesen legfeljebb hat hónap tényleges szolgálatteljesítésre hívható be. Ez az időtartam az önkéntes tartalékos beleegyezésével meghosszabbítható.
- (6) Az az önkéntes tartalékos, aki foglalkoztatási jogviszonya keretében léginavigációs szolgáltatásokat vagy azt támogató feladatot lát el, a munkáltatójával történt előzetes egyeztetés alapján és kizárólag léginavigációs szolgáltatás ellátására vagy ilyen feladat támogatására hívható be.

- 25. §**
- (1) Az önkéntes tartalékos tényleges szolgálatteljesítésre történő behívásának tervezett időpontját a területvédelmi ezredek középírányító, más magasabb szintű parancsnokság jogállású honvédségi szervezete félévente határozza meg.
 - (2) Az (1) bekezdés szerinti behívási tervet az aktuális félév kezdetét legalább három hónappal megelőzően kell kiadni, és erről elektronikus úton értesíteni az önkéntes tartalékos állományt.
 - (3) A behívás időpontját és várható időtartamát az (1) bekezdésben meghatározott behívási tervben szereplő behívás esetén a bevonulást megelőzően 15 nappal, az abban nem szereplő behívás esetén legalább a bevonulást megelőzően 30 nappal előzetesen egyeztetni az önkéntes tartalékoskal, illetve munkáltatójával.
 - (4) Az állományilletékes honvédelmi szervezet a behívóparancsot a tényleges szolgálatteljesítésre történő bevonulás időpontja előtt legalább három nappal közli az önkéntes tartalékoskal.
 - (5) Előre nem tervezhető soron kívüli vagy rendkívüli feladat katonai képességek közreműködésével történő végrehajtása érdekében – a döntésre jogosult előljáró döntése alapján, eseti jelleggel – a (3) bekezdésben meghatározott előzetes egyeztetésre vonatkozó határidőktől el lehet térni, azonban legkésőbb a behívóparancs kézbesítésekor annak tényéről az önkéntes tartalékos munkáltatóját tájékoztatni kell.

- 26. §**
- (1) Az állományilletékes honvédelmi szervezet az országgyűlési képviselő, az európai parlamenti képviselő, a főpolgármester, a főpolgármester-helyettes, a vármegyei közgyűlés elnöke, alelnöke, a polgármester, az alpolgármester, a társadalmi megbízatású polgármester, alpolgármester, a helyi önkormányzati képviselő, a nemzetiségi önkormányzati tisztségviselő, képviselő esetén az önkéntes tartalékos kiképzésre vagy tényleges szolgálatteljesítésre történő behívásának időpontját és várható időtartamát – figyelemmel ezen állomány közjogi tisztségéből adódó feladatainak ellátására – a behívás kezdeményezését megelőzően legalább 45 nappal korábban, a vele történt előzetes egyeztetés eredménye szerint határozza meg, és erről tájékoztatja az önkéntes tartalékos munkáltatóját.
 - (2) Az (1) bekezdés szerinti önkéntes tartalékos esetében a 25. § (4) bekezdésétől eltérően az állományilletékes honvédelmi szervezet a behívóparancsot legkésőbb a tényleges szolgálatteljesítésre történő bevonulás időpontja előtt legalább 30 nappal közli.
 - (3) Az (1) bekezdés szerinti önkéntes tartalékos a behívásról a (2) bekezdés szerinti behívóparancs közlésétől számított öt napon belül tájékoztatja a munkáltatót.

- 27. §**
- (1) A 24. § (1) bekezdése szerinti postai úton közölt behívóparancs tartalmazza
 - a) az önkéntes tartalékos családi és utónevét, viselt rendfokozatát, születési helyét és idejét, lakcímét, édesanyja születési nevét,
 - b) azon okmányok és felszerelési tárgyak megnevezését, amelyeket az önkéntes tartalékos a bevonulási helyre köteles magával vinni,
 - c) a megjelenési kötelezettség elmulasztásának következményeire történő figyelmeztetést,
 - d) a behívással összefüggő utazási költségek elszámolhatóságáról szóló tájékoztatást,
 - e) a bevonulás helyét és időpontját,
 - f) a döntésre jogosult előljáró aláírását és
 - g) az állományilletékes honvédelmi szervezet bélyegzőlenyomatát.
 - (2) A telefonon, illetve elektronikusan közölt behívóparancs az (1) bekezdés a)–e) pontja szerinti adatokat tartalmazza.
 - (3) A tényleges szolgálatteljesítés a behívóparancson feltüntetett időponttól a tényleges szolgálatból történő elbocsátásig tart.

- (4) Az önkéntes tartalékos tényleges szolgálatból történő elbocsátásakor az állományilletékes honvédelmi szervezet átadja részére a tényleges szolgálat teljesítéséről szóló igazolást, és erről tájékoztatja az önkéntes tartalékos munkáltatóját.

11. Szolgálathalasztás

- 28. §** (1) A döntésre jogosult eljáró az önkéntes tartalékos tényleges szolgálatának
- egészségügyi okból,
 - tanulmányok folytatása miatt vagy
 - családi okból
- történő elhalasztását a tényleges szolgálatteljesítésre tervezett bevonulás időpontját követő legfeljebb a halasztás alapjául szolgáló ok megszűnéséig engedélyezheti.
- (2) Az önkéntes tartalékos számára szolgálathalasztás évente két alkalommal engedélyezhető.
- (3) Műveleti feladatra és kötelékkiképzésre történő behívás esetén szolgálathalasztási kérelem beadásának nincs helye.
- 29. §** (1) A tényleges szolgálatteljesítést az önkéntes tartalékos kérelmére el kell halasztani a behívása idején fennálló betegség, múló fogyatékoság vagy várandósság időtartamára, illetve az azt követő 6 hónapra.
- (2) A kérelemhez csatolni kell a 3 hónapnál nem régebbi, szakrendelő intézet vagy kórház szakorvosa által kiadott orvosi igazolást.
- (3) A behívása idején járóképtelen vagy mozgásában korlátozott önkéntes tartalékos egészségi állapotát igazoló okiratokat a kérelmező közeli hozzátartozója, élettársa, törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is benyújthatja.
- 30. §** (1) Annak az önkéntes tartalékosnak, aki felsőoktatási intézményben alapképzésben, mesterképzésben, felsőoktatási szakképzésben, doktori képzésben vagy középiskolában, illetve szakiskolában iskolai oktatásban vesz részt, kérelmére a szorgalmi és a vizsgaidőszak idejére a tényleges szolgálatteljesítés elhalasztása engedélyezhető. A kérelmet az önkéntes tartalékos, illetve az oktatási intézmény nyújthatja be.
- (2) A tényleges szolgálatteljesítés elhalasztása kérelemre annak az önkéntes tartalékosnak is engedélyezhető, aki a munkavégzéshez szükséges szaktudás megszerzésére irányuló képzésben vesz részt, és az önkéntes tartalékos katonai szolgálatra történő behívás számára aránytalan nehézséggel, vagy hátránnyal járna.
- (3) Az (1) és a (2) bekezdés szerinti kérelemhez csatolni kell az oktatási intézmény vagy képző szerv által kiállított, a tanulmányok folytatását igazoló jogviszony igazolását.
- 31. §** (1) Családi okból, kérelmére el kell halasztani annak az önkéntes tartalékosnak a tényleges szolgálatteljesítését, aki a vele közös háztartásban élő beteg, ápolásra vagy gondozásra szoruló kiskorú testvérét, házastársát, gyermekét, unokáját, szülőjét, nagyszülőjét egyedül tartja el, ha a rászorulóknak eltartásra kötelezhető más hozzátartozója nincs, az ápolást vagy gondozást a más hozzátartozó nem tudja ellátni, egészségügyi, szociális intézmény nem látja el, és az önkéntes tartalékos behívása az eltartott hozzátartozó létfenntartását veszélyeztetné.
- (2) A kérelemhez csatolni kell
- az eltartásra és gondozásra szoruló hozzátartozó egészségi állapotáról szóló kezelőorvosi igazolást,
 - a gyámhatóság határozatát vagy annak hiteles másolatát, ha az önkéntes tartalékos katonát a kiskorú testvére, unokája, szülője, nagyszülője gyámjává vagy szülője, nagyszülője gondnokává rendelték ki, vagy
 - az eltartásra kötelezésről szóló határozatot, ha az önkéntes tartalékos katonát szülője eltartására bíróság vagy hatóság kötelezte.
- 32. §** (1) A tényleges szolgálatteljesítés elhalasztására irányuló kérelem legkésőbb a behívásnak a 25. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatásban meghatározott időpontját megelőző tizedik napig elektronikus vagy postai úton, illetve személyesen nyújtható be a döntésre jogosult eljárónak címezve, az állományilletékes honvédelmi szervezet személyügyi szervénél, kivéve, ha a kérelem alapjául szolgáló ok ezt követően keletkezett.
- (2) A kérelem benyújtása a behívóparancs teljesítésére – az elhalasztás tárgyában hozott jogerős határozat kézbesítéséig – halasztó hatályú.

- 33. §** (1) A döntésre jogosult eljáró a 32. § (1) bekezdése szerint benyújtott írásbeli kérelemről három napon belül, a 28. § (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben a beérkezést követő három napon belül a rendelkezésére álló adatok alapján döntést hoz a tényleges szolgálatteljesítés elhalasztásának engedélyezéséről vagy elutasításáról.
- (2) A behívóparancs kiadását követően benyújtott szolgálathasztási kérelem esetén a döntésre jogosult eljáró – ha a kérelemben foglaltaknak helyt ad – a behívóparancsot visszavonja, és ezzel egyidejűleg meghatározza a szolgálathasztás engedélyezését megalapozó ok megszűnését követő legkorábbi behívhatóság időpontját.
- (3) Az állományilletékes honvédelmi szervezet a behívóparancs visszavonásának egy példányát postai úton vagy elektronikus úton kézbesíti az önkéntes tartalékos részére, valamint ha a döntést az önkéntes tartalékos munkáltatója kérelmére indult eljárásban hozta meg, az önkéntes tartalékos munkáltatója részére is.

12. A szolgálati viszonyban töltött idő

- 34. §** (1) Az önkéntes tartalékos szolgálati viszonyban töltött ideje a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény 71. § (3) bekezdése szerinti rendelkezésre állásból és a tényleges szolgálatteljesítésből áll. A rendelkezésre állás időszakában az önkéntes tartalékos nem teljesít tényleges szolgálatot, de a feleket – a köztük fennálló szolgálati viszonyra figyelemmel – szolgálati viszonyra vonatkozó szabályban meghatározott jogok illetik és kötelezettségek terhelik.
- (2) A tényleges szolgálatteljesítésből való elbocsátással az önkéntes tartalékos szolgálati viszony nem szűnik meg.

VIII. FEJEZET

A SZOLGÁLATMENTESSÉG

13. A szolgálatmentesség megállapítása, kiadása

- 35. §** (1) A tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos évente a tényleges szolgálatteljesítés tárgyévi időtartama szerint időarányosan húsz munkanap alapszolgálatmentességre jogosult. A tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos pót-, szülői, apasági, szülési és illetmény nélküli szolgálatmentességre nem jogosult.
- (2) Az (1) bekezdés szerinti alapszolgálatmentesség mértékének megállapításakor a tényleges szolgálatteljesítéssel töltött munkanapok mellett figyelembe kell venni a szolgálatteljesítési kötelezettség alóli mentesülés időtartamát, illetve minden olyan szolgálatban nem töltött időt, amely alatt a tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos illetményre jogosult.
- 36. §** A 35. § (1) bekezdése szerinti alapszolgálatmentesség fel nem használt részét legkésőbb a tárgyévet követő év január 31-ig ki kell venni. A tárgyévet követő év január 31-ig ki nem adott és ki nem vett alapszolgálatmentesség ezt követően ki nem vehető, ki nem adható és pénzben nem megváltható.

14. Egészségügyi szolgálatmentesség

- 37. §** (1) A tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékost a felgyógyulásig vagy a végső fogyatékoság kialakulásáig egészségügyi szolgálatmentesség illeti meg.
- (2) Az egészségügyi szolgálatmentesség időtartama nem haladhatja meg a tényleges szolgálatteljesítés időtartamát, valamint a (3) bekezdés szerinti időtartamot.
- (3) Nem szolgálati eredetű betegség vagy baleset, illetve várandósság esetén, ha a tényleges szolgálatteljesítés év közben kezdődött, az egészségügyi szolgálatmentesség időtartama nem haladhatja meg a naptári évre járó harminc nap tényleges szolgálatteljesítéssel időarányos részét, valamint – ha az önkéntes tartalékos az év folyamán hivatásos vagy szerződéses szolgálati viszonyban állt – nem lehet több, mint a naptári évre járó időtartam még igénybe nem vett része. A naptári évben igénybe nem vett rész később nem igényelhető, és nem váltható meg.
- (4) A honvédelmi úti baleset esetében az egészségügyi szolgálatmentesség időtartamára a szolgálati kötelezettségekkel összefüggő balesetre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

IX. FEJEZET**AZ ILLETMÉNY, AZ ILLETMÉNYJELLEGŰ ÉS EGYÉB JUTTATÁSOK, KÖLTSÉGTÉRÍTÉSEK****15. Az alapilletmény**

- 38. §** (1) A tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékosnak a beosztásához rendszeresített rendfokozata alapján
- a ténylegesen teljesített szolgálatteljesítése napjaira,
 - alapszolgálatmentessége napjaira és szolgálatteljesítés alóli mentesülés idejére, valamint
 - amennyiben hétköznapra esik, a tényleges szolgálatteljesítése időtartamára eső munkaszüneti napokra és május 21-ére,
- az 1. mellékletben meghatározott összegű napi alapilletmény jár.
- (2) Ha az önkéntes tartalékos katona folyamatos, megszakítás nélküli tényleges szolgálatteljesítésének munkanapja két naptári napot érint, az önkéntes tartalékos egy napi alapilletményre jogosult, melyet a munkanap első naptári napjára kell elszámolni.
- (3) Ha a szolgálati járandóságban részesülő önkéntes tartalékos tényleges szolgálatteljesítése évente
- a 60 napot nem haladja meg, az (1) bekezdés szerinti napi alapilletményre nem jogosult,
 - a 60 napot meghaladja, a 60 napot meghaladó időtartamra az önkéntes tartalékos a személyi jövedelemadó és a járulékok levonása után számított napi alapilletményként a személyi jövedelemadó és a járulékok levonása után számított, (1) bekezdés szerinti napi alapilletmény összegének és szolgálati járandóság huszonegyed részének különbözete illeti meg.
- (4) A (3) bekezdésben meghatározott 60 napba kizárólag az (1) bekezdés szerinti munkanapokat kell beszámítani.

16. Egyedi alapilletmény megállapítása

- 39. §** (1) A miniszter döntése alapján a tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos napi alapilletménye – szolgálati érdekből, az érintett személy speciális végzettségére, képzettségére, az általa ellátandó feladat speciális jellegére tekintettel – az 1. melléklettől eltérően is meghatározható. Az így megállapított alapilletmény legfeljebb az adott honvédelmi szervezet önkéntes tartalékos állománya húsz százalékának biztosítható.
- (2) Az (1) bekezdés szerinti miniszteri döntés alapján a döntésre jogosult előljáró az egyedi napi alapilletményt jognyilatkozatban állapítja meg.
- (3) Az egyedi alapilletményre való jogosultság kezdő napját a miniszter határozza meg, és – a miniszter eltérő döntése hiányában – a szolgálati beosztás betöltésének idejére szól.
- (4) Az egyedi alapilletmény napi összege nem haladhatja meg a Központi Statisztikai Hivatal által hivatalosan közzétett, a tárgyévet megelőző évre vonatkozó nemzetgazdasági havi átlagos bruttó kereset ötszöröse huszonegyed részének összegét.
- (5) Egyedi alapilletmény megállapítása esetén az önkéntes tartalékos részére további illetményelem nem jár.
- 40. §** (1) Az egyedi alapilletményt a miniszter bármikor, indokolás nélkül megszüntetheti.
- (2) Megszűnik az önkéntes tartalékos egyedi alapilletményre való jogosultsága,
- azon a napon, amikor a 38. § (1) bekezdése szerinti napi alapilletmény összege eléri az egyedi alapilletménye napi összegét, valamint
 - ha az egyedi alapilletménye szolgálati beosztás betöltésének idejére szól, az egyedi alapilletményre jogosító szolgálati beosztásból más szolgálati beosztásba áthelyezés kezdő napját megelőző napon.

17. Az illetményjogosultság általános szabályai

- 41. §** Az önkéntes tartalékos illetményéről, szerződéskötési díjáról, rendelkezésre állási díjáról és egyéb illetményen kívüli juttatásairól részben vagy egészben írásban lemondhat.
- 42. §** (1) Teljesítményelismerésben részesíthető az az önkéntes tartalékos, aki kimagasló tevékenységével, szolgálatteljesítése során tanúsított példaértékű hozzáállásával a Magyar Honvédség (a továbbiakban: Honvédség) társadalmi megítélését érdemben javítani képes.
- (2) Az (1) bekezdés szerint megállapított teljesítményelismerés összege évente legfeljebb összesen 2 000 000 Ft.
- (3) Az (1) bekezdés szerinti teljesítményelismerés teljesítményértékeléshez nem kötött.

18. Az illetményre való jogosultság egészségügyi szolgálatmentesség esetén

- 43. §** (1) Egészségügyi szolgálatmentesség igénybevétele esetén a tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékosnak az alapilletmény időarányos része
- száz százaléknak megfelelő összeg jár a szolgálati kötelekkel összefüggő baleset, sérülés vagy szolgálati eredetű betegség miatt engedélyezett egészségügyi szolgálatmentesség időtartamára,
 - száz százaléknak megfelelő összeg jár a nem szolgálati kötelekkel összefüggő baleset, sérülés vagy a nem szolgálati eredetű betegség esetén a 37. § (3) bekezdése szerinti időtartamra engedélyezett egészségügyi szolgálatmentesség első tizenöt napjára,
 - kilencven százaléknak megfelelő összeg jár a b) pont szerinti egészségügyi szolgálatmentességek időtartamára a tizenhatodik naptári naptól,
 - kilencven százaléknak megfelelő összeg jár a b) pont szerinti időtartamot követően a tizenhatodik naptári naptól a baleset, sérülés szolgálati kötelekkel összefüggő jellegének, vagy a betegség szolgálati eredetének megállapításáig.
- (2) Az (1) bekezdés d) pontja esetén a baleset és a sérülés szolgálati kötelekkel összefüggő jellegének, vagy a betegség szolgálati eredetének megállapítása esetén a különbözetet az önkéntes tartalékosnak egy összegben kell folyósítani.
- (3) Szolgálati kötelekkel összefüggő baleset esetén, ha a gyógyuláshoz, vagy a végső fogyatékoság kialakulásához szükséges időtartam a tényleges szolgálatteljesítés időtartamát meghaladja, az önkéntes tartalékos a Hjkr. 27. § (4) bekezdése alapján kártérítést követelhet.

19. Szerződéskötési díj, rendelkezésre állási díj

- 44. §** (1) A szolgálati járandóságban nem részesülő önkéntes tartalékos egyszeri alkalommal 150 000 Ft szerződéskötési díjra jogosult, ha az önkéntes tartalékos szolgálatot legalább két évre vállalja.
- (2) Az önkéntes tartalékos az (1) bekezdés szerinti szerződéskötési díjat köteles visszafizetni, ha szolgálati viszonya a vállalt szolgálati idő letöltése előtt szűnik meg
- a bíróság jogerős ügydöntő határozatával lefokozás, szolgálati viszony megszüntetése, szolgálati viszony keretében betöltött beosztás ellátásához szükséges tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás büntetés vagy közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabása miatt,
 - a szolgálati viszony létesítését kizáró okok igazolásának ismételt szabályszerű felhívást követő felróható elmulasztása miatt,
 - az önkéntes tartalékos fizikai alkalmatlanságának megállapítása esetén, ha alkalmatlansága neki felróható okból következett be,
 - a Hjkr. 26. § (5) bekezdés a) vagy b) pontja szerinti bírósági ügydöntő jogerős határozat alapján, a Hjkr. 26. § (6) bekezdése kivételével,
 - a Hjkr. 26. § (5) bekezdés c) pontja szerinti szolgálatra méltatlanság megállapítása miatt, valamint
 - a szolgálati viszony megszüntetésére irányuló egyoldalú jognyilatkozat önkéntes tartalékos általi kezdeményezése alapján.
- (3) Önkéntes tartalékos szolgálat vállalását ösztönző juttatásra való jogosultság esetén az önkéntes tartalékost szerződéskötési díj nem illeti meg.
- (4) A (2) bekezdés szerinti visszafizetési kötelezettség esetén a döntésre jogosult eljáró a követelést az esedékessé válástól számított hatvan napon belül fizetési felszólításban érvényesítheti. Ha az önkéntes tartalékos a fizetési felszólítás kézhezvételétől számított harminc napon belül nem teljesíti fizetési kötelezettségét, a honvédelmi szervezet az igényét fizetési meghagyás vagy bírósági eljárás útján érvényesíti.
- 45. §** (1) A szolgálati járandóságban nem részesülő önkéntes tartalékos – az őrzés-védelmi feladatot ellátó önkéntes tartalékos kivételével – havonta utólag 50 000 Ft összegű rendelkezésre állási díjra jogosult.
- (2) Nem jár rendelkezésre állási díj
- a szolgálati viszony megszűnésének hónapjára, ha az önkéntes tartalékos nem felel meg a nemzetbiztonsági ellenőrzésnek, vagy az ehhez szükséges biztonsági, illetve hozzájáruló nyilatkozatot határidőben nem tette meg és emiatt szolgálati viszonya megszűnik,

- b) szolgálathasztás engedélyezése esetén az önkéntes tartalékos bevonulási kötelezettsége szolgálathasztásban érintett behívásának első napjától a szolgálathasztás időtartamának lejártát követő behívás alkalmával történő teljesítéséig,
 - c) a próbaidőre, ha az önkéntes tartalékos szolgálati viszonyát a honvédelmi szervezet a próbaidő alatt szünteti meg.
- (3) Az önkéntes tartalékos szolgálati viszonyának (2) bekezdés a) és c) pontjában foglaltakon kívüli megszűnése, valamint a szolgálati viszony hőközi létesítése esetén a tárgyhavi rendelkezésre állási díj időarányos részét az önkéntes tartalékos részére ki kell fizetni.
- (4) Ha az önkéntes tartalékos szabályszerű behívása ellenére bevonulási kötelezettségének neki felróható okból nem tesz eleget, rendelkezésre állási díjra való jogosultságát a következő behívás alkalmával történő teljesítéséig elveszíti.
- (5) Ha az önkéntes tartalékos a 24. § (2) bekezdésében meghatározott kötelezettségét neki felróható okból nem teljesíti, a tárgyév lejártát követő hat hónap időtartamra járó rendelkezésre állási díjra való jogosultságát elveszíti.

- 46. §**
- (1) A szerződéskötési díjat legkésőbb a próbaidő leteltét követő második hónap ötödik napjáig kell kifizetni.
 - (2) A próbaidőre járó rendelkezésre állási díjat egy összegben a próbaidő leteltét követő második hónap ötödik napjáig kell kifizetni.
 - (3) A próbaidő leteltét követően járó rendelkezésre állási díjat a tárgyhónapot követő hónap ötödik napjáig kell kifizetni.

20. Önkéntes tartalékos szolgálat vállalását ösztönző juttatás

- 47. §**
- (1) Az az önkéntes tartalékos, aki korábbi hivatásos vagy szerződéses szolgálati viszonya megszűnését közvetlenül követő naptól legalább két év időtartamra önkéntes tartalékos szolgálati viszonyt létesít, önkéntes tartalékos szolgálat vállalását ösztönző egyösszegű juttatásra jogosult, feltéve, hogy hivatásos vagy szerződéses szolgálati viszonya nem a Hjkr. 5. § (5) és (6) bekezdése, 15. § (2) bekezdés d) és e) pontja, 15. § (1) bekezdés b) pont 1. és 3–16. alpontja alapján vagy nem érvénytelenségi okból szűnt meg.
 - (2) Az (1) bekezdés szerinti juttatás összege
 - a) két év vállalási idő esetén a hivatásos vagy szerződéses szolgálati viszonya megszűnése napján érvényes havi illetménye kétszeresének,
 - b) két éven felül minden további évre vonatkozó vállalás esetén további egy-egy, a) pont szerinti havi illetményének megfelelő összeg.
- 48. §**
- (1) Az önkéntes tartalékos köteles visszafizetni a tartalékos szolgálati viszony létesítésekor részére kifizetett ösztönző juttatás összegét, ha tartalékos szolgálati viszonya a vállalt szolgálati idő letöltése előtt neki felróható okból szűnik meg.
 - (2) Az ösztönző juttatást a tartalékos szolgálati viszony létesítését követő második hónap 5. napjáig kell kifizetni.

21. Természetbeni ellátás

- 49. §**
- (1) Az önkéntes tartalékost a természetbeni ellátás keretében térítésmentesen el kell látni a Honvédség feladatainak megfelelő fegyverrel, felszereléssel, ruházattal és miniszteri rendeletben meghatározott esetben élelmezéssel.
 - (2) A tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos laktanyai elhelyezésre jogosult.

X. FEJEZET

AZ ÖNKÉNTES TARTALÉKOSRA VONATKOZÓ FELELŐSSÉGI SZABÁLYOK

- 50. §**
- (1) A Hjkr. 26. § (1) bekezdés d) pontja szerinti pénzbírságot az önkéntes tartalékos a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül köteles a szolgálati helyén befizetni. Nem szabható ki pénzbírság, ha az önkéntes tartalékos az illetményéről vagy szerződéskötési, illetve rendelkezésre állási díjáról lemondott.

- (2) A döntésre jogosult előjáró kérelemre az (1) bekezdés szerinti pénzbírság megfizetésére legfeljebb hat havi részletfizetést vagy halasztást engedélyezhet. Ha az önkéntes tartalékos az esedékes részlet befizetését elmulasztja, az (1) bekezdés szerinti pénzbírság egy összegben esedékessé válik, és azt az illetményéből vagy a rendelkezésre állási díjából le kell vonni.

XI. FEJEZET

AZ ÖNKÉNTES TARTALÉKOS ÁLLOMÁNY KATONA OKTATÓ TAGJÁRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

- 51. §** (1) A Hjkr. 29. § 9. pontja szerinti katona oktató önkéntes tartalékosra e rendeletet az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.
- (2) A katona oktató szolgálati beosztásában történő meghagyása mellett honvédelmi szervezetnek nem minősülő köznevelési, illetve szakképző intézményben is teljesítheti szolgálatát.
- (3) A (2) bekezdés szerinti esetben a katona oktató
- honvédelmi szervezetnek nem minősülő köznevelési vagy szakképző intézménynél történő szolgálatteljesítése határozatlan időtartamra szól,
 - illetményét és a szolgálati viszonyból eredő egyéb pénzbeli juttatásait az állományilletékes honvédelmi szervezet állapítja meg és folyósítja,
 - a részére előírt gyakorlatot és kiképzési feladatot a köznevelési, illetve szakképző intézményben történő szolgálatteljesítés alatt is köteles végrehajtani.
- (4) A katona oktató (2) bekezdés szerinti szolgálatteljesítése lehetővé tétele érdekében a miniszter keretmegállapodást köt a szakképzésért felelős miniszterrel, illetve a köznevelésért felelős miniszterrel. A katona oktatók egyéni megállapodását (a továbbiakban: megállapodás) – a keretmegállapodás keretei között – a katona oktató állományilletékes honvédelmi szervezete és a katona oktató szolgálatteljesítési helye szerinti köznevelési vagy szakképző intézmény fenntartója, illetve a szakképzési centrum részeként működő szakképző intézmény esetében a szakképzési centrum köti meg.
- (5) A katona oktató (4) bekezdés szerinti megállapodásban meghatározott szolgálatteljesítési helyét a katona oktató beleegyezésével a döntésre jogosult előjáró parancsában eseti jelleggel megváltoztathatja, azzal, hogy ennek időtartama a 15 munkanapot nem haladhatja meg, és szolgálatteljesítési helyként csak a katona oktató lakóhelyének, illetve szokásos tartózkodási helyének 40 km-es vonzáskörzetén belüli oktatási intézmény határozható meg.
- (6) A szabad mozgás és tartózkodás jogával, illetve huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkező önkéntes tartalékos az (2) bekezdésben foglaltak szerinti szolgálatteljesítésre nem alkalmazható.
- 52. §** (1) A 35. § (1) bekezdéstől eltérően a katona oktató évente 40 nap alapszolgálatmentességre jogosult, azzal, hogy a tanítási szünetek időtartama alatt – a (3) bekezdésben meghatározott eset kivételével – köteles szolgálatmentességet igénybe venni.
- (2) A katona oktató esetében a napi feladatteljesítést és munkaidő-beosztást a köznevelési, illetve szakképző intézmény vezetője határozza meg az 51. § (3) bekezdése szerinti megállapodás keretei között.
- (3) A tanítási szünet időtartama alatt – amennyiben a köznevelési vagy a szakképző intézmény vezetője másként nem rendelkezik – a katona oktató szolgálati feladatait a döntésre jogosult előjáró határozza meg.
- 53. §** (1) A katona oktató tényleges szolgálatteljesítése, szolgálatmentessége, illetve szolgálatteljesítés alóli mentesülése idejére a 2. mellékletben meghatározott összegű napi alapilletményre jogosult.
- (2) A szolgálati járandóságban részesülő katona oktatóra a 38. § (3) és (4) bekezdésében foglaltak nem alkalmazhatók.
- 54. §** (1) A katona oktató a 24. § (5) bekezdése szerinti hat hónapon túl beleegyezése nélkül is köteles szolgálatot teljesíteni.
- (2) A katona oktató a tanítási év folyamán kizárólag családi okból, illetve fontos személyi érdekből kérheti a döntésre jogosult előljárótól a behívása megszüntetését.
- (3) A tényleges szolgálatteljesítés családi okból történő megszüntetésének kérelmezésére a 31. §-t kell megfelelően alkalmazni.

- 55. §** (1) Ha a katona oktató a tanítási félév során a 18. § (1) bekezdése szerinti jognyilatkozatot közöl, a 18. § (2) bekezdése szerinti időtartam a tanítási félév utolsó napját követő nappal kezdődik. Ennél rövidebb időtartamban megállapodni nem lehet.
- (2) Ha az önkéntes tartalékos katona oktatói feladatot vállal, e feladat megkezdése előtt a vállalt szolgálati idejét úgy kell meghosszabbítani, hogy annak letelte a nyári tanítási szünet időtartamára essen. Ebben az esetben nem kell alkalmazni a 12. § (1) bekezdését.
- (3) A katona oktató szerződés hosszabbítására egyebekben a 9. § (1) bekezdését, illetve a 12. § (2)–(4) bekezdését megfelelően kell alkalmazni.

XII. FEJEZET

EGYES DÍSZÍTŐELEMEL, RUHADARABOK, RENDFOKOZATI JELZÉSEK ÉS FELSZERELÉSI TÁRGYAK VISELÉSÉNEK RENDJE

22. Névkitűző, hímzett feliratok

- 56. §** Az őrzés-védelmi feladatot ellátó önkéntes tartalékos békeidőben, a rendelkezésre állás időszakában, a szerződésében meghatározott őrzés-védelmi feladata ellátása során a hímzett név felirat helyett a 90 M és a 2000 M gyakorló öltözeten 105×25 mm méretben készülő fehér színnel, olívizöld alapra hímzett, a 15 M gyakorló öltözeten fehér színnel, barna alapra hímzett „FEGYVERES BIZTONSÁGI ŐR” (a továbbiakban: FBŐ) feliratot visel, továbbá a 90 M gyakorló kabát, a 90 M és a 2000 M gyakorló zubbony és 15 M gyakorló zubbony bal zsebfedője alá gombolva FBŐ szolgálati jelvényt, jobb zsebfedője alá gombolva FBŐ szolgálati igazolványt hord.

23. Csapatkarjelzés

- 57. §** Az őrzés-védelmi feladatot ellátó önkéntes tartalékos állomány békeidőben, a rendelkezésre állás időszakában, a szerződésében meghatározott őrzés-védelmi feladata ellátása során, gyakorló csapatkarjelzést visel a gyakorló kabát és a gyakorló zubbony jobb ujján.

24. Baret sapkák és baret sapkajelvények

- 58. §** (1) Az őrzés-védelmi feladatot ellátó önkéntes tartalékos békeidőben – a rendelkezésre állás időszakában, a szerződésében meghatározott őrzés-védelmi feladata ellátása során – a fekete baret sapkán hímzett önkéntes tartalékos sapkajelvényt viselhet.
- (2) Az (1) bekezdés szerinti önkéntes tartalékos állomány kivételével az önkéntes tartalékos békeidőben, a rendelkezésre állás időszakában, a szerződésében meghatározott feladata ellátása során baret sapkát, illetve baret sapkajelvényt viselhet.

25. Hímzett gyakorló rendfokozati jelzés

- 59. §** Az önkéntes tartalékos békeidőben, a rendelkezésre állás időszakában, a szerződésében meghatározott őrzés-védelmi feladata ellátása során, olívizöld alapra, fehér színnel hímzett gyakorló beosztásjelzést visel.

26. Hímzett gyakorló paroli rendfokozati jelzés

- 60. §** Az önkéntes tartalékos békeidőben, a rendelkezésre állás időszakában, a szerződésében meghatározott őrzés-védelmi feladata ellátása során, a gyakorló paroli rendfokozati jelzés helyett olívizöld alapra fehér színnel hímzett gyakorló paroli beosztásjelzést visel.

*XIII. FEJEZET**A KATONAI NEMZETBIZTONSÁGI SZOLGÁLAT ÖNKÉNTES TARTALÉKOS ÁLLOMÁNYÁRA VONATKOZÓ KÜLÖNÖS SZABÁLYOK*

- 61. §** (1) A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (a továbbiakban: KNBSZ) önkéntes tartalékos állományának tagja esetében nem alkalmazható az 5. §, a 8. § (2) bekezdése, a 24. § (1)–(3) bekezdése.
- (2) Ahol a 7. § (1) bekezdése, a 8. § (1) bekezdése, a 13. § (2) bekezdése és a 23. § (6) bekezdése a HVKF részére fogalmaz meg jogokat és kötelezettségeket, ott a KNBSZ főigazgatóját kell érteni.
- (3) Ahol a 24. § (2) bekezdése a területvédelmi ezredek középírányító, más magasabb szintű parancsnokság jogállású honvédségi szervezetének parancsnoka részére jogokat és kötelezettségeket állapít meg, ott a KNBSZ főigazgatóját kell érteni.
- (4) A 8. § (2) bekezdésétől eltérően a KNBSZ önkéntes tartalékos állományának tagja első beosztásába a 8. § (1) bekezdésében meghatározott követelmények hiányában is kinevezhető, amelynek feltételeit a KNBSZ főigazgatója határozza meg.
- (5) A KNBSZ főigazgatója az önkéntes tartalékos tényleges szolgálatteljesítésre történő behívásának tervezett időpontját az előző év december 15-ig határozza meg.
- (6) A KNBSZ főigazgatója a tényleges szolgálatteljesítésre történő behívás időpontját és várható időtartamát tervezett behívás esetén legalább a bevonulást megelőző 15 nappal, nem tervezett behívás esetén legalább a bevonulást megelőző 30 nappal előzetesen egyezteti az önkéntes tartalékos állomány tagjával, illetve munkáltatójával.

*XIV. FEJEZET**ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK***27. Hatályba léptető rendelkezések**

- 62. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

28. Átmeneti rendelkezések

- 63. §** (1) Az önkéntes tartalékos illetményének megállapítására, folyósítására, visszatartására, és az illetményből való levonásra, valamint az illetményen kívüli juttatásainak megállapítására, folyósítására, visszatartására – a (4) és (5) bekezdésben foglaltak kivételével – 2024. szeptember 30-ig az önkéntes tartalékosokra irányadó 2024. június 30-án hatályos szabályokat kell alkalmazni.
- (2) A 42. §-t 2025. január 1-jétől kell alkalmazni. Az e rendelet hatálybalépése és 2024. december 31. között a 42. § szerinti teljesítményelismerés helyett az önkéntes tartalékos részére a 2024. június 30-án hatályos a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) 212. § (1) és (2) bekezdése szerint alkalmazandó Hjt. 132/A. §-a, valamint a honvédek illetményéről és illetményjellegű juttatásairól szóló 7/2015. (VI. 22.) HM rendelet 81. és 82. §-a szerinti teljesítményjuttatás állapítható meg.
- (3) A (2) bekezdés szerinti teljesítményjuttatás megállapítása során 2024. október 1-jétől távolléti díj alatt az 1. melléklet szerinti napi alapilletmény huszonegyszeresét kell érteni.
- (4) A 2024. június 16-án önkéntes tartalékos szolgálati viszonyban álló, rendelkezésre állási díjra jogosult önkéntes tartalékos részére az e rendelet hatálybalépését megelőző napig járó éves rendelkezésre állási díj időarányos részét 2024. szeptember 5-ig egy összegben kell kifizetni.
- (5) A 44–46. §-t a 2024. június 17. és e rendelet hatálybalépése között létesített önkéntes tartalékos szolgálati viszonyra is alkalmazni kell.
- (6) A 24–33. § alkalmazásában 2024. október 1-jéig az állományilletékes honvédelmi szervezet és a döntésre jogosult előljáró feladatait a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve látja el.
- 64. §** (1) 2024. július 1-je és szeptember 30. közötti időszakban az önkéntes tartalékos a (2)–(6) bekezdés szerint toborzópénzre jogosult.
- (2) Az az önkéntes tartalékos, akinek – nyilatkozatba foglalt – közreműködésével a legénységi állománycsoportba jelentkező a Honvédséggel szerződéses, illetve önkéntes tartalékos szolgálati viszonyt létesít, betoborzott

személyenként 500 000 Ft toborzópénzre jogosult, ha a közreműködésével szolgálati viszonyt létesítő az alapkiképzés teljesítését követő hat hónap elteltével is szolgálati viszonyban, legénységi állománycsoportban áll.

- (3) Az önkéntes tartalékos a (2) bekezdés szerinti toborzópénzre
- ugyanazon személy esetében egy alkalommal,
 - évente legfeljebb három betoborzott személy után jogosult.
- (4) A (2) bekezdés szerinti nyilatkozatot a jelentkező a szerződéskötéskor köteles leadni azon honvédelmi szervezet személyügyi szervének, amelynek állományába a szerződés megkötésével kerül.
- (5) A toborzópénzt az önkéntes tartalékos részére
- a (2) bekezdésben meghatározott időtartam, vagy
 - ha alapkiképzésre nem kötelezett, akkor a szolgálati viszony létesítését követő 6 hónap leteltét követő második hónap ötödik napjáig kell kifizetni.
- (6) Ismételt szolgálati viszony létesítés esetén a toborzópénz ugyanazon személy után 5 éven belül csak egy alkalommal fizethető ki abban az esetben is, ha a szolgálati viszony létesítések különböző személyek közreműködésével valósultak meg.

- 65. §** (1) A 2024. július 1. és 2024. szeptember 30. közötti időszakban az önkéntes tartalékos az egyes költségtérítésekről szóló 19/2013. (IX. 6.) HM rendelet 17. §-a szerint jogosult a munkába járáshoz kapcsolódó helyi utazási költségeinek megtérítésére.
- (2) Eltérő rendelkezés hiányában a honvédek illetményéről és illetményjellegű juttatásairól szóló 7/2015. (VI. 22.) HM rendelet 49. alcímét, VI. fejezetének illetményjellegű juttatásaira vonatkozó rendelkezéseit az önkéntes tartalékos állományra nem kell alkalmazni.

Szalay-Bobroviczky Kristóf s. k.,
honvédelmi miniszter

1. melléklet a 13/2024. (VII. 23.) HM rendelethez

Az önkéntes tartalékos illetménye

	A	B
1	Rendfokozat	Napi alapilletmény
2	közkatona	24 000 Ft
3	őrvezető	24 000 Ft
4	tizedes	24 000 Ft
5	szakaszvezető	24 000 Ft
6	őrmester	30 000 Ft
7	törzsőrmester	30 000 Ft
8	főtörzsőrmester	30 000 Ft
9	zászlós	30 000 Ft
10	törzszászlós	30 000 Ft
11	főtörzszászlós	30 000 Ft
12	hadnagy	36 000 Ft
13	főhadnagy	36 000 Ft
14	százados	36 000 Ft
15	őrnagy	36 000 Ft
16	alezredes	37 000 Ft
17	ezredes	40 000 Ft
18	dandártábornok	45 000 Ft
19	vezérőrnagy	50 000 Ft
20	altábornagy	55 000 Ft

2. melléklet a 13/2024. (VII. 23.) HM rendelethez

Az önkéntes tartalékos állomány katona oktató tagjának illetménye

	A	B
1	Rendfokozat	Napi alapilletmény
2	közkatona	29 000 Ft
3	őrvezető	29 000 Ft
4	tizedes	29 000 Ft
5	szakaszvezető	29 000 Ft
6	őrmester	35 000 Ft
7	törzsőrmester	35 000 Ft
8	főtörzsőrmester	35 000 Ft
9	zászlós	35 000 Ft
10	törzszászlós	35 000 Ft
11	főtörzszászlós	35 000 Ft
12	hadnagy	41 000 Ft
13	főhadnagy	41 000 Ft
14	százados	41 000 Ft
15	őrnagy	41 000 Ft
16	alezredes	42 000 Ft
17	ezredes	45 000 Ft
18	dandártábornok	50 000 Ft
19	vezérőrnagy	55 000 Ft
20	altábornagy	60 000 Ft

VII. Az Alkotmánybíróság döntései

Az Alkotmánybíróság 15/2024. (VII. 23.) AB határozata a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvényben a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevők adatszolgáltatásával kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában – *Haszonicsné dr. Ádám Mária* alkotmánybíró párhuzamos indoklásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy az Országgyűlés az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdését sértő mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy
 - nem szabályozta a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvényben a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevők bejelentkezésével kapcsolatos adatszolgáltatás kapcsán a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő személy hozzáféréshez való jogát, valamint
 - nem szabályozta a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény szerinti, tárhelyszolgáltató által biztosított tárhelyen rögzített személyes adatoknak az adatkezelési határidejét, valamint ezen személyes adatoknak a határidőn túli törlésére, továbbá ezen adatoknak a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény 9/H. § (5) bekezdése szerinti, rendőrség általi kereshetőségére, valamint adattovábbítási kérelmére vonatkozó, a hozzáféréshez való jogra irányadó szabályokat, továbbá
 - nem szabályozta, hogy a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény szerinti, tárhelyszolgáltató által biztosított tárhelyen rögzített személyes adatok tekintetében mely szerv kötelessége elvégezni az adatkezelési felülvizsgálatot.

Az Alkotmánybíróság ezért felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotási feladatának 2024. december 31-ig tegyen eleget.

2. Az Alkotmánybíróság a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény 9/H. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint a Budapest Környéki Törvényszék előtt folyamatban lévő, 21.P.20.684/2022. számú ügyben való alkalmazási tilalmának kimondására irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Budapest Környéki Törvényszék bírása az előtte 21.P.20.684/2022. szám alatt folyamatban lévő perben – az eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény (a továbbiakban: Turisztikai tv.) 9/H. §-ának alaptörvény-ellenességét, és semmisítse azt meg, továbbá zárja ki az érintett jogszabályi rendelkezés fenti ügyszámú ügyben történő alkalmazását.
- [2] 1. A bírói kezdeményezés szerint az indítványra okot adó ügyben az ügy felperese az alperes által működtetett szálláshelyen töltött el egy éjszakát. A szálláshelyre történő bejelentkezéskor a felperes személyi okmányait elkérték, és személyes adatait elektronikusan rögzítették. Ennek oka, hogy 2021. szeptember 1-jétől a Turisztikai tv. előírása szerint a szálláshely-szolgáltatóknak a Turisztikai tv.-ben meghatározott célból rögzíteniük kell – ezen törvényben

a Kormány által kijelölt tárhelyszolgáltató (amely a Turisztikai tv. végrehajtási rendelete szerint a Magyar Turisztikai Ügynökség Zrt. – a továbbiakban: MTÜ Zrt.) által biztosított tárhelyen (az ún. Vendég Információs Zárt Adatbázis – a továbbiakban: VIZA) – a vendégeknek a Turisztikai tv.-ben meghatározott adatait. Az adatrögzítés nélkül a szálláshely-szolgáltatás nem vehető igénybe.

- [3] A felperes 2022. február 22-én tájékoztatást kért az alperestől, hogy személyes adatainak a Turisztikai tv. szerinti rögzítése megtörtént-e. Ezzel együtt a felperes összes személyes adatának a törlését kérte, mivel álláspontja szerint az alperes adatrögzítési kötelezettsége az Alaptörvény VI. cikkét sérti. Az alperes a kérésre válaszul tájékoztatta a felperest, hogy a saját honlapján megadott adatokat törölte, a Turisztikai tv. alapján rögzített és a VIZA rendszerbe továbbított adatait azonban nincs módja törölni. Az adatrögzítés ugyanis törvényi kötelessége, az adatok továbbítása pedig automatikusan történik. Ezt követően a felperes az MTÜ Zrt.-hez fordult, és a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: általános adatvédelmi rendelet) alapján tájékoztatást kért (többek között arról, hogy a VIZA rendszerben tárolt adatait átadták-e másoknak). Az MTÜ Zrt. válasza szerint ők kizárólag az adatok titkosítását és tárolását végzik, az ott tárolt adatokat nem ismerhetik meg, ezért arról sem tud információt adni, hogy az adatok lekérdezésére vagy továbbítására sor került-e. Ezt követően a felperes az információs önrendelkezési jogról és információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) alapján keresetet indított az alperes ellen, és kérte a Törvényszéket, hogy állapítsa meg, hogy az alperes a Turisztikai tv. 9/H. §-a szerinti adatkezeléssel megsértette a felperes személyes adatai védelméhez való jogát.
- [4] 2. az indítvány szerint a Turisztikai tv. 9/H. §-a sérti az Alaptörvény VI. cikk (1), valamint (3) bekezdését.
- [5] A bíró indítványának indokolásában kifejtette, hogy álláspontja szerint a Turisztikai tv. támadott rendelkezése (amelyet az indítványozó bírónak az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmaznia kell) olyan kötelezettséget ró a szálláshely-szolgáltatókra, amely sérti a vendégek magánszféráját (amely alapjog rész-egész viszonyban áll az információs önrendelkezési joggal). A Turisztikai tv. támadott rendelkezése ugyanis olyan adatok rögzítését is kötelezővé teszi, amelyből közvetlen következtetések vonhatók le az érintett magánéletére, személyes kapcsolataira vonatkozóan (így pl., hogy az érintett személy milyen gyakran és mely személyek társaságában tölt el időt az egyes szálláshelyeken). Ezért az érintett adatok rögzítése alkalmas lehet az adott személy profilozására, amely azonban beavatkozást eredményez az érintett magánszférájába.
- [6] Az indítványozó bíró álláspontja szerint az alkotmányossági problémát nem a Turisztikai tv. 9/H. §-ának egyes bekezdései külön-külön okozzák, hanem az egész 9/H. § által létrehozott rendszer.
- [7] Álláspontja szerint a Turisztikai tv. 9/H. §-a az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében foglalt személyes adatok védelméhez való jog sérelmét okozza, emellett pedig sérti a VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánszférához való jogot is.
- [8] Az indítvány szerint egyfelől hiányos az adatkezelés célhoz kötöttsége, mivel a 9/H. § (5) bekezdése csak a rendőrség részére ad felhatalmazást az adatokhoz való hozzáférésre. Ebből azonban az következik, hogy a szálláshely-szolgáltatóknak csak a rendőrségi felhasználás érdekében kell a személyes adatokat rögzíteniük. Bár az alperesi adatkezelésnek van törvényi alapja, de a VIZA rendszer esetében időkorlát és ellenőrzés nélküli személyes adatkezelést rendel el a Turisztikai tv.
- [9] Az indítvány kifogásolja továbbá az adatok felhasználhatósági feltételeinek hiányosságait, valamint a garanciális szabályok hiányát is. Az indítványozó bíró szerint az adatkezelési célok köre rendkívül széles, egyes célok kifejezetten absztrakt tényállásúak, nehezen körülhatárolható jelentéssel bírnak. Nehezen lehet meghatározni azt is, hogy az érintett vendég milyen magatartással adhat okot arra, hogy a rögzített adatait a rendőrség megismerhesse, illetve azt is, hogy a rendőrség mely konkrét feladatainak az ellátása érdekében nyerhet hozzáférést az adatokhoz. Emellett a korlátozás arányossága sem igazolható, mivel a Turisztikai tv. érintett rendelkezése lényegében készletező adatgyűjtést jelent. Ugyancsak problémásnak tartja az indítványozó bíró, hogy a Turisztikai tv. szerint a rendőrségi hozzáférésnek nincs érdemi korlátja.
- [10] Az indítványozó bíró szerint a fentiek mellett a Turisztikai tv. támadott 9/H. §-a azért is alaptörvény-ellenes, mivel egyéb törvényi garanciák is hiányoznak a szabályozásból. Így pl. nem kerül meghatározásra az adatok keresésének módja – és erre nézve a rendőrségi törvény sem tartalmaz szabályozást, nem ad iránymutatást.
- [11] Az indítvány szerint a Turisztikai tv. támadott rendelkezése azért is sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) és (3) bekezdését, mivel az érintett személy ezen szabály alapján nem tudhatja meg, hogy rá nézve történt-e keresés az adatbázisban, emellett pedig az adatkezelés átláthatósága is hiányos (nincs pl. leírás arra nézve, hogy hogyan történik az adatok törlése, milyen adatbiztonsági intézkedések védik a személyes adatokat). Az is kifogásolható továbbá, hogy

a VIZA rendszerbe feltöltött adatokra a feltöltést követően a szálláshely-szolgáltatónak nincs ráhatása, azt sem módosítani, sem törölni nem tudja. Nincs garancia továbbá arra sem, hogy a törvényi törlési határidőben az adatok automatikusan törlésre kerülnek-e.

- [12] A VIZA rendszer az indítványozó bíró szerint mélyre hatol az érintett magánszférájában (ugyanis tisztán magánjellegű viszonyaira nézve tartalmaz információkat). Ezzel együtt azonban kérdéses, hogy a Turisztikai tv. támadott rendelkezése alkalmas-e a jogkorlátozás céljainak megvalósulásához. A Turisztikai tv. 9/H. §-a alkalmas a profilozásra, emellett a készletező adatkezelés szükségessége és arányossága sem igazolható. Mindezek alapján a Turisztikai tv. 9/H. §-a sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) és (3) bekezdését.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány beérkezését követően az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján felhívta a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: NAIH) elnökét az indítvánnyal kapcsolatos álláspontjának kifejtésére.
- [14] A NAIH elnöke válaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint a Turisztikai tv. támadott rendelkezése nem alaptörvény-ellenes. Az indítványban kifogásolt rendelkezés egy „kötelező adatkezelést” előíró ágazati normának tekinthető, ez azonban nem írja felül az európai uniós és a hazai adatvédelmi szabályok alkalmazásának kötelezettségét. A Turisztikai tv. tekintetében az indítvány által kifogásolt szabályozás, illetve alapjog-korlátozás (kötelező adatkezelés) – a NAIH elnökének álláspontja szerint – önmagában nem alapozza meg a Turisztikai tv. alaptörvény-ellenességét, a Turisztikai tv. által szabályozott adatkezelési műveletek végrehajtása során ugyanis az adatkezelőket, adatfeldolgozókat terhelik az általános, illetve különös adatkezelési normákban foglalt kötelezettségek, az érintettek pedig jogosultak gyakorolni az őket megillető jogosultságokat. A támadott rendelkezés tehát nem bővíti a rendőrség adatmegismerési, adatkezelési jogosultságának terjedelmét, hiszen ezen adatokhoz, közvetlenül a szálláshelyhez fordulva a Turisztikai tv. rendelkezéseitől függetlenül is jogszerűen hozzájuthat. Mindez azonban nem érinti a rendőrség mint adatkezelő azon kötelezettségeit, amelyek az adatvédelmi normákból következnek, így különösen az adatkezelés célhoz kötöttségének, szükségességének, arányosságának, az adattakarékosságnak, az adatok korlátozott tárolhatóságának, az adatkezelő elszámoltathatóságának, az érintetti jogok biztosításának követelményeit, hiszen ezeket a kötelezettségeket a Turisztikai tv. semmilyen szempontból nem érinti, alkalmazásukat nem korlátozza és nem zárja ki. Ebből következően, a NAIH elnökének álláspontja szerint az indítvány alapjául szolgáló esetleges jogsérelmet nem a Turisztikai tv. alaptörvény-ellenessége, hanem az alkalmazandó adatvédelmi szabályok (így különösen az érintettet megillető jogosultságok biztosításának, az adatkezelőt, illetve adatfeldolgozót terhelő kötelezettségek teljesítésének) esetleges megsértése okozhatta.
- [15] A NAIH elnöke a fentiek mellett válaszában kifejtette továbbá, hogy különösen akkor szenvedhet csorbát a jogalkalmazás során a minden érintettet megillető információs önrendelkezési jog, ha az adatkezelő nem tudja végrehajtani az érintetti jogok biztosításához kapcsolódó kötelezettségeit, mert az általa az adatkezelési műveletek során alkalmazott technikai eszközök ezt nem teszik lehetővé számára. Az indítvány alapjául szolgáló ügyben így a jogsértés megalapozott gyanúját veheti fel az, hogy az indítványban foglaltak szerint a VIZA rendszerben nem lehet a személyes adatokat helyesbíteni, illetve törölni, annak ellenére, hogy ezen érintetti jogok korlátozását a szállásadó mint adatkezelő vonatkozásában az általános adatvédelmi rendelet 23. cikkében foglaltakkal összhangban, semmilyen tagállami jogi rendelkezés nem írja elő. Az adatkezelő és az adatfeldolgozó viszonyát és kötelezettségeit illetően megállapítható, hogy a Turisztikai tv. kizárólag az adatfeldolgozót jelöli meg a 9/H. § (4) bekezdésében, ennek alapján és a szabályozásból fakadó többi körülményből lehet arra következtetni, hogy ebben az adatkezelésben a szálláshely, illetve a kereséssel és hozzáféréssel érintett adatok vonatkozásában a rendőrség az adatkezelő. Az indítványban foglaltak alapján azonban az a következtetés vonható le, hogy sem a szálláshely mint adatkezelő, sem az adatfeldolgozó az általuk alkalmazott adatkezelési rendszer tekintetében nem rendelkezik mindazon technikai feltételekkel és ismeretekkel, amelyek az őket terhelő – az adatvédelmi normák által rögzített – kötelezettségek (így különösen az érintetti jogok gyakorlásának biztosítása) teljesítéséhez nélkülözhetetlenek. Ennek megfelelően – a NAIH elnökének álláspontja szerint – az indítvány alapjául szolgáló ügyben eljáró jogorvoslati fórumnak a tényállás tisztázásának keretei között szükséges azt vizsgálnia, hogy az adatkezelő és az adatfeldolgozó által alkalmazott, a Turisztikai tv.-ben meghatározott adatkezelési műveletek végzéséhez használt rendszer alkalmas-e az adatvédelmi követelmények, az adatkezelési jogviszony alanyai jogainak és kötelezettségeinek teljesüléséhez elengedhetetlen feltételek biztosítására. Ha pedig a vizsgálat alapján bizonyítást nyer, hogy a rendszer ezen funkciók biztosítására nem alkalmas, e fórumnak szükséges levonnia az ebből fakadó esetleges jogkövetkezményeket.

II.

[16] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott szabálya szerint:

„VI. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

[...]

(3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

[17] 2. A Turisztikai tv. 9/H. §-a szerint:

„9/H. § (1) A szálláshely-szolgáltató – az érintett és mások jogainak, biztonságának és tulajdonának védelme érdekében, továbbá harmadik országbeli állampolgárok és a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek tartózkodására vonatkozó rendelkezések betartásának ellenőrzése céljából – a bejelentkezéskor a szálláshelykezelő szoftver útján a Kormány rendeletében kijelölt tárhelyszolgáltató által biztosított tárhelyen rögzíti

a) a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő családi és utónevét, születési családi és utónevét, születési helyét és idejét, nemét, állampolgárságát valamint anyja születési családi és utónevét,

b) a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő személyazonosításra alkalmas okmányának, illetve útiokmányának azonosító adatait, harmadik országbeli állampolgár esetében a vízum vagy tartózkodási engedély számát, a beutazás időpontját és helyét, valamint

c) a szálláshely-szolgáltatás címét, a szálláshely igénybevételének kezdő és várható, valamint tényleges befejező időpontját.

(2) A szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő az (1) bekezdés b) pontja szerinti okmányt a szálláshely-szolgáltatónak az adatok rögzítése céljából bemutatja. Az okmány bemutatásának hiányában a szálláshely-szolgáltató a szálláshely-szolgáltatást megtagadja. Nem kell rögzíteni azt az adatot, amelyet az (1) bekezdés b) pontja szerinti okmány nem tartalmaz.

(2a) Az (1) bekezdés a) pontja szerinti adatokat a szálláshely-szolgáltató a 14 év alatti szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő vonatkozásában a képviselőjének nyilatkozata alapján is rögzítheti. A 14 év alatti szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő esetében a (2) bekezdéstől eltérően az (1) bekezdés b) pontja szerinti okmányt nem kell bemutatni és nem kell rögzíteni az okmány azonosító adatait.

(3) A szálláshely-szolgáltató a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő (1) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott adatait a tudomására jutást követő első év utolsó napjáig az (1) bekezdésben meghatározott célból kezeli.

(4) A tárhelyszolgáltató tevékenysége – a szálláshely-szolgáltató adatfeldolgozójaként – kizárólag az adat tárhelyen a Kormány rendeletében kijelölt titkosítási eljárást biztosító által titkosított formában történő tárolására és az adathoz – a szálláshely-szolgáltató és a szálláshely-szolgáltató útján törvényben arra feljogosított személy vagy szerv számára – történő hozzáférés biztosítására terjed ki. A tárhelyszolgáltató a tárhelyen tárolt adatot nem ismerheti meg.

(5) A rendőrség a bűnüldözés, a bűnmegelőzés, valamint a közrend, a közbiztonság, az államhatár rendjének, az érintett és mások jogainak, biztonságának és tulajdonának védelme, és a körözési eljárás lefolytatása érdekében

a) a tárhelyszolgáltatónál tárolt adatokban informatikai eszköz útján keresést végezhet és a keresés eredményeként azt az információt ismerheti meg, hogy az általa megadott keresési feltételek szerinti személy mely szálláshely-szolgáltatónál szerepel igénybe vevőként, továbbá

b) – az adatkérés céljának megjelölésével – a szálláshely-szolgáltató által kezelt adat továbbítását kérheti, amelyet a szálláshely-szolgáltató térítésmentesen teljesít.”

III.

[18] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek.

[19] Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának

kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a bíró olyan jogszabályi rendelkezés felülvizsgálata iránt terjesztette elő indítványát, amelyet az előtte folyamatban lévő eljárásban alkalmaznia kellene.

- [20] Az egyedi normakontroll eljárást kezdeményező bírói indítványnak az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerinti határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének a lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz, valamint megjelöli a sérelmezett jogszabályi rendelkezést, és kéri az alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának a kizárását {lásd többek között: 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [27]–[28]}. A vizsgált bírói kezdeményezés tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára való hivatkozást [Abtv. 25. § (1) bekezdése], megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének a lényegét és a megsérteni vélt cikkeket [Alaptörvény VI. cikk (1), valamint (3) bekezdése], valamint megfelelő indokolást tartalmaz arra, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény jelölt rendelkezéseivel. Az indítvány rögzíti az indítványozó kérelmét az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárására, továbbá kifejezetten kéri a támadott szövegrész alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [21] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a bírói kezdeményezés az Abtv. 25. §-ában, valamint 52. § (1) és (1b) bekezdésében előírt feltételeknek alapvetően megfelel (mivel az eljárásban alkalmazni kell a támadott normát, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány határozott kérelmet tartalmaz).

IV.

- [22] Az indítvány nem megalapozott.
- [23] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette az Alaptörvény VI. cikk (1), valamint (3) bekezdésével összefüggő, jelen ügyben releváns gyakorlatát.
- [24] 1.1. Az Alkotmánybíróság több döntésében is foglalkozott az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében deklarált magánszférához való joggal.
- [25] A magánszférára vonatkozó hatályos alaptörvényi rendelkezéseket az Alaptörvény hetedik módosítása állapította meg, tovább erősítve a magánélethez való, illetve az ahhoz kapcsolódó jogok védelmét. Azonban már az ezt megelőző alkotmánybírósági gyakorlat is a magánélet fokozott védelmét rögzítette: „Az Alaptörvény a magánélet sérthetlenségének joga alá eső védett jogviszonyok körét jelentősen kibővíti az előző Alkotmány szabályaihoz képest. A magántitok kifejezést az Alaptörvény nem használja, helyette a magán- és családi életet, az otthon és a kapcsolattartást védi” {9/2014. (III. 21.) AB határozat, Indokolás [42]}. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény hetedik módosítását megelőző gyakorlatát a 13/2016. (VII. 18.) AB határozat a következőképp foglalta össze: „A magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek. [...] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon)” {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [42]}. Az Alaptörvény VI. cikkének szövegszerű változását követően a 3215/2020. (VI. 19.) AB határozat úgy foglalt állást, hogy „az Alaptörvény hetedik módosítása [...] új szabályozási szintre emelte a magánszféra védelmét, a korábbi, a magánszféra nevesített, néhány elemének védelme helyett komplex, általános védelmet nyújtva, mely kiterjed az intimszférára, továbbá a tágabb értelemben vett magánszférára, az egyén családi életére, otthonára, kapcsolattartására” {3215/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [35]}.
- [26] A 11/2014. (IV. 4.) AB határozatában az Alkotmánybíróság azt is kifejtette, hogy a magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. A magán- és családi élet tiszteletben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletéről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására {11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [55]}.

- [27] 1.2. Az Alkotmánybíróság a személyes adatok védelmének kérdésével is számos döntésében foglalkozott.
- [28] Az Alkotmánybíróság a 3378/2023. (VII. 27.) AB határozatában megerősítette, hogy a személyes adatok védelméhez való jogot [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése] nem hagyományos védelmi jogként kell értelmezni, hanem annak aktív oldalát is figyelembe véve, információs önrendelkezési jogként. A személyes adatok védelméhez való jognak eszerint az a tartalma, hogy mindenki maga rendelkezik személyes adatainak feltárásáról és felhasználásáról. Személyes adatot felvenni és felhasználni tehát általában az érintett beleegyezésével szabad. Mindenki számára követhetővé és ellenőrizhetővé kell tenni az adatfeldolgozás egész útját, vagyis mindenkinek joga van tudni, ki, hol, mikor, milyen célra használja fel az ő személyes adatát [32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [87]]. Ebből következően, főszabály szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy tájékoztatást kérjen és kapjon a rá vonatkozó személyes, illetve minősített személyes adatok kezeléséről [3378/2023. (VII. 27.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [29] Többek között a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában azt is kimondta az Alkotmánybíróság, hogy „[a] »személyes adat« minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ; így a jog lehetővé teszi az ember számára, hogy magán- és személyes életéről szóló információkkal kizárólag maga rendelkezék: amiből következik, hogy korlátozása az alapjog-korlátozás feltételei szerint megengedett. Az önrendelkezés akkor lehetséges, ha minden ember maga dönti el, hogy saját magáról – magánéletéről (ami a saját élete) és családi életéről – milyen ismeretet oszt meg és kivel [3167/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [30] A fentiekkel együtt az Alkotmánybíróság a 3171/2017. (VII. 14.) AB határozatában azt is kifejtette, hogy a személyes adatok védelméhez való jog korlátozása az alapjogi teszt [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése] feltételei szerint megengedett. Ennek alkalmazása során az Alkotmánybíróság az alapvető jog korlátozásának szükségessége körében értékeli a célhoz kötöttség követelményének érvényesülését: azt, hogy a személyes adat feldolgozásának van-e pontosan meghatározott és jogszerű célja, valamint azt, hogy az adatfeldolgozás minden szakasza megfelel-e a bejelentett és közhitelűen rögzített célnak [3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [33]]. Az információs önrendelkezési jog gyakorlásának másik alapvető garanciája az adattovábbítás és az adatok nyilvánosságra hozásának korlátozása [3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [34]]. Ezzel összefüggésben azonban hangsúlyozni kell, hogy egy személyes adatot az érintetten és adatkezelőn, illetve adatfeldolgozón kívül harmadik személy számára csak akkor lehet hozzáférhetővé tenni, ha arra konkrét törvényi felhatalmazás van, vagy ha abba az érintett személy beleegyezik. Összességében tehát megállapítható, az Alkotmánybíróság a személyes adatok védelméhez való jog korlátozása körében az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján azt értékeli, hogy a korlátozás más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával történik-e [3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [31] 2. Az indítványozó bíró a Turisztikai tv. 9/H. §-át azért véli alaptörvény-ellenesnek, mivel az indokolatlanul mélyre hatol az érintett magánszférájában, ezzel együtt kérdéses, hogy alkalmas-e a jogkorlátozás céljainak megvalósulásához, emellett profilozásra alkalmas [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése], továbbá készletező adatkezelést alkalmaz [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése], amelynek azonban a szükségessége és arányossága nem igazolható.
- [32] 2.1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványelemet vizsgálta.
- [33] A fentiekben részletezett alkotmánybírói gyakorlat alapján egyértelműen megállapítható, hogy minden érintett személy maga rendelkezik a személyes adatai felett, tehát főszabály szerint csak az ő beleegyezésével lehet ilyen adatokat rögzíteni, kezelni, továbbítani. Ezzel együtt azonban az Alkotmánybíróság [többek között a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában] azt is megerősítette, hogy a személyes adatok védelméhez való jog is korlátozható, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével összhangban, ha annak célhoz kötöttsége pontosan meghatározható. Ezzel együtt, tekintettel arra, hogy a személyes adatok az érintett személy magánszférájára is kihatnak, harmadik személy és az állam részére az adatok csak akkor továbbíthatók, ha az érintett ahhoz hozzájárul, vagy ha a továbbításnak van törvényi alapja.
- [34] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben korlátozható. Azáltal, hogy a Turisztikai tv. 9/H. § (1) bekezdése előírja a szálláshely-szolgáltatás során rögzítendő személyes adatok körét, kétségtelenül korlátozza a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő magánszférához való jogát. Ezért az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványban támadott rendelkezés legitím célja és szükségessége igazolható-e.
- [35] A Turisztikai tv. indítványban támadott 9/H. § (1)–(4) bekezdése egyértelműen meghatározzák az adatkezelés célját. Ez a 9/H. § (1) bekezdése szerint „az érintett és mások jogainak, biztonságának és tulajdonának védelme

[...], továbbá harmadik országbeli állampolgárok és a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek tartózkodására vonatkozó rendelkezések betartásának ellenőrzése [...]”. Emellett az érintett § pontosan körülhatárolja a rögzítendő személyes adatok körét, valamint a (2) és (2a) bekezdésben azt is, hogy ezen adatok rögzítése céljából mikor és kinek kell bemutatnia a szálláshely-szolgáltatónak a személyi azonosító okmányát. Mindezek alapján megállapítható tehát, hogy az alapjogkorlátozásnak van igazolható legitim célja, amelyek közbiztonsági és idegenrendészeti szempontú alkotmányos érdekek védelmére vezethetőek vissza. Az is megállapítható továbbá, hogy e legitim cél elérésének szükséges eszköze a Turisztikai tv.-ben meghatározott személyes adatok rögzítésének kötelezettsége. Az alapjogkorlátozás arányosságának vizsgálata tekintetében fontos kiemelni, hogy a Turisztikai tv. támadott 9/H. § (3) bekezdése szerint az adatkezelésnek az érintett személyes adataira nézve – a szálláshely-szolgáltató vonatkozásában – van törvényi határideje: a rögzítést követő év utolsó napja. Garanciális szabályként jelenik meg továbbá a Turisztikai tv. támadott 9/H. § (4) bekezdésében az is, hogy az adatokat tároló tárhelyszolgáltató (a Turisztikai tv. végrehajtási rendelete szerint az MTÜ Zrt.) a tárolt adatokat nem ismerheti meg, azaz ezeket főszabály szerint csak a szálláshely-szolgáltató ismerheti. Mindezek értékelése alapján az is megállapítható, hogy a jogalkotó a fenti célok eléréséhez a legenyhébb eszközt alkalmazta, és a garanciális szabályokat figyelembe véve a személyes adatoknak a VIZA rendszerben való rögzítése nem okoz aránytalan sérelmet a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő számára.

- [36] A Turisztikai tv. 9/H. §-ának az indítványban leginkább kifogásolt rendelkezése az (5) bekezdésben található, amely felhatalmazást ad a rendőrség részére az adatok megismerésére, amely ugyancsak a személyes adatok védelméhez való jog korlátozását jelenti. E tekintetben is szükséges ezért vizsgálni, hogy a személyes adatok védelmének joga az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével összhangban kerül-e korlátozásra. E tekintetben fontos kiemelni, hogy a korlátozásra törvényben kerül sor, ezért a korlátozás formai feltétele teljesül. A Turisztikai tv. a 9/H. § (5) bekezdésében megjelöli az adattovábbítás célját is, amely szerint arra csak „bűnmegelőzés, valamint a közrend, a közbiztonság, az államhatár rendjének, az érintett és mások jogainak, biztonságának és tulajdonának védelme, és a körözési eljárás lefolytatása érdekében” kerülhet sor. Ezen szempontok egyértelműen a korlátozás legitim céljának tekinthetők (hiszen a közbiztonság és nemzetbiztonság igazolható alkotmányos érdekek). Ezzel együtt pedig az is megállapítható, hogy ezen célok elérésének szükséges eszköze lehet a VIZA rendszerben rögzített adatok továbbítása. Az arányosság tekintetében szükséges megvizsgálni azt is, hogy a támadott rendelkezés a rendőrség számára mire ad lehetőséget. E tekintetben a Turisztikai tv. 9/H. § (5) bekezdés a) pontja szerint a rendőrség keresést végezhet a VIZA rendszerben arra nézve, hogy az érintett személy neve szerepelt-e az adott szálláshely-szolgáltató rendszerében a vizsgált időszakban. Másfelől, ugyanezen bekezdés b) pontja szerint külön cél megjelölésével további adattovábbítást is kérhet a rendőrség. Ha összevetjük a korlátozás mértékét a Turisztikai tv.-ben meghatározott jogkorlátozási célokkal, akkor ezek alapján megállapítható, hogy a korlátozás kiállja az arányosság próbáját, különösen arra tekintettel, hogy az érintett személy neve mellett egyéb személyes adatainak továbbítása csak további, külön, az adott esetre vonatkozó célok megjelölése mellett kérhető.
- [37] 2.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése sérelmét állító indítványelemet vizsgálta. Az indítványozó ugyanis azt is állította, hogy a tárolt adatok alkalmasak profilozásra, emellett a rendszer pusztán készletező adatkezelést alkalmaz, amelynek szükségessége és arányossága nem igazolt.
- [38] 2.2.1. Elsőként fontos kiemelni, hogy a Turisztikai tv. támadott §-a által rögzítendő adatokból az érintett személyre nézve két dolog állapítható meg minden esetben: egyfelől az ő személyének pontos beazonosítása, másfelől, hogy az érintett időszakban az adott szálláshely-szolgáltatónál szállt meg. Emellett összetett, tehát nem csak az érintett személyre kiterjedő adatkérés esetében az is megállapítható lehet, hogy ezen időszakban kik tartózkodtak még az adott szálláshely-szolgáltatónál. Az indítvány alapját szolgáló perben felmerült azonban az az érv is, hogy az adatkérés esetében az is egyértelművé válhat, hogy az érintett személy kivel érkezett az adott szálláshelyre. Ez azonban a törvényi szabályozásból nem következik, ugyanis a Turisztikai tv. 9/H. § (1) bekezdése szerint a szobaszámot nem kell rögzíteni a rendszerben. Mindezek alapján megállapítható, hogy az érintett személyről teljes körű vagy akár csak részleges profil a rögzített adatok alapján nem lesz felvázolható, tehát az indítványban állított alapjogsérelem nem valósul meg.
- [39] 2.2.2. Az Alkotmánybíróság a 15/2022. (VII. 14.) AB határozatában foglalkozott a készletező adatgyűjtés kérdésével. E szerint a készletező adatgyűjtés akkor áll fenn, ha az adatkezelés értékelhető, konkrétan meghatározott, teljes körű realizálódásra képes célokhoz i) egyáltalán nem, vagy legalábbis nem kellőképpen kötődik, ii) vagy bár korábban kellőképpen kötődött, de a cél teljesülésére vagy megszűnésére tekintet nélkül az adatkezelés folytatódik, iii) vagy annak ellenére, hogy az adatkezelés kellőképpen kötődik legitim célokhoz, azok kereteit valamely oknál fogva túllépi {15/2022. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [28]}.

- [40] 3. Ez alapján elsőként azt kellett vizsgálni az Alkotmánybíróságnak, hogy a Turisztikai tv. 9/H. §-a által megvalósuló adatrögzítés kimeríti-e a készletező adatgyűjtés fogalmát. Ahogyan arra korábban már utalt az Alkotmánybíróság, az adatkezelésnek a Turisztikai tv. 9/H. §-ában meghatározott célja az érintett és mások jogainak, biztonságának és tulajdonának védelme, továbbá harmadik országbeli állampolgárok és a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek tartózkodására vonatkozó rendelkezések betartásának ellenőrzése. Ezen cél eléréséhez az alábbi adatokat kell rögzíteni: szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő családi és utónevét, születési családi és utónevét, születési helyét és idejét, nemét, állampolgárságát, valamint anyja születési családi és utónevét, valamint a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő személyazonosításra alkalmas okmányának, illetve útiokmányának azonosító adatait, harmadik országbeli állampolgár esetében a vízum vagy tartózkodási engedély számát, a beutazás időpontját és helyét, továbbá a szálláshely-szolgáltatás címét, a szálláshely igénybevételének kezdő és várható, valamint tényleges befejező időpontját. Ha a Turisztikai tv.-ben meghatározott célokat és a rögzített adatok körét összevetjük az Alkotmánybíróság által meghatározott szempontokkal, akkor az alábbi megállapításokat tehetjük. Az adatkezelésnek a Turisztikai tv. szerint kettős célja van: egyfelől a szálláshelyen megszálló érintett személy és a szálláshelyen lévő más személyek biztonságának a garantálása (amely alatt a szálláshelyen elkövetett esetleges szabálysértések vagy bűncselekmények elkövetőinek a felderítését érthetjük), másfelől pedig a nem magyar állampolgárok beutazási szabályainak az ellenőrzése. Mindkettő cél tekintetében megállapítható egyfelől, hogy azok alkotmányos érdekek védelméhez kapcsolódnak, másfelől, hogy az e célok elérésére a rögzítendő adatok köre az adatkezelés teljes időtartama alatt alkalmas (és ennek eléréséhez szükséges is), emellett pedig a Turisztikai tv. 9/H. § (5) bekezdésében meghatározott adattovábbítási célokhoz is kötődik. Mindezek alapján megállapítható, hogy a Turisztikai tv. 9/H. §-a nem valósít meg készletező adatgyűjtést, így annak további [az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével összefüggő] alkotmányosságát sem szükséges vizsgálni.
- [41] 4. A fentiek alapján megállapítható, hogy a Turisztikai tv. indítványban támadott 9/H. §-a nem ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (1) és (3) bekezdésével, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

V.

- [42] 1. Az Abtv. 46. § (1) bekezdése felhatalmazza az Alkotmánybíróságot arra, hogy ha a hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, akkor a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja jogalkotói feladatának teljesítésére. Az Abtv. 46. § (2) bekezdés c) pontja alapján a jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, ha a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.
- [43] 2. Az indítványozó bíró – bár indítványában hangsúlyozta, hogy nem indítványozza mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását – indítványában az Alaptörvény VI. cikk (1) és (3) bekezdése sérelmét amiatt is állította, mivel a Turisztikai tv. 9/H. §-a alapján a folyamatban lévő per felperese nem kapott tájékoztatást az alperes szálláshely-szolgáltatótól, hogy adatait törölték-e a VIZA rendszerből, továbbá, hogy történt-e a 9/H. § (5) bekezdése szerint keresés vagy adattovábbítási kérelem a rendszerben rögzített személyes adataira nézve a rendőrség részéről. A tájékoztatás elmaradását az alperes azzal indokolta, hogy a Turisztikai tv. 9/H. §-a alapján neki erről nincs információja, és felvilágosítást sem kérhet e tekintetben a VIZA rendszert üzemeltető MTÜ Zrt.-től.
- [44] 3. Az Infotv. 14. § b) pontja tartalmazza az érintettnek a személyes adatai kezelésére vonatkozó tájékoztatáshoz való jogát. Az Infotv. ezen rendelkezése kimondja, hogy az érintett jogosult arra, hogy az adatkezelő és az annak megbízásából vagy rendelkezése alapján eljáró adatfeldolgozó által kezelt személyes adatai vonatkozásában az Infotv.-ben meghatározott feltételek szerint kérelmére személyes adatait és az azok kezelésével összefüggő információkat a rendelkezésére bocsássák. Az Infotv. 17. § (1)–(2) bekezdése rögzíti az érintett rendelkezésére bocsátandó adatokat. Ez az ún. hozzáféréshez való jog. Az Infotv. 17. § (1)–(2) bekezdése szerinti adatokhoz való hozzáférés joga nem abszolút jog, annak érvényesítését a (3) bekezdés szerint az adatkezelő az elérni kívánt céllal arányosan korlátozhatja vagy megtagadhatja, ha ezen intézkedés elengedhetetlenül szükséges a 16. § (3) bekezdés a)–f) pontjában meghatározott valamely érdek biztosításához. Az Infotv. 16. § (3) bekezdés e) pontja alapján a nemzetbiztonság védelme is indokolhatja az érintettnek a saját adataihoz való hozzáférése korlátozását.
- [45] Az Infotv. szerint tehát a hozzáférés joga az adatkezelőt terheli, aminek a Turisztikai tv. 9/H. §-a vonatkozásában a szálláshely-szolgáltató minősül. A szálláshely-szolgáltatónak azonban a VIZA rendszerhez a Turisztikai tv. szerint nincs hozzáférési joga, tehát a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő személynek nem tud felvilágosítást adni, amely azonban ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével.

- [46] Fontos emellett megjegyezni azt is, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint mindenki számára követhetővé és ellenőrizhetővé kell tenni az adatfeldolgozás egész útját, vagyis mindenkinek joga van tudni, ki, hol, mikor, milyen célra használja fel az ő személyes adatát [32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [87]]. Ez alapján pedig mindenkinek joga van ahhoz is, hogy tájékoztatást kérjen és kapjon a rá vonatkozó személyes, illetve minősített személyes adatok kezeléséről [3378/2023. (VII. 27.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [47] A Turisztikai tv. 9/H. §-ának vizsgálata alapján az is egyértelműen megállapítható, hogy az érintett rendelkezés (és a Turisztikai tv. más rendelkezései) nem tartalmaz(nak) szabályokat arra nézve, hogy a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő vendég tájékoztatást kérhet a VIZA rendszert üzemeltető tárhelyszolgáltatótól arra nézve, hogy adatait még kezelik-e. Ennek egyik oka, hogy a Turisztikai tv. 9/H. § (3) bekezdésében meghatározott adatkezelési határidő csak a szálláshely-szolgáltatót köti. Ebből következően a Turisztikai tv. arra nézve nem tartalmaz szabályokat, hogy a Turisztikai tv. 9/H. § (1) bekezdésében rögzített és a VIZA rendszerben tárolt személyes adatokat meddig lehet kezelni a VIZA rendszerben, és milyen határidővel kell azokat törölni. A Turisztikai tv. ezen hiányossága azonban szintén ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével. Ugyancsak nincs összhangban az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével az sem, hogy a Turisztikai tv. nem teszi lehetővé, hogy a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő személy információt kérhessen arról, hogy a szálláshely-szolgáltatás igénybevételekor rögzített személyes adatait még kezelik-e a VIZA rendszerben, illetve arról sem, hogy Turisztikai tv. 9/H. § (5) bekezdése alapján a rendőrség részéről történt-e a személyes adataira nézve keresés, illetve érkezett-e célhoz kötött adattovábbítási kérelem. Ennek oka pedig többek között arra is visszavezethető, hogy a Turisztikai tv. azt sem szabályozza, hogy a VIZA rendszerben rögzített személyes adatok tekintetében mely szervnek lenne kötelessége elvégezni az adatkezelési felülvizsgálatot.
- [48] Mindezek alapján megállapítható, hogy a Turisztikai tv. fenti hiányosságai sértik az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdését, ezért az Alkotmánybíróság a rendelkező részben meghatározottak szerint mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet állapított meg.

VI.

- [49] A Magyar Közlönyben való közzétételt az Alkotmánybíróság az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján, a határozat elvi megállapításaira tekintettel rendelte el.

Budapest, 2024. július 9.

Dr. Varga Réka s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre,
az Alkotmánybíróság elnöke helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese
az aláírásban akadályozott
Haszonicsné dr. Ádám Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [50] Egyetértek a határozat rendelkező részével, az ott megállapított mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség álláspontom szerint is fennáll. A rendelkező részben tett megállapítások kellő megalapozása szempontjából azonban az indokolást két vonatkozásban hiányosnak tartom.
- [51] Egyrészt a Turisztikai tv. 9/H. §-ából, illetve az azt megállapító törvény indokolásából nem tűnik ki világosan, hogy mi volt a konkrét célja a VIZA rendszer – mint a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevők személyes adatait rögzítő új, központi tárhely – létrehozásának, és ilyen célt a határozat sem mutat ki, pusztán tudomásul veszi a 9/H. § (1) bekezdésének rendkívül általános megfogalmazásait. A szálláshely-szolgáltatók eddig is rögzítettek különböző személyes adatokat, amelyeket – statisztikai jellegű és forgalmi adatokként – eddig is továbbítaniuk kellett a Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ részére, amelyet ugyancsak az MTÜ Zrt. üzemeltet. Hiányzik annak a magyarázata és alátámasztása, hogy miért volt szükség egy újabb, az Alaptörvény VI. cikk (1) és (3) bekezdésében garantált jogokat jobban korlátozó központi adatbázis felállítására, és miért nem működött megfelelően a korábbi rendszer.
- [52] Másrészt, amint azt az alapul fekvő ügy is megvilágítja – és erre utal a NAIH elnökének álláspontja is –, tisztázatlanok a VIZA rendszer tekintetében olyan, a személyes adatok védelme szempontjából alapvető jelentőségű kérdések, mint hogy ki az adatkezelő, kinek a dolga a kezelt adatokról tájékoztatást adni az érintettek számára, és kinek kell a személyes adatokat törölni az adatkezelés időtartamának elteltével.
- [53] A határozat indokolását abban az esetben tartottam volna teljes körűnek, és tudtam volna maradéktalanul támogatni, ha abban az Alkotmánybíróság ezeknek a kérdéseknek a tisztázására is kitért volna.

Budapest, 2024. július 9.

Dr. Varga Réka s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese
az aláírásban akadályozott
Haszonicsné dr. Ádám Mária
alkotmánybíró helyett

**Az Alkotmánybíróság 16/2024. (VII. 23.) AB határozata
az egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási
hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról, valamint
egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításról szóló kormányrendeletek
módosításáról szóló 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet 6/K. §-a és 2. mellékletében foglalt táblázat 49. sora
alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványok elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata és alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításról szóló kormányrendeletek módosításáról szóló 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet 6/K. §-a és 2. mellékletében foglalt táblázat 49. sora alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

Indokolás

I.

- [1] 1. Az Alkotmánybírósághoz két indítvány érkezett az egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításról szóló kormányrendeletek módosításáról szóló 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendeletnek (a továbbiakban: Korm.r.) a Balatonvilágos közigazgatási területén lévő ún. volt Club Aliga területére tervezett ingatlanfejlesztési beruházásokra vonatkozó 6/K. §-át és 2. mellékletében foglalt táblázat 49. sorát érintően.
- [2] Ezt a beruházást 2020-ban nyilvánították nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé [lásd: az egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításról szóló kormányrendeletek módosításáról szóló 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet módosításáról szóló 388/2020. (VIII. 7.) Korm. rendelet], majd a Korm.r. 2023. szeptember 15-től hatályos módosítása jelentősen megváltoztatta a beépítési szabályokat, az indítványozók ezt a módosítást támadják [lásd: az egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításról szóló kormányrendeletek módosításáról szóló 429/2023. (IX. 14.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Módr.)].
- [3] 2. Az első – utólagos normakontroll – indítványt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése alapján ötven országgyűlési képviselő nyújtotta be, akik az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésének, XXI. cikk (1) bekezdésének és 15. cikk (4) bekezdésének a sérelmére hivatkozással kérték a Korm.r. 6/K. §-a és 2. mellékletében foglalt táblázat 49. sora alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [4] Az indítvány értelmében az eredeti, kikötő és szálloda fejlesztéséhez kapcsolódó koncepció jelentősen megváltozott, ami abban ragadható meg, hogy a Balaton felől nézve a magaspartot kettéosztó eróziós völgytől, illetve az abban haladó úttól jobbra magasodó platóra tervezett szálloda helyett a balra emelkedő magaslat tetejére építene az érintett ingatlanok mindegyikét tulajdonló ingatlanfejlesztő magáncég ingatlanokat, egészen pontosan a 2022 végén benyújtott engedélyezési dokumentáció szerint egy zárt lakóparkot. A már megvalósult magánkikötő-fejlesztéshez fizikailag nem kapcsolódó ingatlanegyüttes funkciójára tekintettel immáron semmilyen gazdaságfejlesztési vagy munkahelyteremtési célt, se más közcél nem szolgál, sem közvetlenül, sem közvetve, hiszen az így létrejövő komplexum nem ipari, kereskedelmi vagy ezeket szolgáló turisztikai, közlekedési funkciót töltene be, hanem a lakóparkba költöző tulajdonosok magántulajdonát képeznék majd, és még csak átjárható sem lenne az ingatlan mások számára – hangzik az indítvány. A beruházás megjelölésének módosítása – szállodafejlesztés helyett a „komplex ingatlanfejlesztés” – maga is árulkodik az indítványozók szerint abból a szempontból, hogy a projekt minden kapcsolatát elvesztette a közérdekű célokkal. Kiemeli az indítvány, hogy a Korm.r. többek közt a helyi védettség alatt álló magasfal természetes állapotának megváltoztatásával 3 méter magasságig engedi a terepszintet is megváltoztatni, ami a 2 méter magasságig engedett támfalépesítéssel és a 18 méteres építménymagassággal, valamint a helyi építési szabályoknál lényegesen megengedőbb beépítettségi és zöldterület-fenntartási követelményekkel együtt a magaspart felismerhetetlenségig történő átalakítását jelenti.
- [5] Az indítvány kifejtette, hogy a Balatonra, hazánk és az egész közép-európai térség legnagyobb természetes tavára vonatkozó országos és helyi építésügyi és településrendezési követelmények elsődleges célja a páratlan szépségű táj és a természeti környezet védelme. Ennek megfelelően, amikor a Korm.r. támadott rendelkezései az általános és Balaton-specifikus országos jogszabályi követelményeket és a települési építési, településképi és területrendezési követelményeket egyaránt megkerülve eltérnek ezektől a szabályoktól, akkor olyan szabályozást mellőznek, amely lényeges garanciát jelent az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése és P) cikk (1) bekezdése szempontjából. A Korm.r. támadott szabályai érdemi visszalépést jelentenek a garanciális követelményekhez képest, ezért megvalósul a védelmi szintnek a visszalépés tilalmának követelménye szempontjából vizsgált csökkentése a támadott jogszabály által. A visszalépések egyike sem igazolható, hiszen a projekt immár egy egyszerű lakópark-beruházás, amit önmagában a speciális fekvése vagy a beruházás mérete nem tesz közérdekűvé. Erre tekintettel az általános szabályoktól való eltérést, a tájképvédelmi és természetvédelmi követelmények lerontását semmilyen közérdekű szempont nem teszi alkotmányosan indokolhatóvá.

- [6] A Korm.r. támadott rendelkezései a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló 2006. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Ngvtv.) 12. § (5) bekezdés a), d) és f) pontjában foglalt felhatalmazó rendelkezéseken alapulnak. Az Ngvtv. 1. §-a határozza meg a törvény hatályát és vele a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházás fogalmát. E törvényi felsorolásnak azonban egyetlen elemébe sem illeszthető be az érintett beruházás, mivel ipari, kereskedelmi vagy a gazdaság más termelő ágazatához köthető létesítmény létesítésére nem irányul, és kiemelt nemzetgazdasági célt sem szolgál. Ebből következően az indítványozók szerint a Korm.r. támadott előírásai magasabb szintű jogszabályba ütközésük folytán az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdésével is ellentétesek.
- [7] 3. A második – alkotmányjogi panasz – indítványt elnöke útján egy egyesület nyújtotta be az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján, és ebben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, P) cikk (1) bekezdése és XXI. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással kérte a Korm.r. 6/K. §-a és 2. mellékletében foglalt táblázat 49. sora alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [8] Az indítványozó egyesület előadta, hogy a település lakói a rendszerváltás óta küzdenek azért, hogy a Balatonvilágos területén található Club Aliga partja a lakók és a turisták számára szabadon megközelíthető legyen, és valóban közterületként funkcionáljon. Ennek eredményeképpen a Balatonvilágos vízpart-rehabilitációs szabályozási követelményekkel érintett területének lehatárolásáról és vízpart-rehabilitációs tanulmánytervek elfogadásáról szóló 40/2004. (XII. 30.) TNM rendelet kijelölte a Club Aliga területén a közterületeket, az önkormányzat pedig a Helyi Építési Szabályzatban rögzítette a kijelölt közterületeket, amelynek elfogadásával a kijelölt közutak révén a terület nyitottsága, átjárhatósága biztosított lett. Az indítványozó szerint a Korm.r. ezeket az eredményeket teszi semmissé, amikor az eddig az önkormányzat tulajdoni várományát képező területek közhasználati lehetőségét elvonja, valamint az eddig a fejlesztővel közösen kialakított parti sétány további fenntartását megszünteti, ott magáncélú lakóparkot kíván létesíteni. Ez nem csupán azt jelenti, hogy a Balatonparthoz való eljutás lehetőségét elvonja, a különleges természeti környezetet megszünteti, a több millió éves lösz- és üledékfal elbontását lehetővé teszi, hanem ezzel egyidejűleg milliárdos értékű vagyonelemeket juttat ingyenesen magántulajdonban álló jogi személy részére, annak indokával, hogy nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánítás mögé bújtatja az ügyletet.
- [9] Az indítványozó elsődlegesen a területre vonatkozó tájképvédelmi, kilátásvédelmi és természetvédelmi követelmények lerontását sérelmezi, ami álláspontja szerint a visszalépés tilalmával és az elővigyázatosság elvével összefüggésben az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésének, illetve P) cikk (1) bekezdésének a sérelmét okozza. Kifejtette, hogy a Korm.r.-ben szereplő (részben nagyvárosias) beépítési paraméterek eltérnek a település kialakult tájképi, településképi karakterétől; megváltoztatják nemcsak a helyi látképet, hanem a teljes Balaton keleti medencéjének látképét; beavatkoznak a helyi mikroklimatikus és hidrogeológiai viszonyokba; a járműforgalom, a zaj- és légszennyezés növekedését okozzák; lehetőséget adnak a Balatonra való rálátás megszüntetésére; a helyi védett épületek védelemre érdemes épített értékeinek teljes eltűnését eredményezhetik azok körbeépítésével, az eredetitől eltérő jellegű felújítással; továbbá a helyi védett, felszíni mozgásveszélyes magaspartok terepalakulatainak megsemmisülését eredményezhetik, valamint egy jelenleg ősfás terület felszámolását eredményezik több mint 30 hektáros területen. Ezenkívül a Balaton partján lévő, egybefüggő zöldfelületi rendszer felszabdálásra kerülhet, az eddig nyitott közpark keskeny közlekedősávokká silányulhat; és a favédelmi előírások számonkérhetősége sem garantálható. A Club Aliga területén található utak nem kerülhetnek közterületi státuszba, ami meggátolja, hogy a Balaton partja és a település legnagyobb közparkja, strandja közúton elérhető legyen; a rekreációt biztosító strandterületen magánüdülők, lakópark kerül létesítésre. Mindez több ezer itt lakó és ide látogató nyaraló egészséges környezethez való jogának sérelmét okozza az indítványozó szerint.
- [10] Mindemellett az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére is hivatkozott a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházás körülírásának a módosításával összefüggésben. Eddig „Szállodafejlesztésre, valamint ahhoz kapcsolódó építmények, infrastrukturális fejlesztések és kapcsolódó ingatlanfejlesztés megvalósítására irányuló beruházás”-t említett a Korm.r. 2. mellékletében foglalt táblázat 49. sora, most azonban „Komplex ingatlanfejlesztés megvalósítására irányuló beruházások és az ezekhez kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések”-ről szól. Az indítványozó korábban több esetben sikerrel hivatkozott a bíróság előtt arra, hogy szállodafejlesztéshez nem kapcsolódó építkezések (pl. magánlakópark) a Korm.r. alapján nem kaphatnak kiemelt státuszt és az általános építési szabályokban foglaltak alóli felmentést. Ezekben az ügyekben a bíróság döntése nyomán új eljárás van folyamatban. Az indítványozó úgy véli, hogy a Módr.-rel módosított Korm.r. egyrészt egyedi ügyeket dönt el norma útján, másrészt a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát is sérti.

II.

[11] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„P) cikk (1) A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.”

„XXI. cikk (1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”

„15. cikk (4) A Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes.”

[12] 2. Az Ngtv. érintett, a Módr. meghozatalakor hatályos rendelkezése:

„1. § (1) A törvény hatálya az egyes,

a) részben vagy egészben európai uniós támogatásból megvalósítandó,

b) részben vagy egészben központi költségvetési támogatásból megvalósítandó,

c) a koncessziós, illetve az egyes kizárólagos állami tevékenységek gyakorlása jogának átengedése érdekében lefolytatott árverési és pályázati eljárások keretében létrejött szerződések alapján megvalósítandó és ahhoz szorosan kapcsolódó, összesen legalább öt milliárd forint teljes költségigényű,

d) részben vagy egészben egyedi kormánydöntéssel megítélt támogatásból megvalósítandó,

e) legalább 90 millió forint teljes költségigényű és legalább 15 új munkahely megteremtését biztosító,

f) környezetvédelmi, kutatás-fejlesztési, oktatási, valamint egészségügyi és szociális célok megvalósítását elősegítő,

g) kiemelt nemzeti emlékhely fenntartásához, bemutatásához, fejlesztéséhez szorosan kapcsolódó, vagy

h) nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősülő műemlékek és műemlékegyüttesek, továbbá a világörökségi területen lévő műemlékek és műemlékegyüttesek fenntartásához, felújításához, fejlesztéséhez szorosan kapcsolódó,

i) az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény szerinti rozsdaovezeti akcióterületen megvalósítandó, valamint a rozsdaovezeti akcióterület fejlesztésének előkészítését szolgáló vagy azt elősegítő,

j) szénhidrogén-kutatáshoz és -termeléshez kapcsolódó

nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósítására, valamint az azokkal összefüggő, a Kormány által rendeletben meghatározott közigazgatási hatósági ügyekben (a továbbiakban: kiemelt jelentőségű ügy) indult eljárásokra és e törvény szerinti egyéb eljárásokra terjed ki.”

[13] 3. A Korm.r. támadott rendelkezései:

„6/K. § (1) A 2. mellékletben foglalt táblázat 49. sora szerinti beruházás esetében a 2. mellékletben foglalt táblázat B:49 mezőjében megjelölt telkekre és az azokból telekalakítással kialakításra kerülő telkekre a beépítés szabályait és az egyedi építési követelményeket a (2)–(12) bekezdés állapítja meg, azzal, hogy ha a hatályos településrendezési terv vagy az OTÉK a beépítés és az egyedi építési követelmények (2)–(12) bekezdésben meghatározott sajátos szabályaival ellentétes, vagy azokat korlátozza, illetve azzal össze nem egyeztethető előírást tartalmaz, akkor a településrendezési terv vagy az OTÉK ezen rendelkezéseit nem kell alkalmazni.

(2) A Balatonvilágos belterület 292/3–11, 292/15–19, 295/5, 297/2, 301/1 helyrajzi számú telkekre meghatározott sajátos településrendezési és építési követelmények:

1. a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 80%,

2. az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 25 méter, a 295/5 helyrajzi számú telek tekintetében az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 15 méter, a 292/3–13, 292/15–19 helyrajzi számú telkek tekintetében az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 18,0 méter,

3. a kialakítható telek legkisebb területe 800 m²,

4. a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 20%,

5. a terepszint alatti beépítés legnagyobb mértéke 85%,

6. a szintterületi mutató maximuma 4 m²/telek m²,

7. a telkeken vegyes, lakó, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely, üdülő, sport, oktatási, egészségügyi és a szórakoztatási rendeltetésű épületek, illetve ezek kiszolgáló építményei elhelyezhetőek, a 301/1 helyrajzi számú telken parkolóház is létesíthető,

8. a hatályos településrendezési terv szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,

9. a telkek egy építési övezetbe tartoznak, e bekezdésben foglaltak alapján beépíthetőek,

10. a telkeken közlekedési célú közterületeket, gyalogos célú útvonalat és kerékpárutat nem kell kialakítani, ugyanakkor az építmények akadálymentes megközelíthetőségét biztosítani kell,

11. zöldfelület a telkeken belül korlátozás nélkül bárhol kialakítható, előkertben telken belül egybefüggő zöldsávot nem kell létesíteni,
 12. a parkolóhelyek kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 4. számú melléklete szerint meghatározott számú személygépkocsi-várakozóhely legalább 30%-ának elhelyezését kell biztosítani, azzal, hogy az OTÉK 42. § (11) bekezdése ezen követelmények érvényesítése esetében is alkalmazható, mélygarázszt, valamint autóbusz-várakozóhelyet nem kell biztosítani,
 13. az építési hely az érintett ingatlanok teljes területe,
 14. a telken elhelyezhető épületek és rendeltetési egységek száma nem korlátozott,
 15. a közlekedési létesítmények és műtárgyak, közmű infrastruktúra, azok műtárgyai és kapcsolódó létesítményei korlátozás nélkül a telkeken belül is elhelyezhetők,
 16. a meglévő épületek felújítása, bővítése nem korlátozott,
 17. magánút területi és szélességi korlátozás nélkül létesíthető,
 18. a 295/5, 297/2, 301/1 helyrajzi számú telkeken kerékpártárolók kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 7. számú melléklete szerint meghatározott számú kerékpártároló legalább 50%-ának elhelyezését kell biztosítani,
 19. kertépítészeti tervet és a meglévő faállományra vonatkozó geodéziai felmérést nem kell készíteni,
 20. a tereprendezést és mélyalapotást a megvalósuló építési tevékenység ütemeként is engedélyezheti az 1. melléklet 1. pontja szerinti engedélyezési eljárásban az eljáró hatóság,
 21. a telkeken terepszint alatti építményt főrendeltetésű épület építése előtt is lehet létesíteni,
 22. lapostetős épületek legfelső szint feletti födémét nem szükséges tetőkertként, tetőterasként vagy zöldtetőként kialakítani,
 23. 10%-nál nagyobb lejtésű építési telken bevágás, feltöltés egyensúlyban való kialakítása mellett az eredeti terepszintet legfeljebb 3,0 méterrel lehet megváltoztatni,
 24. kerti építmény, kerti pavilon, pergola a beépítéssel összhangban az építési helyen belül elhelyezhető,
 25. a telkeken belül támfal 4,0 méteres, kerítés 2,0 méteres magasságig létesíthető.
- (3) A Balatonvilágos belterület 294/1–15 helyrajzi számú telekre vonatkozó sajátos településrendezési és építési követelmények:
1. a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 25%,
 2. az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 12,5 méter,
 3. a kialakítható telek legkisebb területe 1500 m²,
 4. a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 40%,
 5. a terepszint alatti beépítés legnagyobb mértéke 40%,
 6. a szintterületi mutató maximuma 0,5 m²/telek m²,
 7. a hatályos településrendezési terv szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,
 8. a telkek egy építési övezetbe tartoznak, jelen bekezdésben foglaltak alapján beépíthetőek,
 9. a telkeken közlekedési célú közterületeket nem kell kialakítani, ugyanakkor az építmények akadálymentes megközelíthetőségét biztosítani kell,
 10. a kilátás és látványvédelem elemeit, átlátási sávokat a vízpart irányába nem kell biztosítani,
 11. a telken egy épület helyezhető el, a rendeltetési egységek száma épületen belül maximum három,
 12. a telkeken vegyes, üdülő rendeltetésű épületek, illetve ezek kiszolgáló építményei elhelyezhetőek,
 13. az építési hely az érintett ingatlanok területe, kivéve a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 71. § (4) bekezdése által és a Balatonvilágos vízpart-rehabilitációs szabályozási követelményekkel érintett területének lehatárolásáról és vízpart-rehabilitációs tanulmánytervnek elfogadásáról szóló 40/2004. (XII. 30.) TNM rendelet (a továbbiakban: TNM Rendelet) által szabályozott – a Balaton szabályozási vonalától számított 30 méteres – beépítetlenül megőrzendő parti területsávot,
 14. a parkolóhelyek kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 4. számú melléklete szerint meghatározott számú személygépkocsi-várakozóhely legalább 30%-ának elhelyezését kell biztosítani, azzal, hogy az OTÉK 42. § (11) bekezdése ezen követelmények érvényesítése esetében is alkalmazható, mélygarázszt, valamint autóbusz-várakozóhelyet nem kell biztosítani,
 15. a közlekedési létesítmények és műtárgyak, közmű infrastruktúra, azok műtárgyai és kapcsolódó létesítményei korlátozás nélkül a telkeken belül is elhelyezhetők,
 16. a telken, illetve az abból telekalakítással létrejövő telkeken parti sétány, közhasználat céljára szolgáló terület, közhasználat elől el nem zárható terület nem alakítható ki, illetve nem állhat fenn,
 17. magánút területi és szélességi korlátozás nélkül létesíthető,

18. kertépítészeti tervet és a meglévő faállományra vonatkozó geodéziai felmérést nem kell készíteni,
 19. a tereprendezést és mélyalapot a megvalósuló építési tevékenység ütemeként is engedélyezheti az 1. melléklet 1. pontja szerinti engedélyezési eljárásban az eljáró hatóság,
 20. a telkeken terepszint alatti építményt főrendeltetésű épület építése előtt is lehet létesíteni,
 21. kerti építmény, kerti pavilon, pergola a beépítéssel összhangban az építési helyen belül elhelyezhető,
 22. a meglévő épületek bővítése a beépítés mértékéig nem korlátozott.
- (4) A Balatonvilágos belterület 295/7, 295/8 és 295/9 helyrajzi számú telkekre vonatkozó sajátos településrendezési és építési követelmények:
- a) a kialakítható telek mérete nem korlátozott, magánút kialakítása esetén a telek megosztható,
 - b) a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 0%,
 - c) a hatályos településrendezési terv szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,
 - d) a telkeken közhasználat elől el nem zárt területet nem kell kialakítani,
 - e) a telken kikötő, raktározási, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, illetve ezek kiszolgáló építményei elhelyezhetők,
 - f) a TNM Rendelet „kötelezően megtartandó közterület” minősítését a telkeken nem kell alkalmazni, a 295/7 helyrajzi számú telken a 295/10 (móló) közhasználat céljára átadott terület megközelítését annak szélességében biztosítani kell,
 - g) a telken elhelyezhető épületek és rendeltetési egységek száma nem korlátozott.
- (5) A Balatonvilágos belterület 295/6, 295/11 és 295/13 helyrajzi számú telkekre vonatkozó sajátos településrendezési és építési követelmények:
1. a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 5%,
 2. az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 12,5 méter,
 3. a telkek mérete kialakult, magánút kialakítása esetén a telek osztható,
 4. a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 70%,
 5. a terepszint alatti beépítés legnagyobb mértéke 30%,
 6. a szintterületi mutató maximuma 1,5 m²/telek m²,
 7. a telken kikötő, kikötő-üzemeltetési és vendéglátás, strand, sport rendeltetésű épületek elhelyezhetők,
 8. a hatályos településrendezési terv szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,
 9. a telkek egy építési övezetbe tartoznak, jelen bekezdésben foglaltak alapján beépíthetők,
 10. a telkeken közlekedési célú közterületeket nem kell kialakítani, valamint a 295/6 helyrajzi számú telken a TNM Rendelet által szabályozott gyalogos útvonalat nem kell megvalósítani, ugyanakkor az építmények akadálymentes megközelíthetőségét biztosítani kell,
 11. az építési hely az érintett ingatlanok teljes területe, kivéve a Balaton szabályozási vonalától számított 30 méteres – beépítetlenül megőrzendő – parti területsávot, a 30 méteres sávon belül már meglévő épület felújítható és bővíthető,
 12. a parkolóhelyek kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 4. számú melléklete szerint meghatározott számú személygépkocsi-várakozóhely legalább 30%-ának, strand esetén 50%-ának elhelyezését kell biztosítani, azzal, hogy az OTÉK 42. § (11) bekezdése ezen követelmények érvényesítése esetében is alkalmazható, mélygarázst, valamint autóbusz-várakozóhelyet nem kell biztosítani,
 13. a közlekedési létesítmények és műtárgyak, közmű infrastruktúra, azok műtárgyai és kapcsolódó létesítményei korlátozás nélkül a telkeken belül is elhelyezhetők,
 14. a telken elhelyezhető épületek és rendeltetési egységek száma nem korlátozott,
 15. a telkek területén a közhasználatot biztosítani szükséges,
 16. a Balaton szabályozási vonalától számított 30 méteres – beépítetlenül megőrzendő – parti területsáv közhasználat céljára átadott terület,
 17. közhasználat céljára átadott területre a közterületekre vonatkozó előírásokat nem kell alkalmazni, annak határán és telken belül a területhasználattal összhangban kerítés létesíthető,
 18. magánút területi és szélességi korlátozás nélkül létesíthető,
 19. kertépítészeti tervet és a meglévő faállományra vonatkozó geodéziai felmérést nem kell készíteni,
 20. a tereprendezést és mélyalapot a megvalósuló építési tevékenység ütemeként is engedélyezheti az 1. melléklet 1. pontja szerinti engedélyezési eljárásban az eljáró hatóság,
 21. a telkeken terepszint alatti építményt főrendeltetésű épület építése előtt is lehet létesíteni,

22. kerékpártárolók kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 7. számú melléklete szerint meghatározott számú kerékpártároló legalább 30%-ának elhelyezését kell biztosítani.

(6) A Balatonvilágos belterület 295/14 és 295/16 helyrajzi számú telkekre vonatkozó sajátos településrendezési és építési követelmények:

1. a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 30%,
2. az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 18 méter,
3. a telkek mérete kialakult,
4. a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 50%,
5. a terepszint alatti beépítés legnagyobb mértéke 40%,
6. a szintterületi mutató maximuma 2,5 m²/telek m²,
7. a telken elhelyezhető épületek és rendeltetési egységek száma nem korlátozott,
8. a hatályos településrendezési terv szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,
9. a telkek egy építési övezetbe tartoznak, jelen bekezdésben foglaltak alapján beépíthetőek,
10. a telkeken közlekedési célú közterületeket nem kell kialakítani, ugyanakkor az építmények akadálymentes megközelíthetőségét biztosítani kell,
11. a telken vendéglátás, vegyes, üdülő és szálláshely, szolgáltatás, kereskedelem, strand, sport rendeltetésű épületek és ezeket kiszolgáló építmények elhelyezhetőek,
12. az építési hely az érintett ingatlanok teljes területe, kivéve a Balaton szabályozási vonalától számított 30 méteres – beépítetlenül megőrzendő – parti területsávot,
13. a parkolóhelyek kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 4. számú melléklete szerint meghatározott számú személygépkocsi-várakozóhely legalább 30%-ának, strand esetén 50%-ának elhelyezését kell biztosítani, azzal, hogy az OTÉK 42. § (11) bekezdése ezen követelmények érvényesítése esetében is alkalmazható, mélygarázst, valamint autóbusz-várakozóhelyet nem kell biztosítani,
14. a közlekedési létesítmények és műtárgyak, közmű infrastruktúra és kapcsolódó létesítményei korlátozás nélkül elhelyezhetőek,
15. a telkek területén a közhasználatot biztosítani szükséges,
16. a Balaton szabályozási vonalától számított 30 méteres – beépítetlenül megőrzendő – parti területsáv közhasználat céljára átadott terület,
17. közhasználat céljára átadott terület határán és telken belül a területhasználattal összhangban kerítés létesíthető,
18. magánút területi és szélességi korlátozás nélkül létesíthető,
19. kertépítészeti tervet és a meglévő faállományra vonatkozó geodéziai felmérést nem kell készíteni,
20. a tereprendezést és mélyalapozást a megvalósuló építési tevékenység ütemeként is engedélyezheti az 1. melléklet 1. pontja szerinti engedélyezési eljárásban az eljáró hatóság,
21. a telkeken terepszint alatti építményt főrendeltetésű épület építése előtt is lehet létesíteni,
22. kerékpártárolók kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 7. számú melléklete szerint meghatározott számú kerékpártároló legalább 30%-ának elhelyezését kell biztosítani.

(7)

(8) A Balatonvilágos belterület 1412 helyrajzi számú telkekre meghatározott sajátos beépítési szabályok:

- a) a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 30%,
- b) az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 9,0 méter,
- c) a kialakítható telek legkisebb területe 1500 m²,
- d) a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 40%,
- e) a terepszint alatti beépítés legnagyobb mértéke 50%,
- f) a szintterületi mutató nem korlátozott,
- g) a telken vegyes, lakó és üdülő rendeltetésű épületek és ezek kiszolgáló építményei elhelyezhetőek,
- h) a parkolóhelyek kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 4. számú melléklete szerint meghatározott számú személygépkocsi-várakozóhely legalább 30%-ának elhelyezését kell biztosítani, azzal, hogy az OTÉK 42. § (11) bekezdése ezen követelmények érvényesítése esetében is alkalmazható, mélygarázst, valamint autóbusz-várakozóhelyet nem kell biztosítani,
- i) a telkek beépítési módja szabadon álló,
- j) az építési hely az érintett ingatlanok teljes területe,

- k) parkoló funkciójú telekként kialakítható telek legkisebb területe 600 m², legnagyobb területe 2000 m², valamint legkisebb szélessége, változó szélesség esetében átlagos szélessége 15 méter,
- l) a hatályos településrendezési terv szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,
- m) magánút korlátozás nélkül létesíthető.

(9) A 2. mellékletben foglalt táblázat 49. sora szerinti beruházás esetében a 2. mellékletben foglalt táblázat B:49 mezőjében megjelölt telkek és az azokból telekalakítással kialakításra kerülő telkek közterületként, illetve közútként nem alakíthatók ki.

(10) A Balatonvilágos belterület 297/1 helyrajzi számú telekre meghatározott sajátos településrendezési és építési követelmények:

1. a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 80%,
2. az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 18,0 méter,
3. a kialakítható telek legkisebb területe 800 m²,
4. a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 20%,
5. a terepszint alatti beépítés legnagyobb mértéke 85%,
6. a szintterületi mutató nem korlátozott,
7. a telkeken vegyes, lakó, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely, üdülő, sport, szórakoztatási rendeltetésű épületek, kilátó, illetve ezek kiszolgáló építményei elhelyezhetők,
8. a hatályos településrendezési terv szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,
9. a telkek egy építési övezetbe tartoznak, jelen bekezdésben foglaltak alapján beépíthetők,
10. a telkeken közlekedési célú közterületeket nem kell kialakítani, gyalogos célú útvonalat és kerékpárutat kötelezően nem kell létesíteni, ugyanakkor az építmények akadálymentes megközelíthetőségét biztosítani kell,
11. a telkeken közhasználat elől el nem zárt területet nem kell kialakítani,
12. zöldfelület a telkeken belül korlátozás nélkül bárhol kialakítható, egybefüggő zöldsávot, zöldterületet nem kell létesíteni,
13. a kilátás és látványvédelem elemei közül a szakadópartra történő rálátási lehetőséget a beépítés és a zöldfelületek kialakítása során, azok elhelyezésének függvényében kell biztosítani,
14. a parkolóhelyek kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 4. számú melléklete szerint meghatározott számú személygépkocsi-várakozóhely legalább 30%-ának elhelyezését kell biztosítani, azzal, hogy az OTÉK 42. § (11) bekezdése ezen követelmények érvényesítése esetében is alkalmazható, mélygarázst, valamint autóbusz-várakozóhelyet nem kell biztosítani,
15. az építési hely az érintett ingatlanok teljes területe,
16. a telken elhelyezhető épületek és rendeltetési egységek száma nem korlátozott,
17. a közlekedési létesítmények és műtárgyak, közmű infrastruktúra, azok műtárgyai és kapcsolódó létesítményei korlátozás nélkül a telkeken belül is elhelyezhetők,
18. a meglévő épületek bővítése nem korlátozott,
19. magánút területi és szélességi korlátozás nélkül létesíthető,
20. a telken kerékpártárolók kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 7. számú melléklete szerint meghatározott számú kerékpártároló legalább 50%-ának elhelyezését kell biztosítani,
21. kertépítészeti tervet és a meglévő faállományra vonatkozó geodéziai felmérést nem kell készíteni,
22. a tereprendezést és mélyalapotást a megvalósuló építési tevékenység ütemeként is engedélyezheti az 1. melléklet 1. pontja szerinti engedélyezési eljárásban az eljáró hatóság,
23. a telkeken terepszint alatti építményt főrendeltetésű épület építése előtt is lehet létesíteni,
24. lapostetős épületek legfelső szint feletti földemét nem szükséges tetőkertként, tetőteraszként vagy zöldtetőként kialakítani,
25. 10%-nál nagyobb lejtésű építési telken bevágás, feltöltés egyensúlyban való kialakítása mellett az eredeti terepszintet legfeljebb 10,0 méterrel lehet megváltoztatni,
26. kerti építmény, kerti pavilon, pergola a beépítéssel összhangban az építési helyen belül elhelyezhető,
27. telkeken belül támfal és kerítés 3,0 méteres magasságig létesíthető.

(11) A Balatonvilágos belterület 292/14 helyrajzi számú telekre meghatározott sajátos településrendezési és építési követelmények:

1. a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 60%,
2. az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 18,0 méter,
3. a kialakítható telek legkisebb területe 5000 m²,

4. a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 40%,
 5. a terepszint alatti beépítés legnagyobb mértéke 85%,
 6. a szintterületi mutató nem korlátozott,
 7. a telkeken vegyes, lakó, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely, üdülő, sport, oktatási, egészségügyi és szórakoztatási rendeltetésű épületek, illetve ezek kiszolgáló építményei elhelyezhetőek,
 8. a hatályos településrendezési terv szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,
 9. a telkek egy építési övezetbe tartoznak, jelen bekezdésben foglaltak alapján beépíthetőek,
 10. a telkeken közlekedési célú közterületeket nem kell kialakítani, gyalogos célú útvonalat és kerékpárutat kötelezően nem kell létesíteni, ugyanakkor az építmények akadálymentes megközelíthetőségét biztosítani kell,
 11. a telkeken közhasználat elől el nem zárt területet nem kell kialakítani,
 12. zöldfelület a telkeken belül korlátozás nélkül bárhol kialakítható, egybefüggő zöldsávot, zöldterületet nem kell létesíteni,
 13. a kilátás és látványvédelem elemei közül a szakadópartra történő rálátási lehetőséget a beépítés és a zöldfelületek kialakítása során, azok elhelyezésének függvényében kell biztosítani,
 14. a parkolóhelyek kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 4. számú melléklete szerint meghatározott számú személygépkocsi-várakozóhely legalább 50%-ának elhelyezését kell biztosítani, azzal, hogy az OTÉK 42. § (11) bekezdése ezen követelmények érvényesítése esetében is alkalmazható, mélygarázt, valamint autóbusz-várakozóhelyet nem kell biztosítani,
 15. az építési hely az érintett ingatlanok teljes területe,
 16. a telken elhelyezhető épületek és rendeltetési egységek száma nem korlátozott,
 17. a közlekedési létesítmények és műtárgyak, közmű infrastruktúra, azok műtárgyai és kapcsolódó létesítményei korlátozás nélkül a telkeken belül is elhelyezhetőek,
 18. magánút területi és szélességi korlátozás nélkül létesíthető,
 19. a telken kerékpártárolók kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 7. számú melléklete szerint meghatározott számú kerékpártároló legalább 50%-ának elhelyezését kell biztosítani,
 20. kertépítészeti tervet és a meglévő faállományra vonatkozó geodéziai felmérést nem kell készíteni,
 21. a tereprendezést és mélyalapotást a megvalósuló építési tevékenység ütemeként is engedélyezheti az 1. melléklet 1. pontja szerinti engedélyezési eljárásban az eljáró hatóság,
 22. a telkeken terepszint alatti építményt főrendeltetésű épület építése előtt is lehet létesíteni,
 23. lapostető épületek legfelső szint feletti födémét nem szükséges tetőkertként, tetőteraszként vagy zöldtetőként kialakítani,
 24. 10%-nál nagyobb lejtésű építési telken bevágás, feltöltés egyensúlyban való kialakítása mellett az eredeti terepszintet legfeljebb 3,0 méterrel lehet megváltoztatni,
 25. kerti építmény, kerti pavilon, pergola a beépítéssel összhangban az építési helyen belül elhelyezhető,
 26. telkeken belül támfal és kerítés 2,0 méteres magasságig létesíthető.
- (12) A Balatonvilágos belterület 295/10, 295/12, 295/17, 296, 298, 294/16, 293 és 292/1 helyrajzi számú telkekre vonatkozó sajátos településrendezési és építési követelmények:
- a) a 295/10 és 295/12 helyrajzi számú ingatlan közhasználat céljára átadott terület, az ingatlanokon a közterületekre vonatkozó előírásokat nem kell alkalmazni,
 - b) a 295/10 helyrajzi számú telken közforgalmú nagyhajó kikötő létesítését biztosítani kell,
 - c) a 295/17, 296 és 298 helyrajzi számú ingatlanok közforgalom elől el nem zárt magánútnak minősülnek,
 - d) a 294/16, 293 és 292/1 közforgalom elől el nem zárt magánútnak minősülnek, kizárólag gyalogos és kerékpáros, valamint célforgalom számára,
 - e) az ingatlanok kialakítása és átépítése során a helyi építési szabályzat utakra és közművekre vonatkozó előírásait nem kell alkalmazni."

„2. melléklet a 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelethez

[...]

49.	Komplex ingatlanfejlesztés megvalósítására irányuló beruházások és az ezekhez kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések	Balatonvilágos közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerint Balatonvilágos belterület 291, 292/1–19, 293, 294/1–16, 295/5, 295/6, 295/7, 295/8, 295/9, 295/10, 295/11, 295/12, 295/13, 295/14, 295/15, 295/16, 295/17, 296, 297/1–2, 298, 301/1 és 1412 helyrajzi számú ingatlanok	Somogy Vármegyei Kormányhivatalt vezető főispán

[...]”

III.

- [14] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az indítványok megfelelnek-e a törvényi feltételeknek, illetve hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e.
- [15] 1.1. Az utólagos normakontroll indítványt az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontjában foglaltaknak megfelelően az arra jogosultak, az országgyűlési képviselők egynegyedét elérő számú, ötven országgyűlési képviselő nyújtotta be.
- [16] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 24. § (1) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokát (a Korm.r. alapvető jogot sértve és magasabb szintű jogszabályba ütköző módon szabályozza az érintett beruházást); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést (Korm.r. 6/K. §-a és 2. mellékletében foglalt táblázat 49. sora); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény P) cikk (1) bekezdés, XXI. cikk (1) bekezdés, 15. cikk (4) bekezdés]; e) az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azokat.
- [17] A támadott rendelkezéseket érintően korábban több más indítványt is benyújtottak. Ezek azonban még a Módr. előtti szövegváltozatra vonatkoztak, és nem kerültek érdemi elbírálásra [3300/2021. (VII. 22.) AB végzés, 3299/2021. (VII. 22.) AB végzés], vagy a vizsgálat más, a jelen ügyben hivatkozottaktól eltérő alaptörvényi rendelkezések alapján zajlott [a 3264/2021. (VII. 7.) AB határozat az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontjának, illetve B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét vizsgálta]. Következésképpen az Abtv. 24. § (3) bekezdése szerinti ítélt dolog (res iudicata) nem áll fenn.
- [18] Az utólagos normakontroll indítvány elbírálásának a fentiek alapján nincs akadálya.
- [19] 1.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatósági feltételeket, az alkotmányjogi panasz tekintetében a következőket lehetett megállapítani.
- [20] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Korm.r. indítvánnyal támadott rendelkezései 2023. szeptember 15-én léptek hatályba, ezért az indítványozó 2024. március 12-én előterjesztett alkotmányjogi panasz határidőben benyújtottnak minősül.
- [21] Az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az Abtv. 26. § (1) és (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának feltétele, hogy az indítványozó valamely, Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét állítsa. Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésével ellentétben az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot [lásd például: 3047/2024. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [21]; 3441/2022. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [26]], ezért e körben érdemi vizsgálatra nincs mód. A jogbiztonság önmagában szintén nem Alaptörvényben biztosított jog, de a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – alkotmányjogi panaszt lehet alapítani {a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3106/2024. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [26]; hasonló ügyben lásd: 3454/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- Az indítványozó alkotmányjogi panaszának a B) cikk (1) bekezdésére alapított egyik – a módosított szabályozás visszamenőleges hatályára vonatkozó – eleme ennek a kritériumnak megfelel.
- [22] Az ügyben fennállnak az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának a feltételei. Indokai részletes megisméltése nélkül utal e tekintetben az Alkotmánybíróság az ugyanezen indítványozónak a Korm.r. ugyanezen rendelkezéseinek korábban hatályos szövegváltozatát szintén az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése alapján támadó alkotmányjogi panaszát elbíráló 3299/2021. (VII. 22.) AB végzésére (Indokolás [17]–[21]), amely szerint az indítványozó érdekképviseleti tevékenysége és a norma között szoros kapcsolat áll fenn.
- [23] A kérelem az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (2) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokát (a Korm.r. az egészséges környezethez való jogot sértve határozza meg a beépíthetőségi feltételeket a területen); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést (Korm.r. 6/K. §-a és 2. mellékletében foglalt táblázat 49. sora); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdés]; e) az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azokat.
- [24] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában ezzel szemben nem teljesül a határozott kérelem követelménye. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése a már létrejött, lezárt jogviszonyok utólagos, visszamenőleges hatályú, hátrányos megváltoztatásával szemben nyújt védelmet, illetve a múltban keletkezett, de le nem zárt, ún. fennálló vagy tartós jogviszonyokba való azonnali vagy a jövőre nézve történő beavatkozásnak szab alkotmányos korlátokat [lásd például: 8/2022. (V. 25.) AB határozat, Indokolás [16]–[19], [28]–[31]]. Ad malam partem visszamenőleges hatályú jogalkotás tehát akkor merülhet fel, ha az indítványozónak valamilyen saját – lezárt vagy tartós – jogviszonyába való beavatkozást jelent a támadott rendelkezés, és igazolható, hogy konkrétan erre a múltban létrejött, alkotmányjogilag védett jogviszonyra nézve a korábbihoz képest hátrányos tartalmat hordoz az új szabály. Az indítványozó – amellett, hogy nem a Korm.r. módosításának a folyamatban lévő közigazgatási hatósági ügyekben való alkalmazását elrendelő 133. § (1) bekezdését támadta – ilyen saját jogviszonyt nem jelölt meg. Az indítvány értelmében a jogszabály-módosítás egy másik személy által megindított és bíróság hatályon kívül helyező döntése nyomán jelenleg is folyamatban lévő engedélyezési eljárás lefolytatását és kimenetelét befolyásolja.
- [25] A támadott rendelkezéseket érintően korábban több más indítványt is benyújtottak. Ezek – amint az fentebb már említésre került – még a Módr. előtti szövegváltozatra vonatkoztak, és nem kerültek érdemi elbírálásra [3300/2021. (VII. 22.) AB végzés, 3299/2021. (VII. 22.) AB végzés], vagy a vizsgálat más, a jelen ügyben hivatkozottaktól eltérő alaptörvényi rendelkezések alapján zajlott [a 3264/2021. (VII. 7.) AB határozat az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontjának, illetve B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét vizsgálta]. Következésképpen az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerinti ítélt dolog (res iudicata) nem áll fenn.
- [26] A 3071/2019. (IV. 10.) AB határozat a Balatonra egyedülálló természeti értéként hivatkozott, és kimondta, hogy a „Balaton környezeti állapotának megóvása [...] az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésének keretei között, az egészséges környezethez való joggal összefüggésben is értelmezhető [...]” (Indokolás [15]). Erre tekintettel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a beépíthetőségi szabályoknak a Korm.r. szerinti módosítása sérti-e az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdését az indítványozó által hivatkozott – a visszalépés tilalmára vonatkozó – összefüggésben. A panasz ezért megfelel az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételnek is.
- [27] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXI. cikke tekintetében az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján eljárva, a befogadásról szóló döntéshozatal mellőzésével – érdemben elbírálta.
- [28] 1.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 57. § (2) bekezdése szerinti véleményezési eljárás keretében – elsősorban annak tisztázása érdekében, hogy az érintett terület helyi védelem alatt áll-e – az utólagos normakontroll indítvány beérkezését követően megkereste Balatonvilágos polgármesterét.
- [29] A polgármester válasza szerint a volt Club Aliga 47 hektár területének nagy része értékesítésre került 2007-ben – ebbe beletartozott a löszfallal érintett Aliga III. és IV., valamint a vízparti Aliga II. terület is –, a fennmaradó Aliga I. terület 10 hektárja állami tulajdonban maradt, de vagyongazdálkodója a többi terület tulajdonosa lett 50 évre szóló szerződéssel (a vagyongazdálkodói szerződés lehetőséget tartalmaz az önkormányzat tulajdonhoz jutására az említett 10 hektár területből 7 hektár tekintetében). A szükséges településrendezési eszközök elfogadása, megalkotása 2013 végén megtörtént, ezek alapja egy igen intenzív beépítési koncepció volt mind a négy területet érintően. Időközben több tulajdonosváltás történt, és az új tulajdonosok a korábbitól több ponton eltérő koncepciót

- képzelték el, amihez új településrendezési szerződés is szükséges lenne. A tervezett beruházás munkahelyeket teremt, bevételnövekedést jelent, a nemzetgazdasági szempontból kiemelt státusz pedig annak a fejlesztésnek a felgyorsítását hivatott szolgálni, melyre a helyi közösség évtizedek óta vár.
- [30] A polgármester leszögezte, hogy az utólagos normakontroll indítvány tévesen tünteti fel, hogy a löszfalat a korábbi elképzelések vagy a helyi építési szabályzat beépítetlen területként képzelte volna el. Az érintett területen „több, mint 700 üdülő- és lakóegység megépítéséről szolt az elképzelés” már 2013-ban is. Továbbá szintén téves, hogy kifejezetten a jobb platóra (Aliga III.) tervezett szálloda helyett kerülne sor a bal oldali platón (Aliga IV.) társasházak megépítésére, a két elképzelés nincs egymást helyettesítő viszonyban. A magánkikötőként megjelölt beruházás pedig egyebek mellett a közhasználat számára megnyitott sétányt, horgászati lehetőséget tartalmaz a déli mólón.
- [31] A helyi védetség kérdéséről a polgármester tájékoztatása szerint „[a]z érintett területek helyrajzi szám szerinti lehatárolása nem történt meg, a Szabályozási tervlapok tv1, tv2, tv3 jelölései tartalmazzák a rajzi lehatárolásokat, a Club Aliga területét a tv3 terület érinti, mely egybeesik az All jelű felszíni mozgásveszélyes területjelzéssel (jelenlegi helyrajzi számozás szerint ez a 292/14 helyrajzi számú terület Szélső utcával szomszédos, Rózsa utcától Balatonfőkajár irányába terülő részének felel meg).” A Korm.r. 2. mellékletében foglalt táblázat 49. sorában felsorolt „helyrajzi számok közül a védetség tehát a 292/14 helyrajzi számú területet érinti”.
- [32] 1.4. Az eljárás során az Építészeti és Közlekedési Minisztérium építészeti államtitkára amicus curiae beadvány keretében mindkét ügyben megküldte az Alkotmánybíróságnak az álláspontját.
- [33] Kifejtette, hogy a beruházást kiemeltté nyilvánító Korm.r. 6/K. S-ának 2020. augusztus 7-i elfogadásakor, valamint 2023. szeptember 14-i módosításakor az Ngtv. hatálya – többek között – kiterjedt a legalább 90 millió forint teljes költségigényű és legalább 15 új munkahely megteremtését biztosító, nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósítására [Ngtv. 1. § (1) bekezdés e) pont], valamint az azokkal összefüggő, a Kormány által rendeletben meghatározott közigazgatási hatósági ügyekben indult eljárásokra. A balatonaligai magaspartra tervezett beruházás a hivatkozott kritériumoknak megfelelt, kiemeltté nyilvánítása ezért jogszerű volt.
- [34] A szabályozás tartalmát érintően rámutatott az államtitkár arra is, hogy maga a helyi építési szabályzat is beépítésre szánt területbe sorolja az érintett ingatlanokat, és a Korm.r. nélkül is megvalósíthatók fejlesztések az érintett területen. A Korm.r. elsődlegesen a beépítés intenzitását változtatott. Egyébiránt pedig a konkrét megvalósíthatóság az egyedi hatósági eljárások kimenetelétől függ, maga a Korm.r. az ágazati jogszabályokkal együtt ehhez csak a keretet biztosítja.
- [35] Az államtitkár leszögezte, hogy a Korm.r. nem zárja ki a területen megvalósuló beruházások esetén az építészeti tervtanács véleményezési jogkörét, így biztosított a fejlesztés település- és tájképvédelmi követelményekkel való összhangja. A Korm.r. – éppen a környezet elért védetség szintjének biztosítása érdekében – sem az országos, sem a Balaton kiemelt üdülőkörzetre vonatkozó területrendezési szabályok alkalmazásának kizárásáról nem rendelkezik, azaz a Kormány e tekintetben nem élt a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXII. törvény 27. § (1) bekezdés g) pontjában kapott felhatalmazással. A Balaton és a tópart megközelíthetőségének és közcélú használatának biztosítása az adott terület meghatározó mértékű részén fontos, közérdekű cél. A Korm.r. szabályozásával az aligai partszakasz kétharmada, továbbá a déli móló teljes hosszban (az új ívmólóval együtt) közterületként funkcionál, a „közpark” besorolású területek mindenki számára elérhetőek és többségükben nyitottak maradnak. A terület megközelítését szolgáló utakra – amelyek egy jelentős része „magánút” – a behajtás biztosítása a Korm.r.-ből következő kötelezettsége a mindenkori tulajdonosnak, ebből következően nem lesz Balatonaliga egy ún. kizárólag „privát” lezárt/elzárt terület.
- [36] Végezetül, az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatát citálva, az államtitkár azt is kifejtette, hogy az egészséges környezethez való joggal összefüggésben csak az a visszalépés tiltott, amelyből következhet a természet vagy a környezet orvosolhatatlan károsodása, az érintett beruházás viszont ilyet nem okoz.
- [37] 1.5. Az Alkotmánybíróság az utólagos normakontroll és az alkotmányjogi panasz indítványokat tárgyak azonosságára és tartalmuk összefüggésére tekintettel az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján egyesítette, és azokat egy eljárásban bírálta el.

IV.

- [38] Az indítványok nem megalapozottak.
- [39] 1. Az Alkotmánybíróság először a normahierarchia sérelmét – a Korm.r. 6/K. §-ának és 2. mellékletében foglalt táblázat 49. sorának az Ngtv. 1. §-ába ütközését, és emiatt az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdésével való ellentét fennállását – állító, az utólagos normakontroll indítványban foglalt indítványozói hivatkozást vizsgálta meg.
- [40] 1.1. A magasabb szintű jogszabályba ütközés esetén alkalmazott alkotmánybírói gyakorlat szerint „a jogállamiság [B] cikk (1) bekezdés] alkotmányos alapját jelentő jogbiztonság elvének egyik garanciája a jogforrási hierarchia érvényesülése. A jogforrási hierarchia azt jelenti, hogy az alacsonyabb szintű jogszabály tartalma nem lehet ellentétes magasabb szintű jogszabály rendelkezéseivel {3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [42]; 3152/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [14]}. A jogszabályoknak a jogforrási hierarchiában elfoglalt helyét az Alaptörvény rögzíti [15. cikk (4) bekezdés, 18. cikk (3) bekezdés, 32. cikk (3) bekezdés, 41. cikk (5) bekezdés], a magasabb szintű jogszabállyal ellentétes szabályozás ezért egyúttal az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdésének a sérelmét is jelenti, amely szerint jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel” {3019/2017. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [26]; idézi: 15/2018. (X. 8.) AB határozat, Indokolás [25]; vesd össze még: 5/2019. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [21]–[24]}.
- [41] Az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdése a normahierarchia részeként írja elő, hogy a Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is utal arra, hogy „[a]z Alaptörvény juttatja kifejezésre a hierarchikus rendet, a jogszabályok egymáshoz és az Alaptörvényhez való viszonyát” {21/2017. (IX. 11.) AB határozat, Indokolás [22]; 15/2018. (X. 8.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alaptörvény előbb hivatkozott bekezdése biztosítja, hogy az Országgyűlés által megalkotott törvény tartalmát a Kormány rendeleti formát öltő döntése nem ronthatja le.
- [42] 1.2. Az Alkotmánybíróság az ügygel kapcsolatban áttekintette a vonatkozó jogszabályi környezetet.
- [43] A Korm.r. támadott, 2023. szeptember 15-én hatályba lépő, módosító előírásainak a megalkotására a Módr. preambuluma szerint – egyebek mellett – az Ngtv. 12. § (5) bekezdés a), b) és d) pontjában foglalt felhatalmazó rendelkezés alapján került sor. Ezek közül az a) pont adott felhatalmazást a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyek körének rendeletben történő megállapítására. Ehhez kapcsolódóan a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségűvé nyilvánítható beruházások körét, paramétereit – mintegy a felhatalmazás kereteit – az Ngtv. 1. §-a sorolta fel. Megjegyzendő, hogy a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásokon belül speciális kategóriát képeztek az Ngtv. 11. § (1) bekezdése szerinti ún. kiemelten közérdekű beruházások, a balatonvilágosi beruházást azonban nem sorolták ebbe a körbe.
- [44] A kiemelt beruházások körét a jogalkotó 2023. november 8-ai hatállyal módosította, és a kiemelten közérdekű beruházások kategóriáját megszüntetve ettől kezdve két új esetet különböztetett meg: az Ngtv. 1. § (1) bekezdés a)–g) pontja, valamint (1b) bekezdése szerinti beruházásokat ún. közcélú kiemelt beruházásként, míg az (1) bekezdés h) és i) pontja szerintieket ún. magáncélú kiemelt beruházásként kategorizálta. Az Ngtv. 18. §-ában foglalt átmeneti rendelkezés értelmében a korábban kiemelten közérdekű beruházássá (vagy kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházássá) nyilvánított beruházásokkal összefüggő ügyekre a közcélú kiemelt beruházásokra vonatkozó szabályokat kellett alkalmazni. A korábban nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyvé nyilvánított – de kiemelten közérdekűvé nem minősített – beruházásokkal összefüggő ügyekre pedig (ide tartozott a balatonvilágosi beruházás) a magáncélú kiemelt beruházásokra vonatkozó szabályokat kellett alkalmazni.
- [45] 2023. december 30-ával az Ngtv.-t hatályon kívül helyezték, és a szabályozás – ismét módosított tartalommal, de megtartva a közcélú és a magáncélú kiemelt beruházások elhatárolását – átkerült a magyar építészetéről szóló 2023. évi C. törvénybe (a továbbiakban: Ép.tv.), elsődlegesen annak 193. §-ába. A 225. § tartalmazza a szükséges rendeletalkotási felhatalmazásokat, a 234. § pedig a kapcsolódó átmeneti rendelkezéseket.
- [46] Az Ép.tv. 234. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az e rendelkezés hatálybalépése előtt kiemelten közérdekű beruházássá, nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházássá, illetve közcélú kiemelt beruházássá nyilvánított beruházásokkal összefüggő ügyekre a továbbiakban a 193. § (1) bekezdés a)–e) pontja és a 193. § (2) bekezdése – tehát a 193. § (6) bekezdése által közcélú kiemelt beruházásként megjelölt projektekre – vonatkozó szabályait kell alkalmazni, azzal, hogy a kiemelten közérdekű beruházássá, nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházássá, illetve közcélú kiemelt beruházássá nyilvánító törvény vagy kormányrendelet módosítása esetén a 225. § (2) bekezdése szerinti felhatalmazó rendelkezések alkalmazandók.

- [47] Az Alkotmánybíróság által vizsgált ügy szempontjából az Ép.tv. 234. § (2) bekezdése bír jelentőséggel, amely kimondja, hogy a korábban nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházással nyilvánított beruházással összefüggő ügyekre a továbbiakban a 193. § (1) bekezdés f) és g) pontjára, valamint a 193. § (3)–(5) bekezdésére – tehát a 193. § (6) bekezdése által magáncélú kiemelt beruházásként megjelölt projektekre – vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, azzal, hogy a kiemelő kormányrendeletnek a 225. § (2) bekezdésében szereplő – vonatkozó – felhatalmazó rendelkezések alapján történő módosítására csak abban az esetben kerülhet sor, ha „a hatályos rendelkezések szerint is [...] az építési beruházást magáncélú kiemelt beruházássá lehetne nyilvánítani”.
- [48] 1.3. A konkrét ügyre vonatkoztatva a fentieket, a következőket lehetett megállapítani.
- [49] Elsődlegesen megállapítható, hogy a Korm.r.-nek a Módr.-rel végrehajtott, az indítványozók által támadott módosítása a megalkotásakor hatályos szabályoknak megfelelt, miután a beruházás – az Építészeti és Közlekedési Minisztérium építészeti államtitkárának tájékoztatása alapján – eleget tett annak az Ngtv. 1. § (1) bekezdés e) pontjában írt előírásnak, amely szerint kiemeltté nyilvánítható az a beruházás, amely legalább 90 millió forint teljes költségigényű és legalább 15 új munkahely megteremtését biztosítja. (A beruházás kifejezett közérdekűsége vagy közcélúsága az indítványban foglaltakkal ellentétben nem volt feltétele a beruházás kiemeltté nyilvánításának.) A jogalkotó tehát a Módr. megalkotásával nem lépett túl a módosító jogszabály megalkotásakor hatályos felhatalmazás keretein.
- [50] Kétségtelen, hogy a kiemelt beruházásokra vonatkozó szabályozás a Korm.r.-nek a Módr.-rel történt módosítása óta két ízben is jelentős mértékben megváltozott. Az Ngtv. 1. §-ának módosítása – az indítványt e módosítást követően nyújtották be –, amit koncepciójában később az Ép.tv. is követett, érdemben megváltoztatta a kiemeltté nyilvánítás feltételeit, és generálisan szűkítette a kiemeltté nyilvánítható ügyek körét. Önmagában emiatt azonban a felhatalmazás kereteinek esetleges túllépése – és emiatt az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdésének a sérelme – nem merülhet fel.
- [51] Ennek alapvetően az az oka, hogy alkotmányjogi szempontból a felhatalmazást adó jogi norma megszűnt – kivéve, ha a felhatalmazó rendelkezések alkotmányellenesek voltak – nem hat ki a felhatalmazáson alapuló jogszabály alkotmányosságára: ahhoz, hogy egy jogszabály felhatalmazás alapján alkotmányosan nyerjen meghozatalt, elegendő, ha annak meghozatalakor a jogalkotó megfelelő felhatalmazással rendelkezett [3120/2014. (IV. 24.) AB határozat, Indokolás [10]]. Ez azt jelenti, hogy annak megítélése szempontjából, hogy a Korm.r. támadott előírásait megfelelő felhatalmazás alapján alkották-e meg, az akkor hatályos Ngtv.-előírásokat kell figyelembe venni, a kérdés elbírálására utólagosan nem hat ki sem az Ngtv. módosítása, sem annak hatályon kívül helyezése.
- [52] Hozzá kell tenni továbbá, hogy a támadott előírásokat már csak azért sem lehet összevetni az Ngtv. módosításával, illetve az Ép.tv. vonatkozó, a beruházások kiemeltté nyilvánításának feltételeit szigorító, új előírásaival, mert ezek kifejezetten a jövőre nézve érvényesültek. Egyik sem írta elő az új előírásoknak adott esetben meg nem felelő beruházások kiemeltté nyilvánításának megszüntetését. Épp ellenkezőleg: a fent ismertetett, az Ngtv. módosításához, illetve hatályon kívül helyezéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezések megalkotásával – a korábbi szabályok alapján már kiemeltté nyilvánított beruházásokra alkalmazandó szabályok megjelölésével – a jogalkotó kifejezetten fenntartotta a korábbi kiemeléseket.
- [53] Mindezek miatt az indítványban foglaltak alapján a Korm.r. támadott előírásaival és az Ngtv.-nek a Módr. megalkotásakor hatályos 1. §-ával összefüggésben az Alaptörvény 15. § (4) bekezdésének a sérelme nem állapítható meg.
- [54] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt az indítványozói hivatkozást vizsgálta meg, miszerint a Korm.r. támadott rendelkezései sértik – az utólagos normakontroll indítvány szerint – az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdését és – az utólagos normakontroll indítvány, valamint az alkotmányjogi panasz szerint is – XXI. cikk (1) bekezdését, mert a visszalépés tilalmába ütköznek.
- [55] 2.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt röviden áttekintette az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésére és XXI. cikk (1) bekezdésére vonatkozó gyakorlatának a jelen ügy elbírálása szempontjából releváns elemeit.
- [56] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése „a public trust környezeti és természeti értékekre vonatkozó koncepciójának alkotmányjogi megfogalmazásán alapul, amelynek lényege, hogy az állam a jövő nemzedékek mint kedvezményezettek számára egyfajta bizalmi vagyongazdálkodóként kezeli a rá bízott természeti és kulturális kincseket, és a jelen generációk számára csak addig a mértékig teszi lehetővé e kincsek használatát és hasznosítását, ameddig az a természeti és kulturális értékeket mint önmagukért is védelemben részesítendő vagyontárgyak hosszú távú fennmaradását nem veszélyezteti. Az államnak e kincsek kezelése és az arra vonatkozó szabályozás megalkotása során egyaránt tekintetbe kell vennie a jelen és a jövő generációk

- érdekeit. A természeti és kulturális erőforrások jövő nemzedékek számára történő megőrzésének magyar Alaptörvényben található szabálya ily módon az újonnan kialakult és megszilárdult univerzális szokásjog részének is tekinthető, és kifejezi az alkotmányozó elköteleződését a környezeti, természeti és kulturális értékek fontossága és megőrzése iránt. [...] A P) cikk (1) bekezdése ennek megfelelően egyszerre tekinthető a XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető emberi jog garanciájának, illetőleg a nemzet közös öröksége védelmét előíró olyan sui generis kötelezettségnek, mely a XXI. cikk (1) bekezdésén túlmenően, általános jelleggel is érvényesül” {legutóbb: 25/2021. (VIII. 11.) AB határozat, Indokolás [48]}.
- [57] Az alapjogi vonatkozások akként összegezhetők, hogy az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből fakadó, környezetvédelemre vonatkozó állami kötelezettség alapjogi oldala az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésében jelenik meg. Az épített környezet részét képező műemlékek védelme vonatkozásában pedig a kulturális örökség megőrzéséhez fűződő – szintén a P) cikkre visszavezethető – intézményvédelmi kötelezettség alapjogi leképeződése elsődlegesen – ún. „kulturához való jogként” – az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdésében deklarált művelődéshez való jog {25/2021. (VIII. 11.) AB határozat, Indokolás [66]}.
- [58] Az egészséges környezethez való jog esetében [Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdés] annak az intézményvédelmi oldala „túlnyomó és meghatározó. Eszerint a környezethasználat elfogadható mértékét jogszabályok, eljárási és szervezeti garanciák megalkotásával az állam kötelezettsége meghatározni.” {17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [86], a továbbiakban: Abh.}. E jog alapjogi vetületét, azaz az alapjog alanyi oldalát az ún. visszalépés tilalma jelenti, amely a jogszabállyal már biztosított védelmi szint korlátozhatóságával szemben támaszt tartalmi követelményeket az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelően. A viszonyítási pont tehát mindig a normával korábban lefektetett védelmi szint (ebbe egyaránt beletartozik a környezet és a természet, valamint a környezet azon épített elemeinek a védelme is, amelyek különleges értékkel bírnak), nem pedig a környezet érintetlen, eredeti állapota, és nem is a tudományosan esetlegesen igazolható elvárt színvonal (Abh., Indokolás [93]–[94], [96]). Az Alkotmánybíróság arra is rámutatott, hogy „a non-derogation elve csak azt a visszalépést tiltja, amelyből következhet a természet vagy a környezet orvosolhatatlan károsodása. Az elővigyázatosság és a megelőzés elve miatt az a kérdés, hogy van-e esély a károsodás bekövetkeztére. E tekintetben a természet és a környezet alkotmányjogi védelme funkcionálisan azonos gyökerű: védi az (emberi) élet feltételeit. A környezet orvosolhatatlan károsodása jellemzően hosszú távú folyamatok eredményeként áll elő. A léptéket nem lehet általánosan rögzíteni: néhány évtized, egy emberöltő, egy évszázad vagy még hosszabb idő is szükséges lehet bizonyos környezeti károsodások bekövetkeztéhez. A természeté azonban akár rövidtávon is végbemehet. Ez a különbség tehát a természet és a környezet alkotmányjogi védelme között az alapjog funkciójával összhangban értelmezve az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdését” (Abh., Indokolás [91]).
- [59] Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben vizsgálendő, hogy megállapítható-e visszalépés a védelmi szintben, a visszalépés a XXI. cikk (1) bekezdésének a hatálya alá tartozik-e, végül az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének függvényében vizsgálni kell a visszalépésben megnyilvánuló korlátozás alkotmányosságát (Abh., Indokolás [95]).
- [60] 2.2. Az előző pontban kifejtetteket a konkrét ügyre alkalmazva, és az indítványhoz kötöttség elve alapján [Abtv. 52. § (2) bekezdés] megvizsgálva, hogy az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdéséből levezetett ún. visszalépés tilalmának a követelményét sérti-e a támadott szabályozás, az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [61] Amint fentebb említésre került, az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben kialakított gyakorlat értelmében a természet állapotát érintő ügyekben a normával korábban lefektetett védelmi szintből kell és lehet kiindulni, az alkotmányjogi vizsgálatnak nem a környezet eredeti vagy kívánatos állapota szolgál alapul. Ezért jelen ügyben is elsőként ezt a viszonyítási pontot kellett megtalálni, mert alkotmányjogilag csak ehhez képest értelmezhető kérdés az, hogy a jogszabályokkal biztosított (környezet- és természet)védelmi szint csökkentését eredményezik-e a Korm.r. előírásai.
- [62] 2.2.1. Az indítványozók arra hivatkoztak, hogy megítélésük szerint a beépítési szabályok módosításával a Korm.r. megváltoztatja a település arculatát, élhetőségét stb., lerontja a Balaton esetében kiemelten fontos tájképvédelmi, településképvédelmi és természetvédelmi követelményeket, mindez pedig a környezet állapotára vonatkozó védelmi szintben bekövetkezett visszalépést jelent. Az utólagos normakontroll indítvány kifejezetten a magaspart érintett része természetes állapotának a megváltoztatását sérelmezte.
- [63] Egyik indítványban sem került megjelölésre olyan konkrét, hatályos – például természetvédelmi – jogszabályi előírás, amelyhez viszonyítva a kérelmezők álláspontja szerint a támadott előírások a módosítás tényén túl, kifejezetten a védelmi szintben történő visszalépést jelentenek.

- [64] Egyedül a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Balaton-törvény) preambulumát említették az indítványozók, ezt a törvényt azonban 2019. március 15-től hatályon kívül helyezték.
- [65] Illetve ezen túlmenően az indítványozók – szintén konkrét jogszabályi hivatkozás nélkül – a balatonvilágosi magaspart helyi védettségére hivatkoztak.
- [66] Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az indítványozók hivatkozása ilyen módon helyt foghat-e.
- [67] A Korm.r. támadott előírásai által érintett terület nem tartozik az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében nevesített, a nemzet közös örökségének körébe tartozó elemek közé {vesd össze ezzel szemben például az erdők tekintetében: 9/2024. (IV. 30.) AB határozat, Indokolás [29]; 3047/2024. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]; 3178/2022. (IV. 22.) AB határozat, Indokolás [38]; 14/2020. (VII. 6.) AB határozat, Indokolás [24]; a termőföld tekintetében: 3046/2024. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [33]; 24/2023. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [41]; 3135/2021. (IV. 22.) AB határozat, Indokolás [36]; 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [16]; a biológiai sokféleség tekintetében: 3330/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [30]; 28/2017. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [43]–[44]; a műemlékvédelem tekintetében: 25/2021. (VIII. 11.) AB határozat, Indokolás [63]; a kulturális javak tekintetében: 3042/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [92]; a vízkészlet tekintetében: 3196/2020. (VI. 11.) AB határozat, Indokolás [11]; 13/2018. (IX. 4.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [68] A fentiekén túl az Alaptörvény P) cikkében nem nevesített elemek is védelmet élvezhetnek, és a régi Balaton-törvénnyel kapcsolatban a 3071/2019. (IV. 10.) AB határozat meg is állapította, hogy a „Balaton önmagában is olyan egyedülálló természeti érték, mely érték környezeti állapotának, illetőleg önmagában a balatoni tájnak a megóvása is az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésének megfelelően az állam és mindenki kiemelt kötelezettsége. A Balaton környezeti állapotának megóvása ugyanakkor az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésének keretei között, az egészséges környezethez való joggal összefüggésben is értelmezhető [...]” (Indokolás [15]). A régi Balaton-törvény helyett jelenleg a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: Trtv.) IX–XIV. Fejezete tartalmazza a vonatkozó, egyebek mellett a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetre vonatkozó előírásokat.
- [69] A Korm.r. 6/K. §-a az érintett balatonvilágosi beruházással összefüggésben – kifejezett megfogalmazása szerint – a településrendezési tervtől [az épített környezet alakításáról és védelméről szóló a 1997. évi LXXVIII. törvény 10. § (1) bekezdés a) pontja alapján ez a települési önkormányzat képviselő-testülete által elfogadott helyi építési szabályzat] és az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 53/1997. (XII. 20.) Korm. rendeletről (OTÉK) való eltéréseket szabályozza. Ezek a jogszabályok – tehát amelyektől a Korm.r. anyagi jogi szempontból eltérést enged – nem tartalmaznak olyan, a balatoni tájra vonatkozó környezet- vagy természetvédelmi előírásokat, amelyekhez képest a visszalépés tilalma – amelyre az indítványozók a kérelmüket alapították – a 3071/2019. (IV. 10.) AB határozatban foglalt megfontolásokra is figyelemmel értelmezhető lenne. Amint viszont azt amicus curiae beadványában az Építészeti és Közlekedési Minisztérium építészeti államtitkára is kifejezetten hangsúlyozta, a Korm.r. nem érinti a Trtv. rendelkezéseinek alkalmazhatóságát, azok továbbra is vonatkoznak a szóban forgó területen megvalósuló beruházásra.
- [70] 2.2.2. A helyi védettség tekintetében a következőket lehetett megállapítani.
- [71] Balatonvilágos Község Önkormányzata Képviselő-testületének a Balatonvilágos Község településképi védelméről szóló 18/2017. (XII. 29.) önkormányzati rendeletének (a továbbiakban: Településképi Ör.) 3. számú, „helyi értékvédelmi területek” címet viselő melléklete a település helyi területi védelem alatt álló területei között c) pont alatt szerepelteti „a Szabályozási terven tv3 jellel jelölt geológiai érték területe (magaspart)” elnevezésű területet. Az Alkotmánybíróság megkeresésére Balatonvilágos polgármestere ezzel összefüggésben azt a tájékoztatást adta, hogy az érintett területek helyrajzi szám szerinti lehatárolása nem történt meg, a szabályozási tervlapok tv1, tv2 és tv3 jelölései tartalmazzák a rajzi lehatárolásokat. A Club Aliga területét a tv3 terület érinti, amely egybeesik az All jelű felszíni mozgásveszélyes területjelzéssel. A jelenlegi helyrajzi számozás szerint ez a 292/14 helyrajzi számú ingatlan „Szélső utcával szomszédos, Rózsa utcától Balatonfőkéj felé irányába terülő részének felel meg”. Ez azt jelenti, hogy jelen esetben nem a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) szerinti helyi védett természeti területről van szó. A Településképi Ör. a Korm.r.-ben megjelölt ingatlanok közül a 292/14 helyrajzi számú ingatlanok egy részét helyi értékvédelem alá helyezte.
- [72] Megjegyzendő egyébiránt, hogy a Korm.r. 2. mellékletében foglalt táblázat 49. sorában megjelölt ingatlanok közül nem csak ez az ingatlan érintett: a Településképi Ör. 3. számú melléklet a) pontjában szerepel még általánosságban „a Szabályozási terven tv1 jellel jelölt volt Club Aliga értékes zöldfelülete”, továbbá a b) pontban „a Szabályozási terven tv2 jellel jelölt magasparti sétány értékes zöldfelülete: [...] be) Szélső utca – hrsz. 291, [...]” is feltüntetésre

- került. Ugyanakkor a 291 hrsz. ingatlanra vonatkozóan a Korm.r. 6/K. §-a nem határozott meg kivételes beépítési szabályokat.
- [73] Az értékvédelem mibenlétét illetően egyrészt a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényből kell kiindulni, amely szerint a településképi védelme a település vagy településrész jellegzetes, értékes, illetve hagyományt őrző építészeti arculatának és szerkezetének – az építészeti, táji érték és az örökségvédelem figyelembevételével történő – megőrzését vagy kialakítását jelenti. Másrészt a Településképi Ör. 5. § 6. pontja értelmében a „helyi értékvédelmi terület olyan területi védelemmel érintett ingatlanok együttese, amely az épített és természeti környezet egyes összefüggő részeire, valamint az ahhoz kapcsolódó térre, utcára, utcaszakaszra terjed ki, és a megjelenésével a településrész és a környezete arculatát meghatározó építmények együttest alkotnak, és melyeket a Rendelet védetté nyilvánított. A helyi értékvédelmi területi védelem magába foglalja a településszerkezetet, a településképi elemeket, formákat, a jellegzetes építési anyagokat, a terület meghatározó színvilágát, valamint kiterjed a település képi jelentőségű közterületek felületeire és zöldterületeire is. Magába foglalja továbbá az utcahálózat, telekszerkezet, beépítési mód, a jellegzetes építési vonal védelmét is.”
- [74] Ami a védelem tartalmát illeti, a Településképi Ör. elsősorban különböző építészeti követelményeket határoz meg a 39–44. §-ban (például a település jellegzetes szerkezete, telekrendszer, utcavonal-vezetése megőrzésének a követelménye; az építmények összhangja; a hagyományos kerítés- és kapuformák, építményfajták, növényzet megtartása; közterület-alakítási terv; a nyílás- és falfelületek arányának, a párkánymagasságnak a megtartása; kilátásvédelem biztosítása stb.). Továbbá az Ör. 44. § (2) bekezdése szerint a tv2 jelű magasparti sétányon épület csak a helyi építési szabályzat mellékletében kijelölt építési helyen helyezhető el, a tv3 jelű, helyi területi védelem alatt álló területen (geológiai érték) pedig csak a partstabilizáláshoz szükséges mérnöki létesítmények, gyalogutak, információs táblák létesíthetők, ezt zöldfelületként kell fenntartani, a geológiai értékek megtekinthetőségét biztosítani kell.
- [75] A fentiek alapján Balatonvilágos egyes zöldterületei és a balatonvilágosi löszfal mint természeti képződmény értékvédelem alá helyezésének, valamint a magaspart egy részén a beépítés korlátozásának a célja a jelenleg hatályos szabályok – tehát az önkormányzat által választott jogi megoldás – alapján nem egy különlegesen jelentős egyedi természeti (geológiai) terület/érték érintetlenségének, állagának és jellegének a megőrzése. Erre mutat egyrészt az a tény, hogy az önkormányzat nem a Tvt. alapján nyilvánította védetté a területet (vö. 24. §, 28. §). Másrészt a magaspartot nem teljes terjedelmében érinti a helyi értékvédelem.
- [76] A település zöldterületei és maga a löszfal (magaspart) jelenleg tehát nem az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése által említett, a nemzet közös örökségét képező természeti erőforrásként – természetvédelmi szempontok miatt – áll helyi védelem alatt. A jogszabályi cél a település arculatának a védelme, az egységes (építészeti) karakter és a kilátásvédelem megőrzése. A Korm.r.-ben meghatározott, az általánostól eltérő beépíthetőségi és egyedi építési szabályok ezt nyilvánvalóan érintik, a település – és a magaspart – arculata (a konkrét megvalósítás függvényében) jelentős mértékben megváltozhat.
- [77] Az egészséges környezethez való jogból levezetett visszalépés tilalma azonban nem automatikusan, bármilyen természeti képződményt érintő változás esetében, hanem funkciója szerint érvényesül. A természet alkotmányjogi védelmének, valamint a non-derogation elvének a funkcionális gyökere pedig alapvetően az (emberi) élet feltételeinek a biztosítása („a visszalépés, a védelem csökkentése visszafordíthatatlan folyamatokat indíthat meg, amelyeket az (egészséges) élet alapjainak a megőrzése érdekében meg kell előzni” (Abh., Indokolás [90])). Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése tekintetében annak megítélésakor, hogy a természetet érintően fennálló jogszabályi védelmi szintben visszalépés történt-e, csak a környezet és a természet(i) erőforrások) védelmére vonatkozó előírás módosítása lehet releváns és vizsgálható tényező.
- [78] A természeti táj egyes elemeinek településképvédelmi szabállyal történő védelme, amelynek a célja a település arculatának a megőrzése, az egészséges környezethez való joggal nem hozható összefüggésbe. Ennek oka, hogy az arculatvédelem nem áll kapcsolatban a non-derogation elvének funkcionális gyökerével, amely a gyakorlat szerint az (emberi) élet feltételeinek közvetlen vagy legalább közvetett biztosítása.
- [79] 2.3. Miután a fentiek szerint az ügyben az indítványozók nem hivatkoztak olyan jogszabályi előírásra – és ilyet az indítványozók által előterjesztettek alapján az Alkotmánybíróság sem tudott azonosítani –, amelynek tartalma az egészséges környezethez való joggal összefüggésbe lett volna hozható, és amelyhez képest ekként a védelmi szintben történő visszalépés tilalma vizsgálható kontextusba helyezte volna a támadott Korm.r.-t, az Alkotmánybíróság az indítványt mint megalapozatlant elutasította.
- [80] 3. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság az ügyben sem az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdésének, sem XXI. cikk (1) bekezdésének vagy ezzel összefüggésben az utólagos normakontroll indítványban hivatkozott P) cikk

(1) bekezdésének a sérelmét nem állapította meg, ezért az indítványokat a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

[81] 4. A határozat Magyar Közlönyben való közzététele az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondatán alapul.

Budapest, 2024. július 9.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/2785/2023.

Az Alkotmánybíróság 17/2024. (VII. 23.) AB határozata az ügyvédi letétbe helyezett letét kifizetésével kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* és *dr. Patyi András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését sértő, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség áll fenn annak következtében, hogy a törvényalkotó nem teremtette meg teljeskörűen annak a törvényi garanciáit, hogy az ügyvédi letétbe helyezett letét kifizetésre kerüljön annak, akit az a letéti szerződés alapján, vagy a szerződés megszűnésekor megillet, azonban azt a letétet kezelő ügyvéd (letéteményes) bármely okból nem fizeti vissza.
Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2025. június 30-ig tegyen eleget.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.21.577/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője útján (dr. Kiss Csaba ügyvéd) – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.21.577/2019/5. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.574/2018/4/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel az álláspontja szerint ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogával, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tisztességes bírósági eljáráshoz való jogával.

- [2] 2. Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a rendelkezésre bocsátott bírósági döntésekben foglaltak szerint a következőképpen foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó mint letevő és egy ügyvéd között 2007. október 18-án létrejött letéti szerződés alapján az indítványozó 29 millió Ft-ot letétbe helyezett egy későbbi időpontban megvalósítandó ingatlanberuházás fedezeti igazolásaként. A szerződésben rögzítették, hogy a letét összege az indítványozó által adott, két tanú által aláírt meghatalmazás alapján fizethető ki a meghatalmazott részére. Az indítványozó 2007. november 14-én megkísérelte felvenni a befizetett letéti összeget, de az ügyvédtől azt a tájékoztatást kapta, hogy azt meghatalmazás alapján 2007. november 5-én kifizette (az ügyvéd saját) testvérének. A meghatalmazáson – mint később bebizonyosodott – nem az indítványozó aláírása szerepelt, azt helyette az ügyvéd testvére írta alá.
- [4] 2.2. Az indítványozó az ügyvéddel szemben a Pest Megyei Ügyvédi Kamara előtt panasszal élt, amely az ügyvédet vétkesnek találta, és megállapította, hogy az ügyvéd szándékos fegyelmi vétséget követett el, és vele szemben pénzbírság fegyelmi büntetést szabott ki.
- [5] Az indítványozó az ügyvéd testvérével szemben fizetési meghagyás kibocsátását kezdeményezte a 29 millió Ft és járulécai megfizetésére, a fizetési meghagyás jogerőre emelkedett.
- [6] Az indítványozó – a kamarai panasszal párhuzamosan – az ügyvéddel szemben pert indított a 29 millió Ft és járulécai megfizetésére iránt, a Fővárosi Ítéletábla jogerős ítéletében megállapította, hogy az ügyvéd és testvére a 29 millió Ft és járulécai megfizetésére egyetemlegesen köteles.
- [7] 2.3. Tekintettel arra, hogy az ügyvéddel és testvérével szemben lefolytatott végrehajtási eljárások nem vezettek eredményre, az indítványozó pert indított az ügyvéd felelősségbiztosítójával (Magyar Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesülete, MÜBSE) mint I. rendű (a továbbiakban: Biztosító) és az ügyvéddel mint II. rendű alperessel szemben helytállási kötelezettség megállapítása és szerződés részleges érvénytelensége iránt.
- [8] A jogosulatlan letétkifizetés időpontjában az ügyvédnek érvényes és hatályos felelősségbiztosítása volt 15 millió Ft károkozás erejéig a Biztosítónál. A biztosítási szerződésre irányadó, 2006. július 1-jétől hatályos, „Biztosítási feltételek” megnevezésű általános szerződési feltételek II. pontja szerint „[a] biztosított ellen érvényesített kár, amelyet a biztosított vagy alkalmazottja jogellenesen, az ügyvédi tevékenységre [az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (a továbbiakban: régi Ügytv.)] 5. § (1) bekezdés a)–d) pontja] vonatkozó szabályok megsértésével – ide értve a jogszabály, valamint a bírói gyakorlat ismeretének hiányát is (műhiba), – vagy mint kirendelt védő, pártfogó ügyvéd, gyám, gondnok, ügygondnok, hagyaték gondozója, végrendeleti végrehajtó, végrendeleti, hagyatéki felszámoló, ügyvédi letét kezelője (pénz, érték őrzésének kivételével) e minőségében okozott”. A biztosítási feltételek III.3.1.6. pontja szerint nem téríti meg a Biztosító azt a kárt, „amely a letétként vagy egyéb jogcímen átadott, illetve átutalt összeggel való elszámolás elmaradása miatt keletkezik, kivéve, ha a biztosított az átvett összeggel azért nem tud elszámolni, mert azt tévedésből, megtévesztésből vagy felróható módon (figyelmetlenség) jogosulatlanul fizette ki, – a jogügyletben résztvevő másik fél részére.”
- [9] A Biztosító Szolgáltatási Bizottsága 2008 januárjában hozott határozatával az indítványozó kárigényét a biztosítási feltételek III.3.1.6. pontjára hivatkozással elutasította. A Biztosító Panaszbizottsága 2009 márciusában ezt a határozatot helybenhagyta; kifejtve, hogy a hamis meghatalmazást benyújtó személy nem válik a jogügylet részévé, mert jogügyleten a letéti szerződést kell érteni.
- [10] Az indítványozó a Fővárosi Törvényszékhez benyújtott elsődleges kereseti kérelmében annak megállapítását kérte, hogy a Biztosító köteles helytállni az ügyvéd által okozott kárért (a biztosítási összeg erejéig). Másodlagosan azt kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a biztosítási feltételek III.3.1.6. pontjának érvénytelenségét elsődlegesen jogszabályba ütközés, másodlagosan tisztességtelenség okán. Hivatkozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvénynek (a továbbiakban: régi Ptk.) a szerződés semmisségére, a szerződési feltétel tisztességtelenségére, illetve a biztosítási szerződésekre vonatkozó rendelkezéseire, a régi Ügytv. 10. § (2) bekezdésére, valamint az Alkotmány 13. §-ára.
- [11] Az első fokon eljáró bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Biztosító jogszabályba ütköző módon zárta ki felelősségét az ügyvéd letétkezeléssel okozott kárának a megtérítési kötelezettsége alól, ezért megállapította a Biztosító helytállási kötelezettségét 15 millió Ft (és annak 2008 februárjától számított kamatai) erejéig. A másodlagos kereseti kérelemmel kapcsolatban a bíróság azt állapította meg, hogy az ügyvéd és a Biztosító között létrejött szerződés nem minősül fogyasztói szerződésnek, ezért az indítványozó nem kérheti a szerződési kikötés tisztességtelenségének és érvénytelenségének megállapítását, viszont az érvénytelenségére hivatkozhat.
- [12] 2.4. Az ítélet ellen a Biztosító nyújtott be fellebbezést, melyben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság döntésének hatályon kívül helyezését és a bíróság új eljárás folytatására és új határozat hozatalára kötelezését kérte.

- [13] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletbíróság az elsőfokú ítélet fellebbezésével érintett részét megváltoztatta, és a keresetet elutasította. Az ítéletbíróság nem osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a Biztosító jogszabályba ütköző módon zárta ki helytállási kötelezettségét az adott esetekre vonatkozóan. A bíróság álláspontja szerint a régi Ügytv. annyiban érinti a szerződéses szabadságot, hogy ez alapján az ügyvéd köteles felelősségbiztosítást kötni, azonban az nem következik belőle, hogy az ügyvédi tevékenységek törvénybeli felsorolása a felelősségbiztosítás tartalmát is meghatározná. A régi Ügytv. rendelkezései a felelősségbiztosítási jogviszony tartalmára vonatkozó szabályozást nem írnak elő, ezért a szerződéses jogviszony tartalmát a felek szerződése határozza meg. A bíróság megjegyezte, hogy „a jogalkotói cél kétségtelenül az, hogy az ügyvédi tevékenységgel okozott kár megtérítésére megfelelő fedezet legyen, az ezzel összefüggő kötelezettség azonban az ügyvédet és nem a biztosítót terheli, ezért nem értékelhető az utóbbi terhére, ha az ügyvéd nem valamennyi tevékenységére kiterjedő biztosítást köt”. A bíróság álláspontja szerint a Biztosító helyesen hivatkozott arra, hogy „a felek szerződéses szabadságából következően a biztosítási szerződésben szabadon határozhatják meg a biztosítási események körét egyrészt a biztosítási esemény meghatározásával, másrészt kizárások alkalmazásával. [...] A biztosító kockázatviselése a szerződésben meghatározottnál szélesebb körre nem terjedhet ki”.
- [14] 2.5. A másodfokú ítélettel szemben az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet a Kúriához, a régi Ügytv. 5. § (1) bekezdésének, 10. § (2) bekezdésének, a régi Ptk. 559. § (1) és (3) bekezdésének, 567. § (1) bekezdésének, 200. § (1) bekezdésének, valamint az Alkotmány 13. § (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozva. A Kúria a jogerős ítéletet helybenhagyta.
- [15] Az indítványozó érvelése szerint a régi Ügytv. 10. § (2) bekezdésének kötelező előírásai miatt a felek nem állapíthatják meg szabadon a szerződés feltételeit, a Magyar Ügyvédi Kamara 1/2000. (V. 22.) számú iránymutatásának 2. pontja alapján érvényesül típuskényszer. Az ügyvédek csak a Biztosítóval vagy az ő biztosítási szabályzatával lényegében megegyező szabályzatot alkalmazó felelősségbiztosítóval köthetnek felelősségbiztosítási szerződést.
- [16] Az indítványozó állítása szerint a Biztosító biztosítási feltételeinek kifogásolt rendelkezései az elsőfokú eljárás során csatolt ombudsmani jelentések szerint is sértik a tulajdonhoz való alkotmányos jogot.
- [17] A Biztosító felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult; rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából kikövetkeztethetően nem tartotta megalapozottnak az indítványozónak az Alkotmány 13. §-ára történő hivatkozását, a felülvizsgálat ezért e körben kizárt (mivel a döntés e részében elsőfokon jogerőre emelkedett).
- [18] A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal abban a kérdésben, hogy a Biztosítási Feltételek III.3.1.6. pontja nem tér el a régi Ptk. biztosításra vonatkozó rendelkezéseitől, és nem ütközik a régi Ügytv.-be sem; a régi Ptk. 200. § (1) bekezdése és 536. §-ában foglaltak alapján a felek szabadon határozhatják meg az ügyvédi felelősségbiztosításra vonatkozó szerződésben azt az eseményt, amely bekövetkezése esetén a biztosító helytállni köteles. Az alkalmazott kizárás nem üresíti ki a régi Ügytv. 10. § (2) bekezdésében meghatározott biztosítási kötelezettséget, mivel „a tipikusan szakmai műhibára visszavezethető kár megtérítése alól letétkezelés esetén is mentesíti a biztosított ügyvédet”.
- [19] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állította.
- [20] Álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított, tisztességes eljárásból való joga azért sérült, mert a Kúria nem vette figyelembe a perben becsatolt, az állampolgári jogok országgyűlési biztosának OBH 1357/2003. számú jelentését (a továbbiakban: OBHj.), illetve az alapvető jogok biztosának az AJB-3514/2012. számú ügyben tett jelentését (a továbbiakban: AJBj.). Az indítványozó idéz az AJBj.-ből annak igazolására, hogy „az ügyvédi felelősségbiztosításnak az ügyvéd által ténylegesen és ügyvédi tevékenység jogcímén végzett valamennyi tevékenységre – a végzett tevékenységek kizárólagos vagy fakultatív jellegére tekintet nélkül – ki kell terjednie.” „A kizárásokkal kapcsolatban fontos arra is felhívni a figyelmet, hogy a kötelező felelősségbiztosítások esetén a biztosítási szolgáltatások szerződésben rögzített korlátozásai nem üresíthetik ki azon szabályozási célt, hogy a felelősségbiztosítás kötelező igénybevételével terhelt biztosítottak ügyfelei – tipikusan szakmai műhibára visszavezethető – kárainak bizonyos fokú megtérülése ne függjön a károkozó biztosított ügyvéd anyagi teherviselő képességétől.” Az indítványozó hivatkozik továbbá arra, hogy az AJBj. összegző része szerint nem felel meg a tisztességes eljárás követelményének a szabályozás. Hivatkozik arra, hogy a jelentés szükségesnek tartja a jogszabály kiegészítését, pontosítását (ugyanakkor az idézetként jelzett szöveg abban a formában nem található meg az AJBj.-ben; az a felvetések megfontolásának szükségességét hangsúlyozza).

- [21] Az indítványozó – az AJBj.-ben foglaltakra hivatkozva – utal az Alkotmánybíróság 58/B/2011. AB határozatának azon megállapítására, hogy az ügyvédi felelősségbiztosítás az ügyvéd-ügyféli bizalom anyagi hátterét biztosítja. Az OBHj.-nek a következő megállapításait idézi: a Biztosító és a Magyar Ügyvédi Kamara „elzárkózása azt mutatja, hogy erre nem kívánnak megoldást találni, holott arra az egyértelmű kérdésre kell választ adni, hogy a biztosító felel-e az ügyfél által ügyvédi letétbe helyezett összegért, ha az ügyvéd azt nem fizeti vissza az ügyfélnek. Álláspontom szerint a válasz igen, tehát az ügyvédi letétbe helyezett összegért az ügyvédi felelősségbiztosítás alapján a biztosítónak felelnie kell. [...] Amennyiben a letétbe helyezett összegért való helytállás nem lehet kétséges, úgy megvalósulhat a legfőbb cél: az ügyfelek védelme. Ha ez a védelem akár a biztosító útján teljesül, úgy a bizalmi viszony töretlen marad, és az elkövetkező időben, megfelelő biztosítással nem fordulhat elő hasonló sérelem.”
- [22] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét látja abban, hogy a Kúria ezekre az érvekre semmilyen módon nem adott választ; kifogásolja továbbá a Kúria indokolásának részletességét és terjedelmét. Hivatkozott arra, hogy az Alkotmány 13. cikkére alapított kérelme és annak indokolása nem került elbírálásra az eljárás során, holott mindvégig hivatkozott a már megszerzett, illetve meglévő tulajdonhoz való alkotmányos alapjogának sérelmére.
- [23] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tulajdonhoz való jogának a sérelmét abban látta, hogy a Kúria nem tartotta jogszabályba ütközőnek a Biztosítási Feltételek III.3.1.6. pontját, ezáltal megakadályozta, hogy kártérítés útján az elvesztett tulajdonának egy részéhez hozzájusson. Az indítványozó kérte továbbá, hogy eljárása során az Alkotmánybíróság vegye figyelembe az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogbiztonság követelményét is.
- [24] Az indítványozó indítványát több alkalommal kiegészítette. E körben hivatkozott arra, hogy bár az ügyben becsatolta azokat a határozatokat, amelyek az ügyvéd felelősségét, illetve fizetési kötelezettségét megállapították, ezeket az okirati bizonyítékokat a bíróságok nem tették vizsgálat tárgyává; ez is sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Az indokolt bírósági döntéshez való joggal kapcsolatban hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatára, illetve az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én létrejött Egyezmény 6. cikkére.
- [25] Az indítványozó állította, hogy bár beadványaiban mindvégig elsődlegesen a Biztosító helytállási kötelezettségének megállapítását kérte, azonban kérelmét (és az ennek alapjául szolgáló okirati bizonyítékait) a bíróságok nem vizsgálták.
- [26] Az indítványozó tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy a végrehajtási eljárás következtében 2021 júliusától havi 19 505 Ft-ot kapott; azonban az ügyvéd 2022 októberében bekövetkezett haláláig levont összegek kizárólag a végrehajtás költségét fedezték. Tekintettel arra, hogy az ügyvéd testvére már az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványt megelőzően elhunyt, így az indítványozó kára (egy részének) megtérítését kizárólag a biztosítótól várhatja.
- [27] Az indítványozó hivatkozott továbbá arra, hogy az eljáró bíróságok nem ismerték fel ügyének alapjogi érintettségét, valamint, hogy a bíróságok döntése nem felel meg az Alkotmánybíróság 58/B/2011. AB határozata elveinek.
- [28] Az indítványozó nyilatkozott arról, hogy az alkotmánybírósági eljárás esetleges sikertelensége esetén az EJEB-től kíván jogvédelmet kérni. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy az ügy mind egészségét, mind családi és szociális helyzetét rendkívül hátrányos módon érinti.

II.

Az Alkotmánybíróság az alábbi alaptörvényi rendelkezések alapján hozta meg döntését.

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [29] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.

- [30] 1. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető, és az ítélettel szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége. Az indítványnak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, illetve XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító része az Abtv. 52. § (1) bekezdésében és (1b) bekezdésében foglalt követelményeket is teljesíti. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, illetve az Egyezményvel kapcsolatos részét nem önálló indítványi elemnek, hanem az érvelés olyan részének tekintette, mely önálló elbírálást nem igényel; szintén e körben vizsgálta az indítványnak az alapjogi érintettség fel nem ismerésére, illetve az 58/B/2011. számú AB határozata elveivel való ellentétére utaló részét.
- [31] 2. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekhez kapcsolódóan alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg. Ebből következően a testület a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek következtében felmerülhet-e olyan szempont, amely alapján megkérdőjelezhető, hogy a Kúria, illetve a másodfokú bíróság döntése megfelel az Alaptörvénynek.
- [32] 3. Az indítványozó a perben annak megállapítását kérte, hogy a Biztosító köteles helytállni az általa biztosított ügyvéd által okozott azon kárért, amely a letét vissza nem fizetéséből eredt, és amely megfizetésének kötelezettségét jogerős bírósági ítélet megállapította, csakúgy, mint az ügyvéd fegyelmi felelősségét. Már az elsőfokú bíróság is akként azonosította az eldöntendő jogkérdést, hogy érvényes-e a biztosítási szerződés azon korlátozó kikötése, mely alapján a letét visszafizetéséért csak szűk körben, a tipikus ügyvédi műhiba esetén van helytállási kötelezettsége a Biztosítónak, egyéb esetben (és az indítványozó esete is ide tartozott) nincsen; a jogszabályok lehetővé tették-e ilyen tartalmú szerződés kötését a Biztosító és az ügyvéd között. [Ez a korlátozó rendelkezés – az ügyvédekre vonatkozó jogi szabályozási környezet számottevő változása ellenére is – a mai napig része a Biztosító által kötött felelősségbiztosítási szerződéseknek (lásd „IX. Kizárt kockázatok” 6. pontja)]. Az indítványozó másodlagos kereseti kérelme a szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására irányult; ezt a kereseti kérelmet az elsőfokú bíróság elutasította. E döntéssel szemben nem nyújtott be fellebbezést az indítványozó, így az első fokon jogerőre emelkedett. Fellebbezésében az indítványozó azt sem kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a Biztosítási Feltételek III.3.1.6. pontja alá tartozóként azonosította ügyét (hiszen ha nem vonatkozott volna rá a kizárás, eleve nem kellett volna vizsgálni a kizárási kikötés érvényességét).
- [33] 4. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hivatkozik arra, hogy gyakorlata szerint „különbséget kell tenni a polgári jogi és az alkotmányos tulajdonvédelem között, a kettő nem azonos: az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkori közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. A tulajdonjog magánjogi korlátja nem esik szükségképpen egybe az alapjogi korlátozással, a szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának pedig nincs polgári jogi megfelelője {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]; 7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [45]}. Az Alkotmánybíróság azt is kifejtette, hogy nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyronvesztést szenvedett el (vagyonhiányához nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelméről nem lehet eszköze vagyronjogi perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának {3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}; {3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]}
- [34] Az indítványozó által indított megállapítási per alapvetően a károkozó ügyvéd tulajdonjogát érintette (mivel a Biztosító helytállási kötelezettségének hiányában saját vagyonával felelt a károkozásért), azonban a gyakorlatban kétségtelenül kihatott az indítványozó vagyronjogi követelésének megtérülésére is. Ez a kapcsolat azonban esetleges és távoli. Az indítványozó vagyroni kára a károkozó ügyvéd vagyroni helyzete miatt nem térült meg, ő és testvére együttesen okozták, és egyetemlegesen feleltek a kárért. Az ügyvéd és a Biztosító által kötött felelősségbiztosítási szerződés felelősséget kizáró III.3.1.6. pontja az indítványozó és az ügyvéd közötti letéti szerződés megkötésekor és a letét jogosulatlan kifizetésekor is hatályban volt, így – amennyiben ez a szerződési kikötés nem ütközött jogszabályba – eleve nem érinthette az indítványozó tulajdonjogát. (Az indítványozó ugyanis már a letéti szerződés megkötésekor sem várhatta azt, hogy az ügyvéd által a letétkezeléssel okozott kárért a Biztosító helytáll, amennyiben a kár nem műhibából, vagyis nem abból ered, hogy az ügyvéd az általa átvett összeggel azért nem

tud elszámolni, mert azt tévedésből, megtévesztésből vagy felróható módon, figyelmetlenségből jogosulatlanul fizette ki a jogügyletben részt vevő másik fél részére. A helyállási kötelezettség nem terjedt ki tehát arra az esetre, ha a letétet a jogügyletben részt nem vevő fél részére fizetik ki.) A fentiekre tekintettel nem merül fel az a kétely, hogy a Kúria, illetve a jogerős döntés esetlegesen sértheti az indítványozó tulajdonjogát.

- [35] 5. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét négy ok miatt állította: egyrészt, hogy a bíróságok nem vizsgálták a Biztosító helyállási kötelezettségének megállapítására vonatkozó kérelmét, másrészt, hogy a Kúria nem adott választ az OBHj.-vel, illetve az AJBj.-vel kapcsolatos érveire, harmadrészt, hogy a Kúria nem foglalt állást az Alkotmány 13. §-ának állított sérelméről, negyedrész pedig, hogy az indokolás nem megfelelő részletességű.
- [36] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróságok vizsgálták a Biztosító helyállási kötelezettségének megállapítására vonatkozó kérelmét; olyannyira, hogy az elsőfokú bíróság meg is állapította azt. A jogerős döntés és a Kúria felülvizsgálati határozata viszont elutasította ezt a kereseti kérelmet.
- [37] Az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító további része, nevezetesen, hogy a Kúria nem indokolta meg, hogy az állampolgári jogok országgyűlési biztosának, valamint az alapvető jogok biztosának a jelentését miért nem vette figyelembe, illetve hogy az Alkotmány 13. §-ának állított sérelméről miért nem foglalt állást a testület (és ezek miatt a döntés indokolása nem megfelelő részletességű), csak az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata alapján végezhető el. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve érdemben bírálta el.

IV.

- [38] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [39] 1. Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy az állampolgári jogok országgyűlési biztosának, illetve az alapvető jogok biztosának a jelentése a jelen ügyben a bíróságok által kötelezően figyelembe veendő, olyan quasi jogszabálynak tekinthető-e, amelyekre a bíróságoknak a döntéshozataluk során tekintettel kell lenniük (az eljárás tisztességessége ugyanis ebben az esetben válhatna vitathatóvá).
- [40] Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény 20–26. §-ában szabályozta azokat az intézkedéseket, amelyeket az országgyűlési biztos megtehetett, ha alkotmányos jogokkal kapcsolatos visszásságot észlelt; a hatályos szabályozás szerint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 30–38/E. §-a tartalmazza az alapvető jogok biztosának intézkedési lehetőségét. E körben – röviden összefoglalva – a biztos ajánlásokat tehet különböző intézkedések megtételére, amely ajánlásokat a címzettnek meg kell fontolnia, ha azokkal nem ért egyet, azt jeleznie kell a biztosnak, vagy végre kell hajtania az ajánlásban foglaltakat. Mindezek elmulasztásának a szankciója az lehet, hogy a biztos az ügyet az Országgyűlés elé terjeszti, amely kivizsgálhatja azt.
- [41] Az OBHj.-ben foglalt vizsgálat alapja egy, az indítványozóhoz hasonló ügy volt, amelyben a panaszos szintén nem kapta vissza az ügyvédi letétbe helyezett pénzét, és a Biztosító sem térítette azt meg. (Az ügyben bíróság megállapította az ügyvéd büntetőjogi felelősségét, az ügyvéd egyéni vagyonára vezetett végrehajtás nem járt sikerrel.) Az OBHj. egyrészt jogalkotásra (áldozatvédelmi törvény) tett javaslatot, másrészt ajánlást tett a Magyar Ügyvédi Kamara részére – többek között – kamarai áldozatvédelmi alap létrehozására vagy a felelősségbiztosítás módosítására abból a célból, hogy az ügyvédi letétbe helyezett összeg a letétbe helyezőnek akkor is visszafizetésre kerüljön, ha azt az ügyvéd jogellenesen nem fizeti vissza az ügyfélnek.
- [42] Az AJBj.-ben foglalt vizsgálatot az alapvető jogok biztos hivataltól indította. Vizsgálatának összegzésében egyrészt arra a megállapításra jutott, hogy egyes, a kötelező felelősségbiztosítással kapcsolatos kérdéseket (így pl. a lehetséges korlátozásokat, felelősségkizárásokat) jogszabályi szinten kell rendezni, másrészt, hogy a felelősségbiztosításnak ki kell terjednie a régi Ügytv. 5. § (3) bekezdésében szabályozott, az ügyvéd által fakultatívan végezhető tevékenységek teljes körére. Az AJBj. felkérte a közigazgatási és igazságügyi minisztert az ügyvédi (szakmai) felelősségbiztosításra vonatkozó teljes jogi szabályozás felülvizsgálatára és arra, hogy „az érintett szakmai szervezetek és köztisztviselők bevonásával dolgozzon ki olyan módosításokat, amelyek a jelentésben jelzett, alapvető joggal összefüggő visszásságok bekövetkeztének a lehetőségét kizárják, továbbá a pontos, megfelelő, koherens és garanciális szabályozással érvényre juttatják a jogbiztonság követelményét”.
- [43] A fentiekből az következik, hogy az állampolgári jogok országgyűlési biztosának, illetve az alapvető jogok biztosának a jelentésében foglalt állásfoglalások, intézkedési javaslatok a címzettek részére fogalmazzák meg kötelezettséget, harmadik személyek részére ilyen kötőerővel még maga az ajánlás (nemhogy a jelentés egyes megállapításai) sem bír. A jelentések egyes megállapításai a felek által érvként megjeleníthetőek a bírósági

- eljárásokban, azonban nem tekinthetők azonos súlyúnak azzal, mint ha egy jogszabályra vagy annak megsértésére hivatkozna a fél.
- [44] Az OBHj. és az AJBj. ráadásul tartalmilag arra a megállapításra jutott, hogy a vizsgált körben az alapvető jogokkal összefüggően esetlegesen felmerülő visszasságok nem a jogalkalmazással, jogértelmezéssel függenek össze, hanem jogalkotói, illetve egyéb hiányosságból fakadnak. (Amely egyben azt is jelenti, hogy bírói jogértelmezéssel nem orvosolhatóak.)
- [45] Mindezekre tekintettel nem vet fel a Kúria eljárásának tisztességességével kapcsolatos kételyt az, hogy a bíróság döntésében nem adott számot az OBHj.-ben, illetve az AJBj.-ben foglaltak vizsgálatáról. A bizonyítékok körének meghatározása, azok értékelése az eljáró bíróságok hatáskörébe tartozó kérdés; annak eldöntése, hogy a jogkérdés eldöntése szempontjából az egyes, bizonyítékként felhozott érvek, iratok milyen bizonyító erővel bírnak, illetve rendelkezhetnek-e bizonyító erővel, az eljáró bíróságok feladata, amelyet az Alkotmánybíróság nem bírálhat felül.
- [46] 2. Az indítványozónak az Alkotmány 13. §-ának sérelmét állító kérelme el nem bírálásához kapcsolódó indítvánnyal kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy arról a Kúria döntése *expressis verbis* valóban nem rendelkezik. A Kúria ítéletének az Indokolás [13] pontja alapján az indítványozó álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az Alkotmány 13. §-át, a [19] pont szerint pedig az indítványozó arra hivatkozott, hogy az ombudsmani jelentés is a tulajdonjogának sérelmét támasztja alá. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy bírói ítélet Alkotmányba (Alaptörvénybe) ütközésének vizsgálatára kizárólag az Alkotmánybíróságnak van hatásköre.
- [47] Tartalmilag nézve (vagyis, hogy a kizárási kikötés sérti-e az indítványozó tulajdonjogát) a Kúria a felülvizsgálati kérelem keretei között azt vizsgálhatta, hogy helytálló-e a másodfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy nem határozza meg jogszabály az ügyvédi felelősségbiztosítási szerződés tartalmát (ezért a szerződés tartalmát a felek szabadon határozhatják meg), illetve, hogy nem ütközik-e a régi Ptk. 559. § (3) bekezdésébe az, hogy a szerződés kizárja a kockázati körből az ügyvédi letétkezeléssel okozott kár megtérítésének egyes eseteit. A Kúria – a másodfokú döntéssel megegyezően – kifejtette, hogy a régi Ügytv. „azt az elvárást, hogy legyen fedezet az okozott kár megtérítésére, az ügyvéddel és nem annak biztosítójával szemben támasztja”. Ez a megállapítás – bár közvetett módon, de tartalmilag – választ ad arra a kérdésre, hogy a kifogásolt szerződési kikötés érintheti-e az indítványozó tulajdonjogát azzal, hogy az okozott kár megtérítésének a kötelezettségét a károkozó ügyvédre telepíti.
- [48] 3. Az Alkotmánybíróság az indokolási kötelezettséggel összefüggésben hivatkozik állandó gyakorlatára, mely szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből az a minimumkövetelmény vezethető le a bírósággal szemben, »hogy az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket« {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. »Az Alkotmánybíróság az indokolási kötelezettség határait kijelölve hangsúlyozza, hogy ezen Alaptörvényből fakadó követelményből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}« {Legutóbb I. 3511/2023. (XII. 1.) AB végzés, Indokolás [37]}.
- [49] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok részletesen megindokolták az általuk azonosított (és az eljárás során az indítványozó által sem vitatott) jogkérdésben elfoglalt álláspontjukat (vagyis, hogy a jogszabályok alapján megállapodhattak-e a felek a Biztosító helytállási kötelezettségének kizárásában). Az 1–2. pontban kifejtettek alapján az sem tekinthető az indokolási kötelezettség Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét jelentő megsértésének, hogy a Kúria ítéletében nem adott számot arról, hogy az indítványozónak az OBHj.-re, az AJBj.-re, illetve az Alkotmány 13. §-ára történő hivatkozást miért nem értékelte.
- [50] Tekintettel arra, hogy nem merült fel olyan indok, amely alapján megállapítható lenne, hogy a Kúria nem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott, tisztességes bírói eljárás követelményének megfelelően járt el, az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.
- [51] 4. Az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján abban az esetben, ha az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. Az Abtv. 46. § (2) bekezdés c) pontja értelmében a jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, ha a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.

- [52] A vizsgált ügyben az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – a rendelkező rész 1. pontjában foglalt mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet állapított meg, és határidő tűzésével felhívta a jogalkotót annak megszüntetésére.
- [53] Az Alkotmánybíróság a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet az alábbiak szerint látta fennállónak. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, demokratikus jogállam, mely alaptörvényi rendelkezésnek az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata értelmében részét képezi a jogintézmények előre látható és kiszámítható működése {24/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [48]; 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [120]; 22/2018. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [83]}. Az Alkotmánybíróság korábban már rámutatott arra, hogy a kamarai jogtanácsosok által végezhető ügyvédi tevékenység a tágabb értelemben vett igazságszolgáltatási tevékenység része, amely az alkotmányos alapjogok és értékek érvényre juttatását szolgálja {3002/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az Alaptörvény az ügyvédi tevékenységhez kapcsolódóan a XXVIII. cikk (3) bekezdésében külön is kiemeli a védelemhez való jogot.
- [54] Az ügyvédség – mint a demokratikus jogállam (jog)intézménye – működésére is irányadó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének jogállami klauzulájából fakadó előreláthatóság és kiszámíthatóság követelménye. Az ügyvédi tevékenység, ennek részeként az ügyvédi letétkezelés törvényi szabályainak az ügyvédi letétet igénybe vevő állampolgárok (ügyfelek) számára előre láthatónak és kiszámíthatónak kell lenniük, amit megfelelő törvényi garanciáknak kell biztosítani.
- [55] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az ügyvédi tevékenység mint a tágabb értelemben vett igazságszolgáltatási tevékenység része, közbizalmi jellegű tevékenység, a közbizalom megőrzése és fenntartása szempontjából kiemelten fontosak az ezt biztosító és erősítő garanciális törvényi rendelkezések {3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [87]}. Az ügyvédi letétkezelés az ügyvédi tevékenység részét képező olyan kiemelt jelentőségű tevékenység, amelynél fokozottan érvényesül az ügyvédi tevékenység közbizalmi jellege. Az az állampolgár (ügyfél), aki letéti szerződés alapján az ügyvédnél pénzüsszeget helyez letétbe, a letét elhelyezésével egyben a bizalmát is kifejezi a letétet kezelő ügyvédnek (letéteményesnek), rajta keresztül pedig az ügyvédségnek mint a demokratikus jogállam intézményének az előre látható és kiszámítható működése iránt. A vizsgált esetben a demokratikus jogállami intézmények előre látható, kiszámítható működésének alaptörvényi rendelkezését, illetve az ügyvédi tevékenységhez kapcsolódó közbizalmat jelentősen gyengíti, potenciálisan csorbítja az a hatályos törvényi szabályozás, amely hiányossága folytán nem biztosítja teljeskörűen azt, hogy az ügyvédi letétbe helyezett letét kifizetésre kerüljön annak, akit az a letéti szerződés alapján vagy a szerződés megszűnésekor megillet, azonban azt a letétet kezelő ügyvéd (letéteményes) bármely okból nem fizeti ki. A jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma jelenleg tehát hiányos.
- [56] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése figyelembevételével a törvényalkotónak olyan törvényi szabályozást kell kialakítania, ami garantálja azt, hogy abban az esetben, ha az ügyvéd bármely okból – ideértve az általa elkövetett bűncselekményt is – a letéti szerződés alapján, illetve annak megszűnésekor a jogosultat jogszabály, illetve letéti szerződés alapján jogszerűen megillető letéti összeget nem tudja kifizetni, akkor a jogosult ebben az esetben is feltétlenül hozzájuthasson az őt megillető letéti összeghez.
- [57] Az Alkotmánybíróság a fent kifejtettekre figyelemmel a rendelkező rész első pontjában határidő tűzésével az alaptörvény-ellenességet előidéző mulasztás felszámolására hívta fel az Országgyűlést.

5. A Magyar Közlönyben való közzétételt az Alkotmánybíróság az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján, a határozat elvi megállapításaira tekintettel rendelte el.

Budapest, 2024. július 9.

Dr. Varga Réka s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre,
az Alkotmánybíróság elnöke helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese
az aláírásban akadályozott
Haszonicsné dr. Ádám Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1945/2020.

Dr. Patyi András alkotmánybíró különvéleménye

- [58] Nem értek egyet az alkotmányjogi panasznak a rendelkező rész 2. pontja szerinti elutasításával az alábbiakban kifejtett indokok miatt. Ezért az Abtv. 66. § (2) bekezdése alapján a döntéshez az alábbi különvéleményt csatolom.
- [59] 1. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes [3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 3112/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [24]; 3038/2024. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [35]; 3080/2024. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]; 3222/2024. (VI. 25.) AB határozat, Indokolás [30]]. A rendes bíróságnak fel kell ismernie egy-egy ügy alapjogi vetületét, és el kell végeznie az alapjog és a korlátozására esetlegesen okot adó védendő értékek összevetését, alapjogi mérlegelést kell folytatnia, amelyre az indokolásában ki kell térnie [3210/2024. (VI. 13.) AB határozat, Indokolás [36]].
- [60] A Kúria döntése – ahogy azt a többségi döntés indokolása is megállapítja – a tulajdonhoz való jog sérelmét állító kérelemről *expressis verbis* nem rendelkezett, vagyis egy alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, nem ismerte fel az ügy alapjogi vetületét, és nem folytatta le az alapjogi mérlegelést.
- [61] Az Alkotmánybíróság többségi döntésének indokolása pedig a tulajdonhoz való jog sérelmének vizsgálata kapcsán arra az – egyébként töretlen és helyes – alkotmánybírósági gyakorlatra hivatkozik, miszerint nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el (vagyoni követeléséhez nem jutott hozzá) [3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]; 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]].
- [62] Jelen esetben azonban nem csupán arról van szó, hogy az indítványozó az állítólagos jogsértő bírósági határozatok eredményeként vált – végső fokon – pervesztessé, és ezért vagyonvesztést szenvedett el. A többségi döntés ugyanis azt állapítja meg, hogy a törvényalkotó nem teremtette meg teljeskörűen annak a törvényi garanciáit, hogy az ügyfél (letevő) részére visszafizetésre kerüljön az az általa ügyvédi letétbe helyezett letét, amely részére a letéti szerződés megszűnésekor jogszabály, illetve a letéti szerződés alapján visszajár, azonban azt a letétet kezelő ügyvéd (letéteményes) bármely okból nem tudja számára visszafizetni.
- [63] A „vagyonvesztés” elszenvedése tehát jelen esetben nem (csupán) az állítólagos jogsértő bírósági határozatok, hanem a jogalkotó mulasztásos alkotmányértésének az eredménye. Ráadásul itt nem „vagyonvesztésről”, hanem „tulajdonvesztésről” van szó.
- [64] Az ügyvéd által elkövetett bűncselekmény (sikkasztás) miatt „elvesztett” letéti összeg ugyanis az indítványozó tulajdona, ezt a jogszerűen visszafizetendő letéti összeget pedig az ügyvéd nem tudta visszafizetni.
- [65] Ennek azért van jelentősége, mert a vagyon a tulajdonhoz való jog védelmét valóban nem élvezheti. A letéti összegen az indítványozó polgári jogi értelemben fennálló tulajdonjoga mint magánjogi jogosultság viszont az alkotmányos tulajdonhoz való jog védelmi körébe tartozó jogosultság. A tulajdonhoz való alkotmányos alapjog ugyanis az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján kiterjed a polgári jogi értelemben vett tulajdonosok védelmére [3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [66]; 15/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [28]].

- [66] 2. A többségi döntés szerint – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján – a törvényalkotónak olyan törvényi szabályozást kell kialakítania az ügyvédi letétkezelésre vonatkozóan, ami garantálja azt, hogy abban az esetben, ha az ügyvéd bármely okból – ideértve az általa elkövetett bűncselekményt is – a letéti szerződés megszűnésekor az ügyfélnek (letevőnek) a neki jogszabály, illetve letéti szerződés alapján jogszerűen visszafizetendő letéti összeget nem tudja visszafizetni, akkor az ügyfél (letevő) ne veszítse el az ügyvédi letétbe helyezett pénzüsszeget, figyelemmel az ügyfél jogos érdeke érvényesítésének elősegítésére.
- [67] Ez a jogalkotón számonkért követelmény azonban álláspontom szerint elsősorban az állam – Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó – alkotmányos tulajdonvédelmi kötelezettségéből következik.
- [68] A jogalkotó épp a (károsult) ügyfelek tulajdonvédelme céljából hozta létre a kötelező ügyvédi felelősségbiztosítás jogintézményét. A többségi döntés által is kiemelt bizalomvédelem meglátásom szerint jelen ügy kapcsán sokkal szorosabban kapcsolódik a tulajdon alapjogi védelméhez, a károsultak ugyanis alappal bízhatnak abban, hogy káruk megtérítése nem függ például a károkozó teljesítőképességétől (vagyis gyakorlatilag a véletlentől).
- [69] Az elsőfokú bíróság döntése számomra azt igazolja, hogy jelen ügyben a hatályos jogszabályok értelmezésével is el lehet jutni a többségi döntés által az Alaptörvényből levezetett eredményre. A Fővárosi Törvényszék a Ptk. és az Ügyvédi törvény értelmezésével kimondta, hogy a jogszabály által kötelezően előírt felelősségbiztosításnak az ügyvédi tevékenység teljes körére ki kell terjednie, így a letétkezeléssel kapcsolatos ügyvédi károkozás valamennyi esetére, kötelező felelősségbiztosítás esetén a Ptk. szerinti mentesítő szabály nem értelmezhető akként, hogy az ügyvédi tevékenységbe beletartozó valamely kockázat teljesen kizárható lenne. Ezek alapján az elsőfokú bíróság szerint a biztosító jogszabályba ütköző módon zárta ki a felelősségét az ügyvéd letétkezeléssel okozott kárának megtérítési kötelezettsége alól. (Fővárosi Törvényszék 5.G.40.092/2017/18. számú ítélete, 7–8. oldal).
- [70] Az Ítéletábrla és a Kúria panasszal támadott döntéseikben azonban ezzel ellentétes jogértelmezést követtek, a jogszabályokat nem az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összhangban értelmezték. Mindez pedig álláspontom szerint jelen ügyben az indítványozónak a közvetlen vagyoni veszteséget okozó tulajdonjogi sérelmen túl az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése által garantált tulajdonhoz való jogának sérelméhez vezetett.
- [71] Ezt az alapjogsérelmet pedig – immáron több mint négy évvel a támadott kúriai döntés meghozatalát követően – az Alkotmánybíróság a különvéleményemben vázlatosan bemutatott alapjogvédelmi gyakorlatához illeszkedő döntés meghozatalával, a támadott ítéletek megsemmisítése révén orvosolhatta volna.

Budapest, 2024. július 9.

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

- [72] A különvéleményhez csatlakozom.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró
